

www.musavat.com

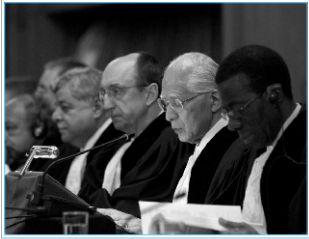
MUSAVAT

Xəbər
Ruhi Əsəb
Dispanserində
xəstə palata
yoldaşının
gözünü
çıxardı
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 2 mart 2017-ci il Cümə axşamı № 47 (6661) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Putin Haaqa Məhkəməsindəki erməni hakimi işdən necə çıxardı

Azərbaycan Xocalı qatillərinin cəzalandırılmasına Gevorkyandan sonra nail ola bilər...

yazısı səh.7-də

Qarabağda növbəti savaş xəbərdarlığı

yazısı səh.5-də

Ümummillə məsələdə iqtidarla müxalifət niyə bir araya gələ bilmir...

yazısı səh.3-də

Sabiq MTN generallarını qoruyan və vuran əllər...

yazısı səh.4-də

ABŞ-dakı azərbaycanlılar əməkdaşımıza orada yaşamağın yollarından danışır...

yazısı səh.10-də

Bu gün Əfv Komissiyası yenidən toplanır

yazısı səh.4-də

Bayram bahalaşması; işbazların kələyi, yoxsa...

yazısı səh.15-də

"Pensiya yaşının artırılması məqsədəuyğun deyil" - Vüqar Bayramov səbəbləri izah edir...

yazısı səh.13-də

Ötən il Azərbaycanda 42 hamilə qadında İV aşkarlandı

yazısı səh.14-də

Dünya milyarderlərinin siyahısı - 104-cü yeri azərbaycanlı tutur

yazısı səh.2-də

İnsan üçün ən təhlükəli bakteriyaların siyahısı açıqlandı

yazısı səh.14-də

Moskva və İrəvan Bakıya qarşı ortaq layihə icində

QARABAĞ: MÜHARİBƏ SİFARİŞİ, TƏTİKDƏKİ BARMAQ KİMİNDİR?

Xocalı soyqırımının ildönümünə təsadüf edən erməni təxribatında "qaz izi"; Rusiya Azərbaycana qarşı 90-cı illərdə iflas olmuş texnologiyaları işğalçının əli ilə yenidən dirçəltmək istəyir; Sərkisyanın seçki texnologiyasında "Qarabağ kartı"...

yazısı səh.9-də

"Artur Rəsi-Zadə vəzifəsi ilə vidalaşmalı olacaq"

Yeni baş nazir kim təyin ediləcək; Fəzail Ağamalı Nazirlər Kabinetinin perspektivi ilə bağlı danışdı...

yazısı səh.5-də

Elmar Hüseynovun qətlindən 12 il ötdü

yazısı səh.3-də

Şahin Cəfərli :
"Azərbaycanı tormozlayan geosiyasi reallıqlar var"

yazısı səh.12-də

"Əbülfəs Qarayev Müsfiqin heykəli qalmaqalından danışdı: "...Bütün layihələrə nəzarət edəcəyik"

yazısı səh.2-də

2 mart 2017

“Quldurluğa görə 10 il cəza alan residivisti Apelyasiya Məhkəməsi azad etməyə çalışır”

“Hazırda həbsdə olan, ayrı-ayrı illərdə törətdiyi ağır cinayətlərə 14 il cəza almış Cəlilov Şahbaz İsmayıl oğlunu ötən ilin mayında mənə qarşı törətdiyi cinayətə görə növbəti dəfə aldığı 10 il cəzadan azad etmək istəyirlər. 2016-cı il mayın 10-da Şahbaz Cəlilov növbəti dəfə mənə qarşı quldurluq edib, bıçaqla ağır xəsarət yetirərək 2000 manat pulunu və 900 manatlıq saatımı ələ keçirib. Uzun müddət onu kimlərsə müdafiə etdi və nəhayət, mən baş prokuror cənab Zakir Qaralovun qəbulunda olduğdan sonra ona CM-in 181.2.5-ci maddəsi ilə ittiham elan edildi. 19 dekabr 2016-cı ildə Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hakimi Novruz Kerimovun çıxardığı hökmə Cəlilov Şahbaz cəzasını ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməklə 10 il azadlıqdan məhrum edildi. İndi isə Apelyasiya Məhkəməsində onu bu cəzadan azad etmək cəhdlərinin şahidi oluruq”.

Arif Rüstəmov

Bunu YAP-ın ilk qurucularından biri olan Arif Rüstəmov prezident İlham Əliyevə, vitse-prezident Mehriban Əliyevaya, baş prokuror Zakir Qaralova ünvanladığı müraciətdə qeyd edib.

O bildirir ki, 13 fevral 2017-ci ildə Ş.Cəlilovun işinə baxan Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin hakimi Məmmədov Vüqar Kamal oğlu onu açıq-aşkar müdafiə edir: “Şahidlərdən əvvəlcədən öyrədilmiş ifadələri alırdı. Mən Vüqar Məmmədova bunların qanunsuz olduğunu bildirərək, danışmaq, şahidlərə sual vermək və üzvləşmək istədiyimi bildirsəm də, buna imkan vermədi, özünə lazım olan ifadələri aldı. Dövlət ittihamçısı da hakimin özbaşınalıklarına göz yumur. Hakimin işi Şahbazın xeyrinə həll etmək üçün ifadə aldığı şahidlər - İbrahimov Elşad Aydın oğlu, İsmayilova Telli Seyfəddin qızı və Məmmədov Ramiz Əhməd oğlu qərəzli, doğru olmayan ifadələr veriblər. Bu şəxslər dəfələrlə mənə zəng edərək Şahbazı bağışlamağımı xahiş ediblər. Bu barədə olan danışqların səs yazıları mənə də var. Bütün bunlara baxmayaraq, hakim işi qərəzli aparır. Həmin üç şəxsin Şahbazla yaxın əlaqələri var. Cəlilovun qohumları isə bildirirlər ki, pul verib onu azadlığa buraxdıracaq və sonra mənə haqq-hesab çəkəcək. O, mənə öldürə də bilər, çünki residivistdir. Apelyasiya məhkəməsinin işi qərəzli və qeyri-obyektiv baxması da onun azadlığa buraxılacağı barədə dediklərini doğru qiymətləndirməyə əsas verir. Mən bu barədə dəfələrlə teleqraflar vurub, Apelyasiya Məhkəməsinin sədri İman Nağıyevə məlumat verib ondan mənə qəbul etməsini, hakimin bu özbaşınalıklarına son qoyacağına istəsəm də, sədr nə mənə qəbul edir, nə ərizələrə cavab verir, nə də bu özbaşınalığa son qoyur. Mən 1988-ci ildən ulu öndərimiz Heydər Əliyevin silahdaşlarından olmuşam, bu gün də sadıq YAP-çıyam, prezidentimiz İlham Əliyevin əsgəriyəm. Qarabağ müharibəsi veteranıyam, buna görə də ordenim də var, mən bu xidmətlərimə görə fəxr edirəm. Ölkə rəhbərliyindən mənə qarşı qərəzli münasibət göstərən hakimin özbaşınalıklarına son qoyulmasını xahiş edirəm”.

□ M.MAHRIZLI

“Qaya Mətbuat Yayımı” MMC!

- **İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:**
- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;
- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;
- Tirajınızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;
- **Ön başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan**
- **“Yeni Müsavat” - 0.60 AZN**
- **və bundan əlavə 2500 adda yerli və xarici nəşrlər.**
- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil.
- **Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir:**
- **Bakı şəh. 564-63-45; 598-35-22**
- Respublikanın digər böyük şəhərlərinə də abunə qəbul olunur.

Əbülfəs Qarayevdən Müşfiqin heykəli ilə bağlı ən son açıqlama

“Bundan sonra bütün layihələrə nəzarət edəcəyik”

Mələm olduğu kimi, Bakı şəhərində aparılan yol təmir-tikinti işləri ilə bağlı “Azəravtoyol” ASC-nin işçiləri tərəfindən görkəmli şair Mikayıl Müşfiqin abidəsinin aidliyi qurumlara bildirilmədən sökülməsi geniş ictimai narazılığa səbəb oldu. Bir neçə gündür ki, bu məsələ mətbuatın gündəmindədir.

Məsələ ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a müsahibə verən mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev hazırda bu prosedürə ciddi şəkildə nəzarət etdiyini bildirib.

- Əbülfəs müəllim, Müşfiqin heykəli ilə bağlı danışqlar nə yerdədir? Heykəlin taleyi necə olacaq?

- Biz bu məsələ ilə bağlı açıqlama verməmişik. Bu gün mütəxəssislərimiz gedib yerində baxıblar, heykəlin saxlanması və qorunması ilə bağlı lazımı işlər görülür. Bu işlər bitəndən sonra heykəl təxminən eyni yerdə, bir qədər yerindən kənarda bərpa olunacaq. Bizim mütəxəssislər də bu prosedürə nəzarət edəcəklər. “Azəravtoyol” ASC-nin işçiləri cəzalandırılıblar, mən onların rəhbərliyi ilə danışmışam. Rəhbərlik gələcəkdə bütün bu işlərin müvafiq qaydada razılaşdırılmasına tapşırıq verib. Biz bundan sonra bütün layihələrə nəzarət edəcəyik.

- “Azəravtoyol” ASC-dən belə bir açıqlama verildi ki, heykəlin götürülməsi öncədən razılaşdırılıb. Bu bir qədər müzakirə doğurdu...

- Onlar şifahi şəkildə müraci-

et ediblər, layihələrini təqdim etməyiblər. Bilmirəm kimə, necə müraciət ediblər. Ancaq bizimlə razılaşdırılmamışdı. Ondan sonra məktub da yazdılar. Gələcəkdə də lazımı işlərin görülməsini biz nəzərdə tuturuq.

- Şah İsmayıl Xətəinin heykəli ilə bağlı da narahatlıq varmı...

- Şah İsmayıl Xətəinin heykəli yerindədir. Əslində hansısa fikir olsa, bizim iştirakımızla onun müzakirəsi keçiriləcək və razılıq əldə olunarsa, icra ediləcək. Mən inanmıram ki, bu gün Azərbaycanda hansısa təşkilatın rəhbəri belə addımları razılaşdırılmamış şəkildə ata bilsin. Bu, mümkün-süzdür.

- Təklif olunur ki, Şah İsmayıl Xətəinin heykəli rahat ziyarət edə bilmək üçün daha əlverişli yerə köçürülsün...

- Mən də belə düşünürəm.

Bu, mənim fərdi fikrimdir. Yəqin ki, bu haqda təkliflər hazırlanacaq. Bundan əlavə, Bakıda bir neçə görkəmli xadimin də heykəlinin qoyulması nəzərdə tutulub. O təkliflər çərçivəsində bunlar da nəzərdə tutulur.

- Sırr deyilsə, həmin görkəmli xadimlər kimlərdir?

- Bunu öncədən açıqlamaq istəməzdim. Ancaq tanış olduğumuz, sevdiyimiz, Azərbaycan mədəniyyətinə töhfə vermiş insanların xatirəsini əbədləşdirmək üçün biz lazımı işləri davam etdiririk.

- Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin heykəlinin ucaldılması da bu təkliflər arasında varmı?

- Xeyr, o haqda heç nə deyə bilmərəm. Bu barədə hələlik bizim tərəfimizdən heç bir iş aparılmır.

□ Azər Ayxan,
Nərgiz LİFTİYEVA

Energetika Nazirliyinin idarə rəisi ittihamlara cavab verdi

Ötən gün qəzetimizdə dərc olunan Energetika Nazirliyində baş verən qalmaqalla bağlı yazıya orada ittiham olunan idarə rəisi Hacıqulu Sadıqovdan reaksiya gəlib. Energetika Nazirliyinin Dövlət Qaz Nəzarəti İdarəsinin rəisi Hacıqulu Sadıqov işçisinin onun haqqında səsləndirdiyi ittihamları böhtan adlandırdı:

“Bu qadının nə istədiyini mən başa düşə bilmirəm. Hər yola əl atır, haqqımda böhtan danışır. Mən o insanın səviyyəsinə düşmək istəmirəm. Digər tərəfdən, onu mən işdən çıxartmamışam, ştatı itxasara düşüb. Başqa iş də təklif etmişik, lakin qəbul etməyib. Sonra da bildirişini verməmiş, müavinətini ödəmişik və işdən çıxıb gedib. Üstündən 4 ay keçdikdən sonra bu cür hərəkətlərə başlayıb. Onun danışdıqları yalandır. O mənim qızım yaşındadır. Məni tanıyanlar bilir, tanımayan insanlarda haqqımda mənfəi rəy formalaşmasını istəmirəm. Mətbuatdan da xahiş edirəm ki, bu cür məsələləri araşdırmamış yazmasınlar”.

□ NƏRGİZ

Əli İnsanovun həbs müddəti artırıldı

Qaradağ Rayon Məhkəməsində sabiq səhiyyə naziri Əli İnsanovun barəsində seçilmiş həbs qətimkan tədbirinin müddətinin uzadılması ilə bağlı istintaq orqanının verdiyi vəsatətə baxılıb. “Report”-un məlumatına görə, məhkəmə keçmiş nazirin həbs müddətini bir ay daha artırıb.

Qeyd edək ki, Ə.İnsanov 2005-ci ilin oktyabr ayında həbs edilmiş, o, dövlət vəsaitlərinin mənimsənilməsində və dövlət aktivlərinin qanunsuz özəlləşdirilməsində təşkilində ittiham olunub. 11 il müddətinə azadlıqdan məhrum olunub. Ötən il il avqustun 24-də Ə.İnsanova Cinayət Məcəlləsinin (CM) üç maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb. Sabiq nazir CM-nin 234.1-ci (satış məqsədi olmadan qanunsuz olaraq narkotik vasitələri və ya psixotrop maddələri şəxsi istehlak miqdarından artıq miqdarda əldə etmə və ya saxlama), 315.2-ci (hakimiyyət nümayəndəsinə xidməti vəzifələrini yerinə yetirərkən həyat və sağlamlıq üçün təhlükəli olmayan zor tətbiq etməklə müqavimət göstərmə, xidməti vəzifələrini yerinə yetirməsi ilə əlaqədar ona və ya onun yaxın qohumlarına qarşı belə zor tətbiq etmə və ya zor tətbiq etmə hədəsi ilə hədələmə, bu maddədə göstərilən şəxslərə qarşı həyat və sağlamlıq üçün təhlükəli olan zor tətbiq etmə) və 317-2.1-ci (cəzaçəkmə müəssisələrində və ya istintaq təcridxanalarında saxlanılan şəxs tərəfindən qadağan olunmuş əşyaların hazırlanması, saxlanması, gəzdirilməsi, daşınması və ya istifadəsi, eyni əməllər təkrar törədildikdə) maddələri ilə ittiham olunur.

Qaradağ Məhkəməsində onun barəsində üç ay müddətinə həbs-qətimkan tədbiri seçmişdi. Məhkəmə həbs müddətini yenidən artırıb.

Dünya milyarderlərinin yeni siyahısı - 104-cü yeri azərbaycanlı tutur

Dünyanın ən varlı adamlarının adları açıqlanıb. Novator.az xəbər verir ki, martın 1-də açıqlanan siyahıda Rusiyanın “LUKOyl” neft şirkətinin azərbaycanlı prezidenti Vahid Ələkbərovun da adı var. Dünyanın 104-cü yeri varlı adamı olan Vahid Ələkbərov 11,4 milyard dollar sərvətlə sahibdir.

Vahid Ələkbərov 1993-cü ildən “LUKOyl”-un prezidentidir. O, 1950-ci ildə Bakıda anadan olub.

Bloomberg.com-un açıqladığı milyarderlər siyahısına Bill Qeyts (“Microsoft” kompaniyası) başçılıq edir. Onun 85,2 milyard dollarlıq sərvəti var.

İkinci yerdə 77,2 milyard dollar vəsaiti olan Uorren Bafet, üçüncü yerdə 73,1 milyard dollar vəsaitlə Ceff Bezos, dördüncü yerdə 68,5 milyard dollarlıq varidatla Amansio Orteqa dayanır.

Reytinq cədvəlinin beşinci pilləsində 58,5 milyard dollar varidatı olan facebook sosial şəbəkəsinin banisi Mark Suxerberq durur.

Anjelikanın qatili tutuldu

Daxili işlər və prokurorluq orqanları əməkdaşlarının birgə həyata keçirdikləri təxirəsalınmaz istintaq hərəkətləri və əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində paytaxtın Suraxanı rayonu ərazisində qeyri-aşkar şəraitdə törədilmiş qətlin üstü açılıb. Bu barədə DİN-in mətbuat xidmətindən müsəvat.com-a verilən xəbərdə bildirilir:

“Fevralın 24-də Hövsan qəsəbə sakini, 1963-cü il təvəllüdü Morozova Anjelika Vasilyevnanın yaşadığı mənzildə üzərində zərərli əlamətləri olan meyitinin aşkar edilməsi barədə məlumat əsasında prokurorluq və polis əməkdaşlarından ibarət istintaq-əməliyyat qrupu tərəfindən hadisə yerinə və meyitə məhkəmə-tibb ekspertinin iştirakı ilə baxış keçirilib. Maddi sübutlar, əl-barmaq izləri götürülmüş və digər zəruri təxirəsalınmaz prosessual hərəkətlər yerinə yetirilib. Faktı görə rayon prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 120.1 (qəsdən öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanmış, müvafiq ekspertizalar təyin edilmiş, istintaqın davam etdirilməsi Bakı Şəhər Prokurorluğunun İstintaq İdarəsinə tapşırıb. Həyata keçirilmiş təxirəsalınmaz istintaq-əməliyyat tədbirləri nəticəsində cinayətin mərhumun tanışı, 1985-ci il təvəllüdü Vəkilov Namiq Cəbrail oğlu tərəfindən törədilməsinə kifayət qədər əsaslı şübhələr yarandıqından o, Qazax rayonu ərazisində tutularaq istintaqa cəlb olunub. Hazırda cinayət işi üzrə istintaq tədbirləri davam etdirilir”.

Tanınmış tənqidçi jurnalist, "Monitor" jurnalının təsisçisi və baş redaktoru Elmar Hüseynovun qətlindən bu gün 12 il keçir. Lakin qətlin sifarişçiləri və icraçıları hələ də məsuliyyətə cəlb olunmayıb. Ölümündən sonra jurnalistin həyat yoldaşı və azyaşlı oğlu Norveç mühacirət edib.

Elmar Hüseynov 17 iyul 1967-ci ildə Bakıda anadan olub. 1992-ci ildə Azərbaycan Mühəndis-İnşaatçılar İnstitutunu mühəndis-hidroteknik ixtisası üzrə bitirib. Bir müddət Xudafərin SES-də və Rusiyada Boquçan SES-də ixtisası üzrə çalışıb. 1995-ci ildən etibarən jurnalist fəaliyyətinə başlayıb. Həmin ildə də "Trend" analitik-informasiya agentliyini, 1996-cı ildə isə "Monitor" jurnalını təsis edib. O, həmçinin "Bakinskiy bulvar", "Bakinskiye vedomosti" qəzetlərinin təsisçisi idi.

"Monitor" jurnalı sərt tənqidi məqalələri ilə geniş oxucu kütləsinin rəğbətini qazanmışdı. E.Hüseynovun ölümündən sonra jurnalın da fəaliyyəti dayandı. Qətdən qısa müddət sonra Baş Prokurorluğun istintaqçıları cinayətin ilk olaraq 2 icraçısını - Gürcüstan vətəndaşları Tahir Xubanov və Teymuraz Əliyevi müəyyən edə bildilər. Qısa zamanda killer dəstəsinə texniki dəstək vermiş Turqay Bayramov həbs olundu. Dəstə üzvü Teymuraz Əliyevin yaxın qohumu olan T.Bayramov istintaqçılara öz qohumunu və onun dostlarını necə qarşılıdığını, onlar

üçün necə ev tutduğunu, onların öz qurbanını necə izlədiklərini danışdı. Məlum oldu ki, killerlər baş redaktorla fevralın 28-də, Elmar Hüseynov Belçikadan, NATO-nun jurnalistlər üçün təşkil etdiyi konfransdan qayıdan zaman Bakı hava limanında haqq-hesab çəkmək istəyiblər. Bu variant alınmayıb. Martin 1-də qətlin qarşısını Elmar Hüseynovun binanın blokuna uşaqla çıxan və pilləkənlərdə təsadüfən qatillə rastlaşan həyat yoldaşı alıb. Martin 2-də isə killer dəstəsi sifarişi icra edə bilmişdi.

Sonra baş redaktorun qətlində iştirak edən killer dəstəsinin daha 3 üzvü - Arçil Kasiya, Nuqzar Bolkvadze və Serqo Davrişov müəyyən olundu. Onların şəxsiyyəti, qətdən əvvəl qaldıqları ev, Azərbaycana qətl törədilən il yanvar və fevral ayında bir neçə dəfə gəlib-gətmələri aydınlaşdırıldı. Məlum oldu ki, dəstə üzvləri sonuncu dəfə Azərbaycanı 2005-ci il martın 3-də, səhər saat 8:24-də (Elmar Hüseynov qətlə yetirildiyi gecənin səhəri) tərk ediblər.

Az sonra cinayət işi Baş Prokurorluqdan alınaraq 2015-ci ildə ləğv olunan Milli

Elmar Hüseynovun qətlindən 12 il ötdü

Jurnalisti aradan götürən killer dəstəsi hələ də azadlıqdadır

Təhlükəsizlik Nazirliyinə verildi. Bu günə qədər cinayət işi yerində saymaqdadır. Gürcüstan tərəfi baş redaktorun qətlində şübhəli bilinen şəxslər haqda materialların təqdim ediləcəyi təqdirdə onların təhvil verilə biləcəyini açıq şəkildə bildirib. Üstəlik,

Gürcüstanın hüquq-mühafizə orqanları da dəfələrlə bəyan ediblər ki, Elmar Hüseynovun qətili ilə bağlı azərbaycanlı həmkarları ilə əməkdaşlığa hazırdırlar.

Həmin materiallar indiyədək qonşu dövlətin müvafiq qurumuna təqdim olunmayıb.

İş üzrə adları keçən şəxslərdən ikisi, Gürcüstan vətəndaşları olan Teymuraz Əliyev və Tahir Xubanovla Azərbaycan jurnalistləri Gürcüstanda görüşüblər. Onların fotoları Azərbaycan mətbuatında yayılıb. Qətdən 12 il ötməsinə baxmayaraq, Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanları baş redaktorun qətlində adı çəkilən şəxslərin fotorobotunu yaymamaqda israrlı görünür. Cinayət işinin istintaqı da illər əvvəl dayandırılıb. MTN-in istintaqçıları demək olar ki, açılmış işi tozlu arxivə göndərdilər. 10 il sonra, 2015-ci ildə özləri də həmin toz-torpağın içində itib-batdılar.

Qətlin təşkilatçısı kimi ləğv edilmiş MTN-in Energe-

tika və Nəqliyyat Sahələrində Təhlükəsizlik Baş İdarəsinin keçmiş rəisi, hazırda həbsdə olan Akif Çovdarovun adı hallanır. Onun baş redaktorun qətlinin təşkilatçısı olduğunu 2010-cu ildə jurnalist Eynulla Fətullayev gündəmə gətirib. O vaxt həbsxanadan mediaya göndərdiyi məktubda deyirdi ki, Akif Çovdarov öz rəhbərliyinin tapşırığı ilə bu və digər qətlərin həyata keçirilməsi ilə məşğul olub. Elmar Hüseynovun qətlini araşdıran İctimai Komissiya üzvlərindən olan Şahbaz Xuduoğlu da mətbuata açıqlamasında deyib ki, apardıqları araşdırmalardan belə qənaətə gəliblər ki, E.Hüseynovun izlənməsinə A.Çovdarov başçılıq edib.

Bu gün artıq məhkəməsi keçirilən A.Çovdarova verilən ittihamlar sırasında E.Hüseynovun qətili işi üzrə epizod yoxdur.

□ E.MƏMMƏDLİYEV

Ümummilli məsələdə iqtidarla müxalifət niyə bir araya gələ bilmir?

Azərbaycanı əksər xarici ölkələrin siyasi düşürgələrindən fərqləndirən başlıca xüsusiyyət yenidən gündəmədir. Belə ki, ölkəmizin iqtidar və müxalifət düşürgələri xalqın ümumi problemi olan istənilən məsələdə həmrəylik nümayiş etdirib, bir araya gələ bilmirlər.

Halbuki zaman-zaman hər iki düşürgə daxilindən birlik mesajları, xalqın ümumi problemi olan məsələlərdə xalq naminə birlikdə olmaq istəkləri səslənir. Son günlərdə isə cəbhə xəttində cərəyan edən hadisələrdən xəbərsiz olan yoxdur. Amma bu günlərdə davam edən gərginlikdə biz siyasi düşürgələr daxilindən bir birlik mesajının belə şahidi olmadıq. Qonşu ölkələrdən qardaş Türkiyəni nümunə götürə bilərik ki, xalqın istənilən kəsimini özündə əhatə edən ümummilli məsələ meydana çıxan kimi iqtidar-müxalifət anlayışı tamam yox olur, həmrəylik nümayiş etdirilir.

YAP-çı deputat, "Azərbaycan" qəzetinin baş redaktoru Bəxtiyar Sadıqov yaranan bu vəziyyətdən təəssüfləndiyini dilə gətirdi: "Xalqın taleyüklü məsələlərində, başlıca problemlərində iqtidar-müxalifət bir araya

gəlmir, bir mövqedən çıxış etmirlər. Özümün gəldiyi qənaətdən çıxış edərək deyə bilərəm ki, bu, daxilə yaranan qəzəb və nifrətdən irəli gəlir. Bugünkü iqtidarı götürsək, bu ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən başlayıb, bu gün də onun siyasi kursunu cənab prezident İlham Əliyev layiqincə davam etdirir. Bu iqtidarı əvvəlki iqtidarda olanlar, hazırda da müxalifətdə təmsil olunanların özləri dəvət ediblər. Özləri Heydər Əliyevə minnətçi düşdülər. Hətta belə bir söhbət də var ki, əgər ulu öndər geciksəydi, Surət Hüseynov Azadlıq meydanında dar ağacı qurub, bunları asacağına söz vermişdi. Surət Hüseynovun adı gələnkimi bunlar getdilər. Əslində ortada köklü bir düşmənçilik olmayıb. Özləri dəvət ediblər və Heydər Əliyev də xalqın xilaskarı olub. Bunlar anlamırlar ki, Dağlıq Qarabağ proble-

Bəxtiyar Sadıqov: "Müxalifətin səmimiyyətinə inanmıram"

mi əsas problemimizdir, digər törəmə problemlər isə bundan doğub. Beynəlxalq qurumlar, xarici ölkələr isə əsas problemimizi bir kənara qoyub, törəmə problemlərdən yazırlar. Bunlar deyirlər ki, Qarabağ hamımızın problemi deyildir, əgər müharibə olarsa, müxalifətçiliyi bir kənara qoyub, müdafiədə iştirak edəcəyik. Amma insan haqları, mətbuat və söz azadlığı

Tural Abbaslı: "İqtidar böyüklüyünü göstərib..."

kimi məsələlərdən istifadə edərək, Azərbaycana qarşı ikili standartdan çıxış edən beynəlxalq qurumlarla bu düşürgə əməkdaşlıq edir. Ermənistanla mətbuat və söz azadlığının nə vəziyyətdə olduğu ortadadır. Amma bizdə bu problem yoxdur. İstənilən şəxs özünə sayt yaradır. Müxalifət bunları yaxşı bilir. Avropa Şurası, yaxud ittifaqında bir tədbir keçiriləndə Azər-

baycandan kimlərsə tərəfindən göndərilənlər orada ölkəmiz əleyhinə kampaniya aparırlar, aksiyalar keçirirlər. Bu müqayisəni gətirmək istəməzdim. Amma realıq naminə deyim ki, dünyaya dilənməyə gedən Serj Sərkisyan ondan zəhləsi gedənlərin ona dəstək aksiyaları keçirdiyini görür. Yeni bunların sözü ilə əməlləri uyğun gəlir. Bizim müxalifət artıq "Beşinci kalon"a çevrilib. Onların Avropadan aldıkları qrantlardan asılılıqları həddindən artıq çoxdur. Nə qədər dildə milli maraqlar naminə birləşməyə hazır olduqlarını desələr də, əməllərində bunları göstərmirlər. Bu təəssüf doğuran haldır. Torpaq məsələsi elə bir məsələdir ki, burada başqa niyyət olmamalıdır. Erməniləri müdafiə edən beynəlxalq təşkilatların ölkəmizdə insan haqları və digər məsələlərlə bağlı pozuntuların olmasını demələrinə səbəb bizim müxalifətin onlara göndərdikləri arayışlardır. Müxalifətin səmimiyyətinə inanmıram. Amma arzu edərdim ki, həmrəylik olsun. Yadımdadır ki, yunan adaları ilə bağlı problem çıxanda Tansu Çiller bir bəyanat verdi ki, türk əsgəri gedər, o adalardan düşməni geri çəkilsin. Həmin vaxt bütün siyasi qurumlar birlikdə bəyanat verdilər. Amma bizdə tam fərqlidir".

AĞ Partiya başkanı Tural Abbaslı hesab edir ki, Qarabağ adı olan yerdə iqtidar-müxalifət anlayışları olmalıdır: "Çalışmaq lazımdır ki, Qarabağ siyasi mübarizə predimetini etməyəsən. Amma təəssüflər olsun ki, son bir ildə Qarabağ ətrafında gedən hadisələr onu göstərdi ki, iqtidar və müxalifət nəinki bir araya gəldi, hətta bir-birlərinə qarşı ittihamlar da səsləndirdilər. Sosial şəbəkələrdə partiya funksionerlərinin fikirləri hətta məsələni daha da qəlizləşdirdi. Burada qınaqlar olmalıdır. Səhəri gün ikinci Qarabağ savaşı olanda siyasi partiyaların özlərini necə aparmalı olduqları indidən məlum olmalıdır. Çünki birinci Qarabağ savaşı olanda siyasi partiyaların acı nəticələrini yaşamışdıq. Bunun hələ də aradan qalxmaması göz önündədir. Biz partiya olaraq, ümummilli məsələləri siyasi rəqabət predmeti etmirik. Biz istər iqtidar, istərsə də siyasi partiyalar olsun, bu tipli məsələlərdə birliyə hazırıq. Təməli 1992-93-cü illərdən qoyulan rəqabət iqtidar və müxalifətə, siyasi partiyalar daxilində belə bir araya gəlməyə imkan vermir. Şəxsi münasibətlər Qarabağ məsələsinə daşınmamalıdır. İqtidar böyüklüyünü göstərib, müxalifətlə bir araya gəlmək üçün addımlarını atmırdır. Artıq münasibətlər dəyişməlidir. Şəxsi münasibətlərdən vaz keçə bilməyən siyasətçilər siyasi arenadan getməli, onların yerini yeni simalar tutmalıdır".

□ Cavanshir ABBASLI

MTN generallarını qoruyan və vuran əllər...

Əliməmməd Nuriyev

Bu gün Əfv Komissiyası yenidən toplaşır

Qurum 400-dən çox müraciətə baxıb; martın 10-na qədər komissiyanın iclasları yekunlaşa bilər

Novruz bayramı yaxınlaşdıqca Əfv Komissiyasının iclasları intensiv şəkildə keçirilməyə başlayıb. Ötən ayın ortalarından başlayaraq, demək olar hər gün komissiyanın iclasları keçirilir. Son iclasda 100-dən çox məhbusun müraciətinə baxılıb.

Bu barədə "Yeni Müsavat"a məlumat verən Əfv Komissiyasının üzvü Əliməmməd Nuriyev qurumun iclaslarının mütemadi olaraq keçirildiyini qeyd etdi: "Komissiyaya daxil olan hər bir müraciətə baxılır. Bu günə qədər 800-dən çox müraciət daxil olub. Sonuncu əfv sərəncamı ötən ilin bu ayında imzalanıb. Bir il müddətində əfv sərəncamı olmayıb. Amma bu arada amnisiya aktı qəbul edilib və çoxsaylı məhbus azadlığına qovuşub. Hazırda 3 iclasdan sonra 400-ə yaxın müraciətə baxmışıq. Hər bir müraciət diqqətlə araşdırılır. Katiblik tərəfindən hər bir müraciətlə bağlı arayış hazırlanıb Əfv Komissiyasına təqdim olunur. Açıq müzakirələr keçirilir, səsvermə yolu ilə müvafiq qərar qəbul edilir. Bu proses davam edəcək. Martın 2-də də Əfv Komissiyasının iclası gözlənilir. Son zamanlar komissiya çox gərgin iş rejimində işləyir. Yeni bütün müraciətlər diqqətlə araşdırılır və müvafiq qərar verilir. Qarşıdan Novruz bayramı gəlir. Belə bir bayramda əvvəlki illərdə gördüyümüz kimi, dövlət başçısı müxtəlif qərarlarla vətəndaşları sevindirib, məhbusların üzərindən mərhəmət hissini əskik etməyib. Bu bayramda da cənab prezident tərəfindən əfv sərəncamı verilə bilər. Əlbəttə, ölkə başçısı sərəncamın veriləcəyi günü müəyyən edir. Hansı şəxslərə sərəncamın şamil olunacağı da cənab prezidentin səlahiyyətinə aid məsələdir. İclasların gedişi, baxılan müraciətlər bunu deməyə əsas verir ki, Novruzda əfv verilə bilər. Əfv Komissiyasının iclasları o zaman bitəcək ki, bütün müraciətlərə baxılınsın. İclasların bitmə zamanı müraciətlərə baxılma prosesinin bitməsi ilə bağlıdır. Yəqin ki, bu ayın 10-na qədər iclaslar bitə bilər. Çünki demək olar ki, hər gün iclas olur. Əfv veriləcəyi günlə bağlı konkret rəqəm deməkdən çəkinirəm. Kimin əfv olunacağı ilə bağlı kimsə fikir deyə bilməz. Son əfvdə kifayət qədər məhbus azadlığa çıxdı. Onların arasında ictimaiyyət daxilində adları müzakirə edilən şəxslər də var idi. Bu bir daha onu göstərir ki, ölkə başçısı hər bir şəxsə münasibətdə diqqətlidir. Hər bir kəsdən qayğısını əsirgəmir".

□ Cavansir ABBASLI

Ləğv olunmuş Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin (MTN) adı ən müxtəlif cinayətlərdə hallanan vəzifəli əməkdaşlarının həbs edilməməsi hələ də geniş müzakirə mövzudur. Müzakirələrdə Eldar Mahmudovun istintaqdan kənar qalmasından tutmuş şantajla pul toplayan müstəntiqlərinə qədər hər biri haqda çox ciddi ittihamlar səsləndirilir. Bu ittihamları hər yerdə eşitmək olar, məhkəmədə də, avtobus və metroda da.

Nə baş verir? Niyə adları müxtəlif cinayətlərdə hallanan sabiq MTN-çilər azadlıqda gəzir? Onları qoruyan kimlərdir? Bu işdə böyük bir nazirliyin ləğvinə gətirib çıxaran, ancaq azadlıqda qalacağı bacaran Eldar Mahmudovun rolu varmı?

"MTN işi" üzrə məhkəmə proseslərini izləyənlər zərərçəkənlərin onların milyonları əlindən almış MTN-çilərin həbsini tələb etdiklərini seziirlər. Amma "MTN çetesi" üzvləri tutmurlar.

Azadlıqda gəzən "MTN çetesi"nin üzvləri həbs edilənlərdən az cinayət törətməyib-faktlar

Məsələn, "MTN işi" üzrə zərərçəkən Hüseyn Səfərov Bakı Hərbi Məhkəməsinde ləğv edilmiş MTN-in İstintaq Baş İdarəsi 2-ci istintaq şöbəsinin rəisi Vüsal Ələkbərovun cinayət işi üzrə prosesdə çox kəskin şəkildə istintaq idarəsinin rəisi Mövlam Şixəliyevin həbsini tələb edib. Onun məhkəmədə dediklərindən sitat: "Mövlam Şixəliyev niyə gizləndir? Bu adam general olsa da, dövlətə xəyanət edib. Akif Çovdarov bir az abırlıdır, heç olmasa, bir neçə epizodu etiraf edir, bunlar onu da eləmir".

Zərərçəkənin söylədiyi bu fikirlərdən doğan suallar var. Akif Çovdarov da, Mövlam

var. Amma E.Murtuzovun əməllərindən zərərçəkənlər də az deyil. Konkret olaraq, intihara vadar edilən MTN polkovniki Malik Mustafayevin qardaşı Mətləb Mustafayev hüquq-mühafizə orqanlarından vaxtilə onu qanunsuz həbsə almış Elşən Murtuzovun da həbsini tələb edir.

Elşən Murtuzovun həbsini tələb edən təkəcə M.Mustafayev deyil. Müstəntiq medianın gündəminə MTN-dəki qəfil yoxlamalardan çox əvvəl gəlmişdi. Jurnalist Pərviz Həşimliyin işi üzrə müstəntiq də Elşən Murtuzov idi. MTN rəhbərliyinin məkrli planlarının heyə-

dən sitat: "Təhsin Ağayev otağında mənəndən "Etibar Əliyev bankı yeyib-talayıb, sən nə qədər pul verirdin ona?" deyə, soruşdu. Cavabımı gözləmədən "Haraya düşdüyünü bilir-sən də, çıxmaq üçün 3 milyon manat verməlisən" dedi. Mən gülürək "nə özümdə, nə filialda indiyə kimi bu qədər pul görməmişəm" dedim. Pulla bağlı xeyli müzakirə etdikdən sonra Təhsin Ağayev "vermə-sən, Etibarın dalınca sən içəri yoxlamalardan çox əvvəl gəlmişdi. Jurnalist Pərviz Həşimliyin işi üzrə müstəntiq də Elşən Murtuzov idi. MTN rəhbərliyinin məkrli planlarının heyə-

bağlı mümkün olmadığı" qeyd edilmişdir.

Vəkili isə deyib ki, müvəkkinin dili tutulub, danışa bilmir.

Vəzifədə ikən xəstəliyinin işinə mane olmayan birinin işdən çıxarılandan dərhal sonra "ağır xəstələnməsi" və bu səbəbdən onun dindirilməsinin mümkünsüzlüyünün əsas gətirilməsinə kim inanar?

Heç "Məlikməmməd nağılı"nın belə süjet xətti yoxdur.

Bu günədək azadlıqda qalacağı bacaranlardan biri də sabiq nazir Eldar Mahmudovun müavini Hilal Əsədovdur.

General Hilal Əsədovun

Akif Çovdarov

Şixəliyev də böyük idarələrin rəisleri olublar. Hər iki şəxs generaldır. Hər birinin əməlləri haqda kifayət qədər məlumatlar, ifadələr ortadadır. Bəs niyə Akif Çovdarov həbsdə, Mövlam Şixəliyev azadlıqdadır?

Azadlıqda qalan digər bir şəxs isə Mövlam Şixəliyevin işçisi Elşən Murtuzovdur. MTN-in Antiterror Mərkəzinin sabiq rəisi, hazırda həbsdə olan general Elçin Quliyevlə nazirliyin İstintaq Baş İdarəsinin mühüm işlər üzrə müstəntiqi Elşən Murtuzov arasında bir müddət əvvəl üzləşmə keçirilmişdi. Yayılan xəbərlərdən bəlli olurdu ki, rəislə müstəntiq 2014-cü ildə intihar edən MTN polkovniki Malik Mustafayevin və nazirlik tərəfindən saxta, qondarma ittihamlarla qanunsuz həbs olunan şəxslərin işi üzrə üzləşdirilib. Müstəntiq Elşən Murtuzov apardığı saxta cinayət işlərindən danışdı. Belə ki, qanunsuz həbslərlə bağlı qərəzli istintaqın birbaşa MTN generallarının tapşırığı ilə heyətə keçirildiyini səmimi etiraf edib. O, üzləşmə prosesində general Elçin Quliyevin və MTN-in həbsdə olan digər yüksək vəzifəli şəxslərinin qanunsuz əməllərini icra etdiyini açıqlayıb. E.Murtuzov hazırda həbsdə deyil, hətta əvvəlki vəzifəsini MTN-in bazasında yaradılan yeni qurumda davam etdirməsi haqda da bilgilər

ta keçirilməsi məqsədilə həbs edilən Pərviz Həşimliyə qarşı saxta istintaqı da məhz Elşən Murtuzov aparmışdı. Bu gün P.Həşimli də E.Murtuzovun həbsini tələb edənlər sırasındadır.

Amma onu həbs etmərlər. "MTN işi" üzrə həbs edilən Vüsal Ələkbərovla Elşən Murtuzovun əməllərini bir tərəziyə qoysalar, elə də ciddi fərq yaranmaz.

Bugünlərdə "MTN çetesi" üzvlərinin işi üzrə keçirilən daha bir prosesdə əsas diqqətçəkən məqam polkovnik Təhsin Ağayevlə bağlı oldu. T.Ağayev MTN-in İstintaq Baş İdarəsində rəis müavini olub. Baş idarədə 1-ci idarənin rəisi olan Vüsal Ələkbərovun cinayət işində zərərçəkmiş kimi tanınan Müsənnif Salahov Təhsin Ağayevin də əleyhinə ifadə verib. M.Salahov istintaqa ifadəsində bildirib ki, Təhsin Ağayev və Vüsal Ələkbərov ona hədə-qorxu gələrkə 600 min manatını alıblar. M.Salahov deyib ki, 2012-ci ildə bank rəhbəri Etibar Əliyev həbs olunduqdan sonra bir qrup MTN əməkdaşı onun çalışdığı filiala gəliblər. Növbəti gün onu Vüsal Ələkbərovun yanına, o isə öz növbəsində Təhsin Ağayevin otağına aparıb.

Otaqda baş verənləri zərərçəkən məhkəmədə belə anladılıb.

Məhkəmədəki ifadəsinin

Mövlam Şixəliyev

tez-tez zəng edib pulu tələb etdilər. Psixoloji təzyiqlərə dözmədim, həm də həbs olunacağımdan qorxub bacanağımdan 150 min manat borc alıb, evdəki qızılları da 50 minə satdım. 200 min manatı sellofan torbaya qoyub nazirliyə getdim, orada Təhsin Ağayevlə zəng edib məlumat verdim, mənə onun otağına apardılar. Pulu Təhsinə verib başqa pulumun olmadığını dedim. Vüsal dərhal "min obyektin var, get, sat, pulu getir, milyonlar qazanırsız, Misir hesablayıb" deyə, reaksiya verdi. Mən onlara yalvardım, Təhsin 600 min manat versəm, həbs edil-məyəcəyimə razılıq verdi".

Zərərçəkən deyib ki, hədələrə tab gətirməyərək qohumlarından ondan tələb olunan məbləği toplayıb və aparıb tələb edən şəxslərə çatdırıb. Sitat: "Ümumi 500 min manatı may ayının əvvəllərində torbaya qoyub nazirliyə gəlib orada Təhsinin otağında onun özünə verdim. Qalan 100 min manat üçün də 1 həftə vaxt verdilər, bu dəfə də yəzənəm İlhamdan və dayım oğlu Əyyubdan hərəsindən 50 min alıb gətirib Təhsin Ağayevə verdim". Zərərçəkmiş deyib ki, bu epizod üzrə ittiham olunan şəxslərdən biri də Təhsin Ağayevdir. Lakin V.Ələkbərovun barəsində olan cinayət işinin ittiham aktında T.Ağayevin dindirilməsinin "səhəti ilə

keçmiş şefi Eldar Mahmudovun cinayətləri haqda, istintaqların dili ilə desək, "səmi-mi ifadə" verdiyinə görə azadlıqda qaldığı bildirilir. Eldar Mahmudov Hilal Əsədovu 2005-ci ildə özünə müavin təyin edib. Hilal Əsədov Eldar Mahmudovun şifahi tapşırığı ilə 2005-2009-cu illərdə nazirliyin Antiterror Mərkəzinə, 2011-ci ildən sonra həm də Əks-kəşfiyyat Baş İdarəsinin işlərinə nəzarət edib. O, nəzarətdə olan idarə və mərkəzin fəaliyyəti çərçivəsində tədbirləri, məlumatları Eldar Mahmudova məruzə edib.

Hilal Əsədov "8-ci kilometr bazarı"nın sahiblərindən pul alınmasının birbaşa iştirakçısıdır. Və bunu gizlətmir də. Bir müddət əvvəl yayılan ifadəsində belə bir cümlə də vardı: "Eldar Mahmudov dedi ki, halallıqla bazar alın".

"Halallıq" deyilən məsələ bazarın sahibləri olan qaradaşların MTN-ə aparılaraq döyülməsi, əmlaklarının əlindən alınması olub. Hilal Əsədov da azadlıqdadır. Baş Prokurorluğun yaydığı məlumatlardan belə aydın olur ki, bu gün həbsdə 20 MTN əməkdaşı var. Həbsdə olanlarla azadlıqda qalanların əməlləri arasındakı fərq isə demək olar ki, yoxdur. Bəs bu ayrı-seçkililiyin səbəbi nədir?

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV

Azərbaycanda birinci vitse-prezident təyinatından sonra Nazirlər Kabinetinin və baş nazir Artur Rasi-Zadənin taleyi müzakirə edilir. Çoxları vitse-prezidentlik institutu ilə Nazirlər Kabinetinin paralel qurum olduğunu deyərək, büdcəyə qənaət etmək üçün Rasi-Zadənin rəhbərlik etdiyi kabinet üzvlərinin sayının azaldılacağını deyirlər.

Ekspertlərə görə, Nazirlər Kabinetinin ləğvi üçün referendum ehtiyac olduğundan iqtidar ilk növbədə 21 ildir baş nazir olan, 82 yaşlı Artur Rasi-Zadəni təqaüdə göndərməli olacaq. Yeni baş nazirin kimliyi hər kəsə həm maraqlı, həm də müəmmaldır.

Amma istənilən halda hakimiyyətin bu dəfə yaşlı deyil, bu postda gənc və ya orta yaşlı birisinə etimad göstərəcəyi bellidir. Çünki hökumət də zaman-zaman Rasi-Zadənin mehız yaşlı olduğuna görə gündəmə gəldiyinin fərqi vardır. Digər tərəfdən, yeni baş nazirin işlək, enerjili, ölkənin daxili siyasətinə dərin bələd olan birisinin olmasının vacibliyini iqtidar da bilməmiş deyil. Məsələnin maraqlı tərəflərindən biri də odur ki, indiyə qədər ölkənin faktiki ikinci şəxsi sayılan baş nazir bundan sonra bu funksiyadan məhrumdur. Artıq dövletdə ikinci şəxs I vitse-prezidentdir.

Ana Vətən Partiyasının sədri, deputat Fəzail Ağamalı bildirdi ki, konstitusiyaya ötən ilin sentyabrında edilən əlavə və düzəlişlərdə Nazirlər Kabinetinin ləğvi və baş nazirin vəzifəsinin idarəçilik sisteminin

dən çıxarılması məsələsi qoyulmayıb, konstitusiyada da bu dəyişikliklər öz əksini tapmayıb: "Nazirlər Kabineti və baş nazir postu konstitusiyaya uyğun şəkildə öz fəaliyyətini davam etdirəcək. Bu şübhəsizdir və bunun ətrafında müzakirə aparmağa ehtiyac belə yoxdur. Baş nazir məsələsinə gəlinə, deyə bilərəm ki, bu zaman-zaman gündəmdə olub. Vaxtilə demişəm, bu gün də təkrarlayıram ki, Artur Rasi-Zadənin baş nazir kimi Azərbaycan dövlətçiliyi qarşısında böyük xidmətləri var. O, Azərbaycan dövlətinə, onun azadlığına, söykənmiş olduğumuz ulu öndərin siyasi kursuna son dərəcə sədaqətli olub, siyasi ambisiyalardan çox uzaq olan siyasi və dövlət xadimidir. Onu nə zaman kimin əvəz edəcəyi təbii ki, cənab prezidentin səlahiyyətində olan məsələdir. Heç nə əbədi deyil. O cümlədən, vəzifə də... Nə vaxtsa Artur Rasi-Zadə də çox çətin və şərəflə yerinə yetirdiyi bu vəzifə ilə vidalaşmalı olacaq. Burada yeni müzakirələr açmağa heç bir ehtiyac yoxdur. Onu demək vacibdir ki, ən çətin anlarda Artur Rasi-Zadə Azərbaycan dövlətçiliyinə və ulu öndərin siyasi

Yeni baş nazir - o kim olsun?

Fəzail Ağamalı: "Artur Rasi-Zadə bu vəzifə ilə vidalaşmalı olacaq"

Artur Rasi-Zadə

xəttinə çox böyük sədaqət nümayiş etdirib. Bunları unutmaq olmaz, unutmaq da lazım deyil. Yaxın zamanlarda, yaxud hansısa bir zaman kəsimində cənab prezident baş naziri əvəz-

ləmək istəyində olsa, bu da ölkə başçısının səlahiyyətindədir. Prezidentin hazırkı komandasında kifayət qədər səviyyəli, savadlı, dövlətçiliyimizə sədaqətli kadrlar var. Bu baxım-

dan, yetərincə nümunələr mövcuddur. Birinin adını çəkib digərini saxlamağım, mənəcə, qeyri-səmimi səslenərdi. Müəyyən mənada ölkə başçısının səlahiyyətlərinə qarışmaq kimi görünərdi. Bunu siyasi etikadan da kənar hesab edirəm. Əminəm ki, ölkə prezidenti zamanında bu addımı atanda Artur Rasi-Zadənin göstərmiş olduğu üstün keyfiyyətləri özündə cəmləşdirən və bu baxımdan dövlətçiliyimizi gələcəkdə daha da möhkəmləndirmək üçün səlahiyyətləri çərçivəsində öz vəzifəsini başını aşağı salıb uğurla yerinə yetirəcək şəxsi indiki baş nazirə əvəzləyəcəyinə şübhəm yoxdur".

Deputat vitse-prezidentlik institutu ilə Nazirlər Kabinetinin

nin paralel qurumlar olduğu barədə deyilənlərdə də razı deyil: "Kimsə istəyi, arzusu ilə məsələlər gündəmə gətirilmir. Konstitusiyamızda Nazirlər Kabinetinin olması nəzərdə tutulub və hazırda buna uyğun da qurum vəzifəsini icra edir. Bundan sonra Nazirlər Kabinetinin qalacağına əminəm. Əgər konstitusiyada dediklərim varsa, bu, artıq müzakirə mövzusu deyil. Paralellik məsələsinə gəlinə, I vitse-prezident kimi Mehriban xanımın rus telekanalına verdiyi müsahibəyə baxdım və orada cənab vitse-prezident bütün suallara aydın şəkildə cavab verdi. Bu fikirləri söyləyənlərə tövsiyə edərdim ki, Mehriban xanımın rus kanalına verdiyi müsahibəni diqqətlə öyrənsinlər. O zaman hər şey tam aydın olar. Mehriban xanım vitse-prezident olması və bundan sonra yaranan suallara aydın şəkildə cavab verib".

Q Cavanşir ABBASLI

Qarabağda növbəti savaş xəbərdarlığı

Ordumuz düşməne sarsıdıcı zərbə vurdu; Ermənistan zirehli texnikanı ön xəttə çıxarmağa cəhd göstərdi, düşmən texnikası və canlı qüvvəsi məhv edildi; **ekspert:** "Artıq ağır artilleriya və digər silahlardan istifadə edilməyə başlanıbsa, bu proses aprel hadisələrinə bənzər bir sonluqla nəticələne bilər"

ABŞ-in Karnegi Fondunun Cənubi Qafqaz üzrə eksperti Tomas de Vall yazda Qarabağ münaqişəsi zonasında irimiqyashlı döyüş əməliyyatlarının başlaya biləcəyini deyib. Virtualaz.org xəbər verir ki, ekspert bu barədə Ermənistanın "Jamanax" qəzetinə müsahibəsində danışıb. Tomas de Vall bildirir ki, təmas xəttində son eskalasiya tezliklə irimiqyashlı hərbi əməliyyatların başlanmasına gətirib çıxara bilər.

Ekspertin sözlərinə görə, əgər eskalasiya daha da arsa, Rusiya ən mühüm oyunçu olacaq. "Hazırda BMT-də, ATƏT-də kulisarxası diplomatiya gedir, tərəfləri yeni müharibə təhlükəsi barədə xəbərdar edirlər. Bununla belə, əgər tərəflər və ya tərəflərdən biri müharibə arzu edirsə o zaman bunu dayandıрмаq üçün əldən heç nə gəlmir"-Tomas de Vall bildirir.

Ermənistan prezidenti Serj Sərkisyanın martın 14-də Rusiyaya səfərinin planlaşdırılmasının həm də savaşaşonca müzakirələrə əlaqədar olduğu haqda da təxminlər var. Cəbhədə baş verən gərginliklərin arxasında Kremlin barmağının olduğu barədə rəylər də geniş yayılıb.

Xatırladaq ki, təmas xəttində son eskalasiya zamanı Azərbaycan ordusu Xocavənd

istiqamətində 6 hərbcisini itirib. Düşmən tərəf öz itkilərini açıqlamır. Təmas xəttində yüngül artilleriya və müxtəlif çaplı minomyotların tətbiq olunması intensiv xarakter alıb. Martın 1-də isə düşmənin manevr edən zirehli texnikasının vaxtında aşkar edilərək məhv edildiyi xəbəri yayılıb. Musavat.com xəbər verir ki, bunu "Trend"ə Xocavənd istiqamətində qoşunlarımız tərəfindən Ermənistan silahlı qüvvələrinə qarşı SPIKE tipli tank əleyhinə idarə olunan raketin tətbiq edilməsi barədə erməni mətbuatının yaydığı məlumatla cavab olaraq Müdafiə Nazirliyindən bildiriblər.

Qeyd olunub ki, qoşunlarımız sərəncamında olan istənilən əmiasir silahlardan bütün cəbhə boyu istifadə etmək hüququna malikdir və düşmənin

fəaliyyətinin qarşısını almaq imkanındadır: "Fevralın 28-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri öz mövqelərini möhkəmləndirmək məqsədilə zirehli texnikanı ön xəttə çıxarmağa cəhd göstərib. Düşmənin manevr edən zirehli texnikası müvafiq bölmələrimiz tərəfindən vaxtında aşkar edilərək dərhal məhv edilib. Son günür düşmənin verdiyi onlarla itkilər arasında xaricdən gətirilən erməni əsilli muzduldar çoxluq təşkil etdiyindən qarşı tərəf bu rəqəmləri məqsədyönlü şəkildə gizlədir".

Fakt budur ki, artıq tərəflər snayper silahları və ya avtomatlarla, həmçinin qumbaraatanlarla deyil, ağır artilleriya ilə zərbələr endirir. Azərbaycanın ağır artilleriyadan istifadəsi isə düşməni təşvişə salıb. Bütün bunlar isə Ermənistanın 24-25 fevral təxribatına layiqli cavabdır.

Düşmənin təxribatlarından bəhs edən politoloq Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat"a dedi ki, baş verənlər təsadüfi deyil: "Qoşunların təmas xəttində və sərhəd rayonlarda vəziyyətin

Arzu Nağıyev

gərginləşməsinə səbəb Ermənistanın aprel ayının 2-nə təyin edilən seçkilərdə iştirak edən müxtəlif partiyaların seçki platformasında əsas siyasi kartın birinin və başlıcasının Dağlı Qarabağ münaqişəsindən istifadə etməsidir. Çünki Sərkisyan və onun səhra komandirləri olan komandası Qarabağ münaqişəsi üzərindən hakimiyyətə gəliblər və hakimiyyəti də bu səbəbdən saxlayırlar. Hətta hakim partiyanın rəhbəri də Ermənistanın müdafiə naziridir. Bu məqsədlə də mehız seçkilərə hazırlıq ərafəsində təxribatlara əl atırlar. Düşmənin bu addımları gözələnən idi". **Politoloq digər bir məsələyə də diqqət çəkdi:** "Burada məqsəd həm də işğal olunan ərazilərdə keçirilən "referendum"la bağlı, "Artsax" adlı qondarma qurumun yaradılması və müşahidəçi qışminde qanunsuz olaraq Azərbaycanın işğal olunan ərazilərinə səfər edən Avropa Parlamentinin üzvləri və xarici dövlətlərdən gəlmiş cəbhədə daim atışma, qeyri-stabil vəziyyətin olmasını və bunun da günahkarının mehız Azərbaycan olmasını göstərməkdir. Üçüncü məsələ ondan ibarətdir ki, erməniləri və onların havadarlarını qane etməyən "Cənub Qaz Dəhlizi" ilə bağlı Azərbaycanda beynəlxalq görüşlərin və məşvərat yığıncaqlarını keçirilməsidir. Məlum-

dur ki, ABŞ, Böyük Britaniya və Avropa ölkələrinin demək olar ki, hamısı burada təmsil olunur və Azərbaycan layihənin həyata keçirilməsində təhlükəsizliyə zəmanət verən dövlət kimi çıxış edir. Bu isə regional nüfuz deməkdir, mehız bu səbəbdən də regionun qeyri-stabil olmasını və böyük layihələrə ev sahibliyi etməyə qadir olmamasını bütün vəsaitlərlə göstərmək istəyirlər. Bununla da BMT, ATƏT, istərsə də digər beynəlxalq qurumların qərarlarına məhəl qoyulmur, öz siyasi məqsədlərinə çatmaq üçün ermənilər hər gün təxribatlara əl atır".

A.Nağıyev hesab edir ki, regional aktorlar genişmiqyaslı hərbi əməliyyatlara gətirib çıxacağına imkan verməyəcəklər: "Lakin artıq ağır artilleriya və digər silahlardan istifadə edilməyə başlanıbsa, bu proses aprel hadisələrinə bənzər bir sonluqla nəticələne bilər. Mühüm bir məsələ kimi onu da qeyd etmək lazımdır ki, qondarma rejimin "referendum" oyunundan sonra "Artsax"ın sərhədlərini bərpa etmək məqsədilə müxtəlif kommunikasiyalar tikmək, sərhədləri qurmaq istəyən separatçılara bunu etməyə heç cürə imkan vermək olmaz. Müharibə etmək onların əsas məqsədi deyil, əsas məqsəd ərazinin ələ keçirilməsi, işğal edilməsidir. Separatçıları ma-

raqlandıran məsələlərin ən vacibi budur".

Hərbi ekspert Üzeyir Cəfərov da son günlər cəbhə zonasında baş verənlərin arxasında məkrli planların olduğuna şübhə etmir: "Bütün hadisələr sanki əvvəlcədən yazılmış ssenari əsasında inkişaf edir. Düşmən heç cürə ipə-sapa yatmır. Davamlı şəkildə mövqelərimizi atəşə tutur, hərbi və ya mülki insanlarımızı fərq qoymadan günün-gündən daha da azğınlaşdır. Fevralın son günlərində isə onlar cəbhənin bir neçə istiqamətində cəhdlər etdilər ki, vəziyyəti kəskinləşdirsinlər və öz çirkin məqsədlərinə nail oldular. Baş verənlər həm Ermənistanla, həm də bivec beynəlxalq qurumlara çox sərf edir. Onlar üçün belə hadisələr hesabatlara tərtib edilib, özlərini guya ki, hansısa vacib persona kimi təqdim etməkdən ötrə çox göydəndüsmə bir fürsətdir. Məqsədləri də tam aydın və sadədir: status-kvo nəyin bahasına olursa-olsun dəyişməsin, əksinə, imkan düşdükcə ötən ilin aprel ayında itirdikləri əraziləri tam da olmasa, müəyyən hissəsini öz nəzarətlərinə qaytarsınlar".

Ü.Cəfərov əlavə etdi ki, bu vəziyyət 2 apreldə Ermənistanla keçirilən görüşlərin nəticələri ilə əlaqəli deyil: "Onlara fərq etmir, bu çirkin məqsədlərinə nail olmaq üçün neçə erməni anası ağlar qalacaq. Ona görə də, şəxsi düşüncəmə görə, bu yaramazlar yaxın vaxtlarda daha da azğın siyasət yürüdəcək və vəziyyəti maksimum gərginləşdirəcəklər. Belə bir vəziyyətdə isə bizə son dərəcə diqqətli və təmkinli olmaq qalır. Əks halda, yenə itkilərin olması qaçılmaz olacaq. Heç bir beynəlxalq hüquq və norma tanımayan Ermənistanın bundan sonrakı addımlarını da biz gərəkciddi izləyək və qabaqlayıcı tədbirlər və addımlar ataq".

Q Cavid TURAN

Moskva niyə Minski Bakı ilə əvəz etməyi düşünür?..

Hüseyinbala SƏLİMOV

Üstündən artıq bir-iki həftə keçsə də iki böyük dövlətin silahlı qüvvələrinin qarargah başçılarının görüşü hələ də Rusiya mətbuatının diqqət mərkəzindədir.

Yox, biz təzədən həmin məsələyə qayıtmaq istəmirik - deyilməli bütün sözlər artıq deyilibdir. Mənim, sadəcə, bir detal diqqətimi çəkdi. Həmin dövrdə Rusiya mətbuatı ciddi şəkildə Bakının Minski əvəz edə bilməsini yazmağa başladılar.

Etiraf edim ki, belə paralel bizim ruhumuzu oxşamaya bilməzdi. Kim istəməz ki, Bakı ciddi siyasi və diplomatik mərkəzə çevrilsin? Bunun üçün kifayət qədər resurslar da var. Bəli, həm siyasi-diplomatik, həm də iqtisadi resurslar...

Amma müəyyən fikirlər də gəldi ağıma. Düşündüm ki, Rusiya ilə Azərbaycan hakimiyyəti arasındakı münasibətlər Belarusla münasibətə baxanda daha problemsiz və sıcaqdır.

Açıq, Rusiyanın indiki rəhbərləri "batka"-nı - A.Lukaşenko-nu elə də sevmirlər. Ən birincisi ona görə ki, A.Lukaşenko on illərdir ki, onlarla oyun oynayır, gah "ittifaq münasibətləri" qurmağa çalışır, gah da ki, Rusiyadan uzaqlaşır. Hətta axırıncı prezident seçkisi zamanı Rusiya bu adamın arxasından çəkildi. Amma Lukaşenko yenə də prezident oldu və Moskva ürəksiz olsa da bu aqibətlə barışmalı oldu...

Həm də Minskin siyasi-diplomatik mərkəz olması Lukaşenkonun manevr imkanlarını bir az da artır və təbii ki, bu, ruslara elə də xoş təsir bağışlamır. Onlara zəif və dünyaya çıxışı olmayan bir Belarus daha çox sərf edir...

Nə qədər qərribə olsa da, başqa bir səbəb də var. Lukaşenko daim Rusiyadan nəşə istəyir. Moskvanın isə daha "filantrop imperiya" olmaq fikri yoxdur.

Ona görə də Bakı Moskva üçün daha anlaşılqı və münasibdir. O, nəinki heç nə istəmir, hətta öz resursları ilə bölüşməyə də hazırdır.

Əvəzində rəsmi Bakı o qədər ehtiyatlı siyasət yürüdü ki, sanki Rusiyanın hətta Qarabağ probleminə də heç bir rolu yoxdur. Bəzən bilmək də belə olmur ki, bu hakimiyyət Rusiya ilə münasibətləri nəyin qarantı kimi görür?

Daha çox belə bir siyasi detal nəzərə çarpır ki, iki ölkə arasındakı münasibətlər daha çox hakimiyyətlər arasındakı bağlılıqdır. Belarusla bağlı isə belə bir sıcaq münasibətlər yoxdur, çünki Rusiyaya "oyunbaz" Lukaşenko deyil, idarə olunan Belarus lazımdır.

Həm də bir daha deyirik ki, Rusiyaya Belarusu yox, məhz Azərbaycanı neytral bir ölkə qismində görmək məqbuldur. Belarusa isə daha çox öz quberniyaları kimi baxırlar...

Təbii ki, bütün bunlar hələ o demək deyil ki, Bakı tez bir müddətdə durub Minski tam əvəz edəcək. Bunun çox səbəbi var. Ən birincisi də budur ki, burada Ermənistan faktorunu var. Erməni lobbisinin təzyiqləri və Qarabağ problemi ucbatından əksər ölkələr Bakı ilə Yerevan arasında bir balans saxlamağa çalışır. Hətta səfər edəndə də hər iki ölkəyə edirlər ki, birdən Yerevan inciyər...

Düzdür, Rusiya ilə Bakının münasibətləri daha normaldır, amma mərkəzə çevrilmək yolunda Azərbaycanın bir rəqibi də var. Bu da qonşu Gürcüstandır.

Qərb Gürcüstanı daha isti yanaşır, çünki bu ölkə Qərblə inteqrasiya məsələlərində daha ısrarlıdır. Üstəlik, Gürcüstanda siyasi və yaxud ictimai iqlim daha mülayimdir. Belə bir hal isə Qərbin diqqətini çəkməyə bilməz...

Qərək, Rusiya analitiklərinin yazdıqları haqqında deyəcəklərimiz bu qədərdir. Bir daha onu deyirik ki, əgər onlar bir şey yazırsa bu heç də o demək deyil ki, bütün bunlar çin olmalıdır. Amma belə fikirlər Rusiyanın siyasi mətbəxindəki atmosferi duymağa imkan verir...

Təbii ki, Bakı onsuz da mərkəzdir - Rusiyadan, Türkiyədən və İrandan bərabər siyasi məsafə... Üstəlik, Gürcüstanla da çox isti münasibətlər!.. Heç şübhəsiz ki, bütün bunlar onun siyasi çəkisini və bölgədəki rolunu artırır.

Amma narahatlıq yaradan bir amil də var ki, Azərbaycandakı siyasi sistem getdikcə daha çox sərtləşməkdədir.

Düzdür, hazırda Qərbin də başı yalnız özünə qarışmış kimi görünür. Fəqət, qlobal demokratiya səyləri eniş yaşasa da heç bir Qərb ölkəsində insanlar demokratiyadan imtina etmək niyyətində deyillər və belə bir kontekstdə Azərbaycanın azad olmayan ölkə statusu alması yaxşı heç nə vəd etmir...

"Qərb Qarabağ münaqişəsinin həllinə güc sərf etmək istəmir. Yəni bizə görə həyati əhəmiyyət kəsb edən bu problem Qərb üçün prioritet deyil".

Politoloq Elçin Mirzəbəyli

bu sözləri Qərbin Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə laqeyd münasibətini "Yeni Müsavat"a şərh edərkən söylədi. Onun fikrincə, Qərb Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə Rusiya ilə münasibətlər və geosiyasi qarşıdurma müstəvisindən yanaşır: "Bu müstəvidə ilk sırada, Aralıq dənizi, Qara dəniz və Baltik dənizi hövzəsinə nəzarət uğrunda mübarizə kontekstində Suriya böhranı, Kırımın ilhaqı və Ukraynadakı digər münaqişələr, növbəti sırada Dnestryanı münaqişə, daha sonra Abxaziya və Şimali Osetiya problemləri gəlir. Suriya böhranı istisna olmaqla, sadaladığım bütün digər münaqişələr bilavasitə Avropanın təhlükəsizliyi ilə bağlı olan problemlərdir. Dağlıq Qarabağ münaqişəsi isə Qərbin geosiyasi maraqları üçün birbaşa təhlükə yaradan prioritetlər sırasında deyil. Hətta Abxaziya və Şimali Osetiya məsələlərinin də Qərbin qırmızı cizgisinə daxil olduğunu düşünürəm. Digər tərəfdən, heç kim iddia edə bilməz ki, əgər Qərb Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində maraqlı olarsa, o zaman problemin beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində və ədalətli həllinə çalışacaq. Hər halda, ATƏT-in Minsk Qrupunun Qərbi təmsil edən həmsədr dövlətlərinin - ABŞ və Fransanın mövqeyi belə düşünməyə əsas verir".

E.Mirzəbəylinin sözlərinə görə, Qərb bu məsələdə o zaman prinsipial mövqe nümayiş etdirir bilər ki, Rusiyanın Cənubi Qafqazdakı mövqeləri maksimum zəifləsin və Ermənistanı Rusiyadan maneəsiz qopartmaq mümkün olsun: "İndiki şəraitdə Qərbin Cənubi Qafqazdakı maraqları enerji və nəqliyyat dəhlizləri ilə bağlıdır. Yəni bizim Qərb dediyimiz ABŞ və Avropa siyasətçiləri, strateqləri xəritəyə baxanda yalnız Cənubi Qafqazdakı enerji və nəqliyyat dəhlizlərini görürlər və onları bu dəhlizlərin gəldiyi ərazilərin təhlükəsizliyi daha çox maraqlandırır. Əgər bu dəhlizlərə real təhlükə yaranarsa, ola bilsin ki, Qərb Rusiya ilə bazarlıq etmək üçün müəyyən addımlar atsın. Amma bu zaman da Qərbin proseslərə beynəlxalq hüquq və münaqişələrin ədalətli həlli prizmasından yanaşacağını düşünmək sadəlövlük olardı. Bu halda Qərbi ilk növbədə özünün enerji təhlükəsizliyi və bu təhlükəsizliyi təmin edə biləcək coğrafi amillər maraqlandıracaq. Bu baxımdan hesab edirəm ki, Qərb Qarabağ məsələsinin həllinə güc sərf etmək istəmir. Çünki bu həllin qarşılığında əldə edə biləcəyi dividəntlər sərf edəcəyi gücə adekvat deyil. Vəziyyət bu dərəcədə təhlükəlidir, amma yalnız Rusiyanı qabağa veriblər".

Bəzən belə fikirlər səslənir ki, dünyadakı konflikt ocaqları iki böyük güc arasında bölüşdürülüb. Lakin E.Mirzəbəyli bu cür yanaşma ilə razı deyil: "Münaqişə ocaqları bölüşdürülməyib. Burada söhbət yalnız müəyyən bir mərhələ üçün geosiyasi təsir dairələrinin toxunulmazlığından gəlməz. Kobud bir misal çəkəcəyəm: Bildiyiniz kimi, vəhşi heyvanlar bu və ya digər ov ərazisinin onlara məxsus olduqlarını bürüzə vermək üçün təbii ehtiyaclarını ödəmək yolu ilə işarələr qoyurlar. El dili ilə desək, həmin ərazilərdəki müəyyən yerləri "murdarlayırlar". İndi Rusiya da Cənubi Qafqaz münaqişələri "murdarlayıb". Dünyada təəssüf ki, cəngəllik qanunları hökm sürür. Buna görə də digər yirtıcılar şimal ayısının nə zaman yorulub əldən düşəcəyini gözləyirlər. Rusiyanın irəli verilməsinin səbəbi də bu ölkənin daha çox güc sərf etməsinə xidmət edir. Rusiya hazırda çoxsaylı münaqişələrə cəlb olunub. Daha doğrusu, özünü çoxsaylı bataqlıqlara soxub. İqtisadi imkanları yol vermədiyi halda həm Aralıq dənizi, həm Qara dəniz, həm də Baltik dənizi hövzəsində mövqelərini möhkəmləndirmək üçün olan-qalan resurslarını da xərcləyir. Bu sıraya Xəzər dənizi hövzəsini, Cənubi Qafqazı da əlavə etmək olar. Biz "Qərb" dedikdə konkret tərəfdən bəhs edirik. Qərb böyük iqtisadi və hərbi resursları olan çoxsaylı dövlətlərdən ibarətdir. Rusiya isə təkdir. Rusiyanın müttəfiqləri zərəm müttəfiqlərdir. Onların bir qismi Rusiyanın basqısı altında onunla eyni sırada olmaq məcburiyyətindədir. Söhbət Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatına üzv

"Qərb Qarabağ münaqişəsinin həllinə qoşulmaq niyyətində deyil"

ABŞ və Avropanın Azərbaycan ərazilərinin işğalına son qoyulması istiqamətində hərəkətə keçməməsinin ilginclik səbəbləri; **politoloq:** "Qərb Azərbaycanda sabitlikdə və enerji resurslarının dünya bazarlarında nəqlində maraqlıdır, qalanı onun üçün önəmli deyil"

olan dövlətlərdən gəlir. Digərləri isə digər tərəfdə qəbul olunmadıqları üçün Rusiya ilə eyni sırada yer alıblar. Rusiya kiminlə möhkəmləndirəcək öz mövqelərini? Venesuala ilə? Qərbin vaxt problemi yoxdur və indiki halda vaxt Qərbin xeyrinə işləyir. Qərb SSRİ-nin süquta uğraması üçün 70 il gözləmədimi? SSRİ-nin Kubada, Vyetnamda, Əfqanıstanda və digər süni ideoloji-geosiyasi münaqişələrə necə cəlb olunduğunu və tədricən necə gücdən düşdüyünü xatırlayın... Qərb yenə də gözləyir, enerjisinin çox cüzi hissəsini sərf etməklə Rusiyanın öz-özünü necə xərclədiyini izləyir".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elçin Mirzəbəyli isə fərqli fikirdir. Onun fikrincə, Qərb Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə ona görə maraqlı deyil ki, Rusiya ilə üz-üzə qalmaq istəmir: "Çünki Vaşinqton və Brüssel yaxşı anlayırlar ki, Abxaziya, Cənubi Osetiya, Donbass və Dnestr münaqişələrində olduğu kimi Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin də arxasında Moskva dayanır. Onsuz da Qərb Kırımın ilhaqına görə Rusiyaya qarşı sanksiyalar tətbiq edib. Qərb Rusiyaya qarşı bundan artığını edə bilməz. Başqa amil ABŞ-da və Avropanın aparıcı dövlətlərində kök salmış erməni lobbisidir. Bu lobbisi siyasi baxımdan fəaldır və yaşadığı ölkələrin xarici siyasətlərinə təsir etməyə çalışır. Bu lobbisi də Qərbin siyasi dairələrinə Qarabağ məsələsində qətiyyətli

yətli addım atmasına mane olur. Məsələ burasındadır ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ədalətli həlli Ermənistan hakimiyyətinə təzyiqlərdən keçir ki, rəsmi İrəvan Dağlıq Qarabağ ətrafındakı rayonları boşaltsın. Heç bir Qərb ölkəsi isə bu yükün altına girib rəsmi İrəvana təzyiq etmək istəmir. Kimsə təzyiq haqqında düşünmə belə, Ermənistan prezidenti ağlağan uşaq kimi Moskva qaçır və problemin həlli əngəllənir. Ona görə də biz neçə ki

münaqişənin həllində Moskva ilə ümid edə bilmərik, eləcə də Vaşinqton və ya Brüsseldən xoş niyyət gözləməyə dəyməz".

E.Şahinoğlu ABŞ və Fransanın Qarabağ məsələsində Kremlə kart-blaş verdiyini güman etmir: "Rusiyanı heç kim qabağa verməyib. Rusiya özü irəliləyir ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə heç bir kənar oyunçu müdaxilə etməsin. Bir də ki, heç bir Qərb ölkəsi Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllinə diplomatik enerjisini sərf etmək istəmir, bunun əvəzinə başqa problemlərin həllinə üstünlük verir, ancaq kənar problemləri də həll edə bilmir".

Buradan belə qənaətə gəlmək olar ki, deməli, Qərb bu gedişlə Azərbaycanda Ermənistanı himayə edən Rusiya ilə üz-üzə qalmasına laqeyd qalacaq, necə ki, Gürcüstan və Ukrayna nümunəsində bunu gördük. E.Şahinoğlu: "Bəli, Qərbin Azərbaycana dəstək vermək kimi dərdi yoxdur. Qərb Azərbaycanda sabitlikdə və enerji resurslarının dünya bazarlarında nəqlində maraqlıdır, qalanı onun üçün önəmli deyil. Azərbaycanın real müttəfiqləri Türkiyə, Pakistan və Səudiyyə Ərəbistanıdır. Müharibə olarsa əsas dəstək bu ölkələrdən gələcək. Güneyli qardaşlarımızdan da gərəklili dəstəyin olacağını istisna etmirəm. Hətta mümkündür ki, Tehranda mühüm vəzifələrdə çalışan milliyətçə azərbaycanlı olan şəxslərin də bir qismi müharibəyə seyrçi qalmayacaq".

□ E.PAŞASOY

Xocalı soyqırımı ilə əlaqədar mətbuatda gedən məqalələrdə tez-tez, dəqiqəbaşı Beynəlxalq Haaqa Məhkəməsinin adı çəkilir. İddia olunur ki, guya biz ora müraciət etsək, vəssalam, anında işlərimiz təkrərə düşəcək. Guya burda birçə əngəl var ortada - Azərbaycan dövlətinin məhkəməyə yazılı şəkildə müraciətinin yoxluğu.

Putin Haaqa Məhkəməsindəki erməni hakimi işdən necə çıxardı

Azərbaycan Xocalı qatillərinin cəzalandırılmasına Gevorkyandan sonra nail ola bilər...

Deyəsən, bizləri "Haaqa, haqq-həqiqət" sözləri arasındakı səsleşmə, oxşarlıq yoldan çıxarıb. Musiqisi, beli razıyam, oxşardı bu tam fərqli sözlərin. Ancaq neynək. Xalqımızın musiqi duyumu bu dəfə dəyəsən bərk aldadıb bizləri. Yadda saxlayın, "Haaqa, haqq-həqiqət" sözləri ancaq Azərbaycan şairlərinin qoşma, gərayıllarında qafiyələndirilib çox aldadıcı hissələr, fikirlər yoluxdura bilər hamımıza. Həqiqətə gəldikdə isə bu, tam fərqli anlayışlardı. Üstəlik, unutmayın, şairlərimizdən fərqli olaraq hüquqşünas alimlərimiz bu fərqli məfhumları hələ ki qafiyələndirə bilmir.

Vəziyyət "Məşədi İbad" filminin lap son kadrlarını xatırladı mənə. Sərvər tapançasının dəstəyi ilə Məşədi İbadın keçəl başını döyəcəyir. Məşədi İbad, çar-naçar, öz iddialarından əl çəkir. Təklif olunan yazılı sazişi imzalayıb, Gülçöhrəni axır birdəfəlik unudur. Dul bir qadınla kifayətlənərək əvvəlki iddialarını məcburi yaddan çıxarıb.

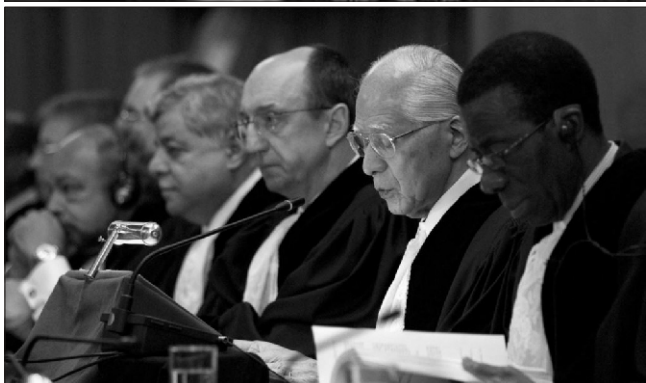
Deyirsiz bəs Haaqa Məhkəməsində ermənilər eynən Məşədi İbadı kimi davranacaqlar? Sərvərsifət bir hüquqşünasımızın qarşısında ələcsiz qalaraq təklif edilən sənədi imzalayacaqlar, hə? Bir-iki kəndlə, obayla kifayətlənib, Qarabağdan öz mənfur əllərini geri çəkəcəklər guya?

Ay-hay, yatıbsız fil qulağında, dünya-ələmdən qətiyyəni xəbəriniz yoxdu.

Əvvəla, biz gecikmişik. Haaqa Məhkəməsinin 15 hakimiindən biri təcürübəli, necə deyirlər, "qulağı tüklü" bir erməni - Rusiyanı təmsil edən yüksək ixtisaslı diplomat Kirill Qoratsiyeviç Gevorkyandı. Haaqa Məhkəməsinin gizli səsverməsi nəticəsində 2015-ci ildən ta 2023-cü ilədək o, burda kefirmizə soğan doğrayacaq. Qoy-mayacaq bizi rahat nəfəs almağa. Məhkəməyə göndərdiyimiz sənədləri zibil qutusuna atacaq.

Yaxşı, kimdi görəsən bu erməni daşnak diğası? Necə olub o, bu yüksək vəzifə kürsüsünə yiyələndi?

DOSYE: GEVORKYAN KIRILL QORATSIYEVİÇ. 1953-cü ildə dünyaya göz açıb. Doğulduğu yer biografiyasında göstərilir. 1975-ci ildə Moskva Beynəlxalq Əlaqələr İnstitutunu (MQİMO) fərqlənmə diplomu ilə bitirib. İngiliscə, fransızca tam sərbəst, rahatca danışır. Rusiya prezidentinin 29 avqust 2007-ci il fərmanı əsasında fəvqəladə səfir statusu daşıyır. Niderland krallığında Rusiya Federasiyası səfiri vəzifəsini icra edib bir ara. Moskvani dəfələrlə ən yüksək siyasi toplantılarda təmsil edib. BMT statusu

16 yaş böyük məşhur teatr-kino ulduzu Marina Mstislavovna Neyelovaya bir könlüdən min könlüə vurulur. Sonralar həyatının bu epizodunu Kasparov öz bioqrafiyasında belə təsvir edəcək: "Marina Neyelovaya intim münasibətlərimiz Neva sahillərində iki ildən çox sürdü. Marinanın dəcəl səs tembri, çox erotik bədən quruluşu mənə yoldan çıxardı. Savadı, kinayə dolu danışq terzi

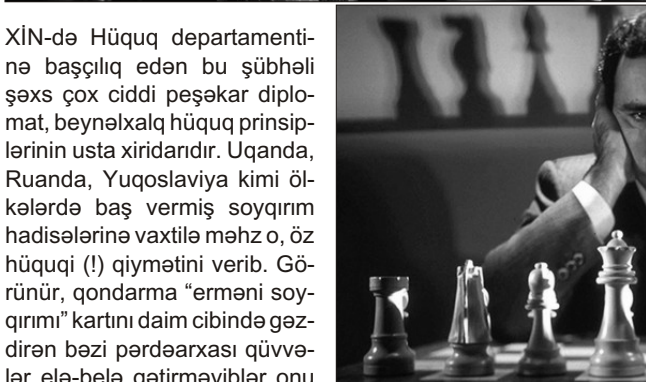
lu bir çox beynəlxalq qurumların fəal iştirakçısı, belə deyək, "peşəkar futbolistidir". SSRİ dövründə "müşahidəçi" statusu ilə silahlanaraq BMT-nin insan haqları üzrə bir çox sammitlərində iştirak edib. Qısaq, dünyada day o diplomatik iclas, sessiya, sammit qalmayıb ki, Kirill Gevorkyan orda Rusiyanı təmsil etməsin. Uzun müddət Rusiya

də xoşdu. Marinanı qucaqlamayanda, adətən telefon dəstəyini qucaqlayır, saatlarla onunla telefon əlaqəsi saxlardım».

Kinossenarilərinə layiq bu cəlbədicə eşq macərəsi axır öz məntiqi son nöqtəsinə bilirsizmi nə vaxt gəlib çatır?

Deyim də cavabını... Marina özündə 16 yaş kiçik Harri Kasparovdan uşağa qaldığı vaxt. Nağıllardakı kimi, göy gu-

XIN-də Hüquq departamenti-nə başçılıq edən bu şübhəli şəxs çox ciddi peşəkar diplomat, beynəlxalq hüquq prinsiplərinin usta xiridarıdır. Uqanda, Ruanda, Yuqoslaviya kimi ölkələrdə baş vermiş soyqırım hadisələrinə vaxtilə məhz o, öz hüquqi (!) qiymətini verib. Görünür, qondarma "erməni soyqırımı" kartını daim cibində gəzdiren bəzi pərdəarxası qüvvələr elə-belə gətirməyiblər onu vəzifə başına. "Gevorkyan" soyadının Haaqa Beynəlxalq Məhkəməsində mövcudluğu özü artıq Türkiyəyə, elə bizə də bir növ gizli xəbərdarlıqdı. Yəni "özünüzü yığışdırın, Xocalı nədi, Sumqayıt nədi? Burda "erməni soyqırımı" üzərində ciddi iş gedir. Hər an sizləri bu məşhər... üzr istəyirəm, Haaqa Məhkəməsinə çıxarıb sizə problem yaradarıq".

Haaqa Məhkəməsində deyirsiz Gevorkyanın qara qaşlarına, ala gözlərinə aşıq olub ona ildə elə belə 160 min dollar

aylıq pul ödəyirlər? Sağlıq olsun, teqəüdə çıxsa, onu BMT-nin xüsusi qərarı ilə əlavə mükafat-filan da gözləyir belkə.

Gevorkyanın ailə məsələsinə gəlincə, həəəə, burda da bizimlə, Bakıyla bağlı çox sayda maraqlı faktlar, gizlinlər, sirlər mövcuddu.

***

Bakılı şahmat grossmeysteri Harri Kasparov lap gənc vaxtlarında - 21 yaşında Leningradda ikən özündən

şikdəki Nikanı ona etibar edir. Siz bu şıltaq Marinanın bir bəxtinə baxın. SSRİ-nin lap ac vaxtlarında, 80-lərin sonunda ancaq xoşagəlməz tellər, gör-düyümüz kimi, bir deyil, iki deyil. Onlarcadır. Üzərinə bir Xocalı iddiası da gəlsə, görərsiz, Kirill Gevorkyan lap cin atına minəcək. Anadan əmədiyimiz südü çalışacaq burnumuzdan gətirsin.

***

Barmaqlarını qatlayıb saysan, Rusiya XIN-də yüksək vəzifə daşıyan azərbaycanlılar guya sayca az deyil. Siyahıya bir diqqət edin. Görün kimlərin adı var bu siyahıda:

Əzimov Ənvər Sərvəroviç - xüsusi tapşırıqlar üzrə məxfi səfir.

Əhmədov Stanislav Ənvəroviç - Afrika departamentinin direktor müavini.

Mamedov Georgiy Ənvəroviç - Kanadada səfir.

Həkimov Bəxtiyar Mərufoviç - Asiya və Sakit okean hövzəsi departamentinin direktoru.

Şirinskiy Mirqiyas Mirqiyasoviç - Ruandada səfir.

Əzizov İsgəndər Xumaroviç - Birinci Asiya departamentinin direktor müavini.

Qarayev Vaqif Məmmədəli oğlu - İrakda baş konsul.

İsgəndərov İlyas Fərxadoviç - Yaxın Şərqi və Şimali Afrika departamentinin raisi.

Musrafabəyli Əli Midhədoviç - İranda baş konsul.

Nurizadə Aleksandr Böyükoviç - Birinci Avropa departamentinin raisi müavini.

Ancaq...

Ancaq bu siyahının lap başında, əlifba sırasına zidd olaraq, birinci yerdə həmişə Hüquq departamentinin sabiq rəisi Kirill Gevorkyanın adı çəkilir nədənsə. Səbəb? İndi inanmıram kimə buna düzgün cavab versin. Belə yerdə adətən təcürübəli diplomatlar "Torbada pişik var" deyərək, susmağa üstünlük verirlər. O ki qaldı siyahıdakı bizimkilərə. Ehhhh, onların RF XIN-dəki erməni lobbisinə çatmağına hələ çox var. Haaqa Beynəlxalq Məhkəməsinə düşməkdən ötrü isə gərəksiz əvəlcə beynəlxalq hüquq sahəsi üzrə yüksək mütəxəssis statusunu qazanasan. Sonra Kirill Gevorkyan kimi bir başqasının köhnə arvadı ilə evlənsən, balasını doğmaca balan biləsən və s. i. və ilaxır.

***

Ancaq Allah böyükdü, necə deyirlər... Kirill Gevorkyanı yerində oturtmaq üçün Allah bizə şans verib. Haaqa Məhkəməsinin nizamnaməsinə əsasən əgər zərərçəkən tərəfin, hakimlər arasında öz vətəndaşı yoxsa, o bir fəndə əl ata bilər. Kənardan bir hakimi işə cəlb edib öz iddiasını ona tapşırar. Həmin kəsin Azərbaycan vətəndaşı olması mütləq deyil. Beləsinə Haaqa Məhkəməsində xüsusi status verib adına "Ad hoc" deyirlər.

***

Haaqa Məhkəməsinin cari icraatında bir xeyli iş var - misal üçün, Gürcüstanın Rusiyaya qarşı iddiası (Cənubi Osetiya, Abxaziya məsələsi). Kosovo müstəqilliyinin qanunsuzluğu və sair.

Misal üçün, 1962-ci ildə Tailand ilə Kambodja qədim Preax-Vixaer məbədinin kimə məxsusluğu ətrafında mübahisəyə girib axır onu ötürürlər Haaqa Məhkəməsinə. 2013-cü ildə məhkəmə qərar çıxarıb ki, bəs bu 4,6 kilometrlik ərazi Kambodjaya məxsusdu. Bəs Tailand gərəksiz bu torpaqları birdəfəlik öz coğrafi xəritəsindən silsin.

Kosova düyünü ilə bağlı məhkəmənin 22 iyun 2010-cu il qərarı isə öz birmənallığı ilə seçilir. Orda deyilir ki, Kosovanın müstəqilliyi beynəlxalq qanunlara zidd deyil. Qanunidir. Vəssalam!

27 iyun 2011-ci ildə isə Haaqa Məhkəməsi əlini qana boyayıb. Liviya prezidenti Muəmmar Qəddafinin həbsinə sanksiya verərək əslində bu ölkəni labüd ölümə sürükləyib.

2014-cü ildə, iyul ayında Haaqa Arbitraj Məhkəməsi Rusiyaya qarşı ciddi bir addım atıb. Qərar çıxarıb bəs guya YUKOS şirkəti səhmdarlarına Moskva nə az, nə çox - 50 milyard zərər vurub. 15 fevral 2014-cü il tarixinə qədər göstərilən məbləği ödəməsə, Rusiyaya gündə 2,6 milyon dollar cərimə ödəməlidir guya.

Bu və ya digər oxşar səbəblər, xüsusən Kırım mövzusunun Haaqa Məhkəməsində müzakirəsi Vladimir Putinin səbir kasasını axır daşdırıb. 19 noyabr 2016-cı ildə o, bütün ittihamlara imzaladığı birçə qərarla cavab verib. Elan edib bəs bu tarixdən sonra Rusiya Federasiyası Haaqa Məhkəməsinə yuxuda belə gormək istəmir.

Nəticədə Kirill Gevorkyanın ipi də gedib əldən, iti də. Allah böyükdü... O, həmişə əzazillərin cavabını özü verir. İş Haaqa Məhkəməsinə saxlamır.

□ HƏMİD HƏRİSÇİ

Nüsrət boğazı

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Deyir bir dəfə Mussolini hakimiyyətdə olan vaxt İtaliya səfiri gəlir Atatürkün qəbuluna. Söhbət zamanı səfir nəse çadır, deyir görək İzmir limanını (ya da Antalyanı - dəqiq bilmirəm, həm də şəhərin hansı olması böyük önəm daşıyır) bizə qaytarasınız, ora İtaliyanın olub vaxtla. Atatürk qaçaşa bir az baxır, deyir sən canın bir dəqiqə gözlə, gəlirəm. Keçir o biri otağa, hərbi formasını geyinir, gəlir oturur. Deyir, hə, qaça, bayaq nəse deyirdin elə bil. Səfir deyir, əşşi, özümün də yadında deyil nə danışırdım, fikir verməyən. Az sonra şələ-küləsini yığıdırıb cırr aradan.

Bunu niyə yazdım? Orta məktəbdə 8-ci sinifdə oxuyan şagird təzəlikcə mənə deyir ki, sən Nüsrəti tanıyırsan? Dedim hansı Nüsrət? Şair? Məlum oldu yox, o deyilmiş. Bir Nüsrət adlı adam varmış, Türkiyədə yaşayırmış, əlini ecaib formada tutub duz səpirmiş. Sosial şəbəkələrin, internetin Türkiyə və Azərbaycan sektorunda xeyli dərəcədə məşhur imiş. Axtarıb bir videosuna baxdım, etim töküldü. Ancaq 1 milyona yaxın adam izləmişdi! (Ümid edirəm o 1 milyon da mənim kimi "axı buna marağ niyə yaranıb" deyər axtaranlardan ibarətdir). Nüsrət İstanbulda hansısa restoran işlədirmiş, qəssablıq və et bişirmə "sənətinin" sirlərini öyrənmək üçün Argentinaya qədər gedibmiş və sairə - nüsrətsevərlərin izahından belə məlum olurdu.

Bax, Türkiyə ilə münasibətlərdə gəldiyimiz acınacaqlı nöqtə budur: Atatürke görə tanıdığımız, hörmət bəslədiyimiz ikinci dövlətimizi bu gün qəssab Nüsrətin duz səpməsinə görə bəyənirik. Təbii ki, necə deyirlər, "bizim vaxtımızın" da öz nüsrətləri var idi. İbrahimin kinoları, Küçük Əmrahın mah-naları... Ancaq hər halda, səviyyə etə şapalaq vurub qızardana gülmək qədər düşük deyildi. Hər kəs işinin ustası ola bilər, buna sözümlə yoxdur, ancaq qəssablıq və dana etini qı-zartmaq belə böyük sənətkarlıq tələb edirsə, Qarabağ və ətrafındakı rayonlardan onlarla super kababçı tapıb ortaya qoyarıq, Nüsrətin özünü şişə taxıb qızardarlar. Hələ söz tapmayanda "Nüsrət steyk bişirməyin sirlərini öyrənmək üçün Argentinaya gedib, bir müddət orda yaşayıb" sözlərini elə dəbdəbə, təmtəraqla yazırlar ki, adamın əli üzündə qalır. Sənarsan Nüsrət Fernando Magellanın "Trinidad" gəmisi ilə tarixdə birinci dəniz dünya səyahətinə çıxaraq Cənubi Amerikanı fırlanıb Atlantik okeanı Sakit okeanla birləşdirən boğazı ilk dəfə tapıbdır. İndi o boğaza da Magellan yox, Nüsrət boğazı deyilir.

Səyahət demişkən, keçək ayrı temaya. Amerikalı biznesmen İlon Mask təzəlikcə Aya turist səfərinin qiymətini açıqladı. 2 nəfər adları çəkilməyən turistlər artıq yerləri bron ediblərmiş, 2018-ci ildə Aya uçaçaqlar. Hər biri bu səyahət üçün 150 milyon dollar ödəyibdir.

Məncə, bu ədalətsizcəsinə ucuz qiymətdir. Bizdə 150 milyon dollara 14 kilometrlik aeroport yolunu çəkən oğlanlar vardı, hətta bundan artıq çıxırdı, deyəsən, indi yadıma gəlir. Yada salmaq da lazım deyil - bunlar yeyib doyublar, guya başqası gəlsə nə edəcək?

O cümlədən keçmiş nazirin dalıca danışmaq kimi çıxmasın (ata sözü var, *gərək ölü'nün və nazirin arxasınca ancaq yaxşı söz deyəsən*), Ziya müəllim nəqliyyat naziri olanda Bakı avtovağzalını 300 milyon dollardan baha qiymətə tikmişdi. Özü də elə bərabad yerə tikmişdir ki, hələ də o zirilti bina bir işə yaramır. Orasını yamayırlar, burası uçur, dalını tuturlar, qabağı qaçır və sairə. Hazırda yenə bina təmir olunur, üstünün şüşələrini söküb şifer vururlar. Sonra saxsı kiremitlə, lap axırda qamışla örtəcklər, baxarsınız.

Ancaq bir məsələ də var ki, bizim avtovağzalın binasına hələ girmək olur, hətta istəsən "peraşki" alarsan, ancaq İlon müəllimin Aya göndərdiyi turistlər ora enmək imkanından məhrumdur. Deyir ancaq Ayın orbitində bir "kruq" vurub qayıdacaqlar, Ayın səthinə isə hardasa 100 kilometr hündürlükdən tamaşa edəcəklər. Ta nə oldu? Mən getmirəm.

Ümid edirəm adlarının gizli qalmasını istəyən o 2 turist də azərbaycanlı memurlar və onların ailə üzvlərindən kimsə deyildir. Çünki açıqlamada həmin 2 nəfərin bir-birini yaxşı tanıdığı yazılırdı, açığı, bu mənə nəse şübhəli gəldi. Görərsiniz, axırda bizimkilərdən kimsə çıxacaq. Biz əsl müsəlman kimi Aya böyük hörmət bəsləyirik. Həmişə görəndə salavat çeviririk. Bəs necə, siz heç Saturna, Yupiterə, canım sənə desin, Halley kometinə salavat çevirən görmüsünüz? Lazım gəlsə biz İslam Həmrəyliyi Oyunlarından dərhal sonra Ay Oyunları idman turniri də keçirdərik.

İndi söz Nüsrətin... üzr istəyirəm, əlaqədar təşkilatlandır: gəlin bu yazıya duz səpin.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev İslamabadda İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının 13-cü Sammitində iştirak etmək üçün fevralın 28-də Pakistan İslam Respublikasına səfərə gedib.

AZƏRTAC xəbər verib ki, İslamabad şəhərinin Bənəzir Bhutto beynəlxalq aeroportunda prezident İlham Əliyevin şəərəfinə fəxri qarovul dəstəsi düzülüb. Dövlətimizin başçısını Pakistanın yüksək səviyyəli rəsmi şəxsləri qarşılayırlar. Sonra toplardan yaylım atəşi açılıb, Azərbaycanın və Pakistanın dövlət himnləri səslənib.

Səfərin ilk günü prezident İlham Əliyevin və Pakistan İslam Respublikasının Prezidenti Məmnun Hüseynin təkbətək görüşü olub. Görüşdə ölkələrimiz arasında siyasi əlaqələrin yüksək səviyyədə olduğu qeyd edilib, Ermənistan-Azərbaycan münasibəti və Kəşmir problemi ilə bağlı Azərbaycanın və Pakistanın bir-birinin ədalətli mövqeyini dəstəkləməsində qətiyyət göstərdikləri vurğulanıb. Söhbət zamanı regional təhlükəsizlik və əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olunub.

Sonra görüş geniş tərkibdə davam etdirilib.

Prezident İlham Əliyev Pakistanın baş naziri Məhəmməd Nəvaz Şərif ilə də təkbətək görüşüb.

Görüşdə ölkələrimiz arasında dostluq və qardaşlıq əlaqələrinin yüksək səviyyədə olduğu bildirilib. Azərbaycan ilə Pakistan arasında siyasi əlaqələr müzakirə edilib, beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində qarşılıqlı dəstəyin əhəmiyyəti vurğulanıb. Dağlıq Qarabağ münasibəti və Kəşmir problemi ilə bağlı ölkələrimizin bir-birinə qarşılıqlı dəstək verdiyi və qətiyyətli mövqə nümayiş etdirdiyi bir daha vurğulanıb. Görüşdə müdafiə və müdafiə sənayesi sahəsində konkret layihələr müzakirə olunub. Azərbaycanın Pakistanın inkişaf etmiş hərbi sənaye kompleksinin məhsullarını ixal etməsi ilə bağlı razılaşma əldə edilib. Bundan əlavə, ölkələrimiz arasında ticarət dövriyyəsinin artırılmasının vacibliyi vurğulanıb, fevral ayında 20-yə yaxın Azərbaycan şirkətinin Pakistanda ixrac missiyasında olduğu və bu missiyanın Azərbaycanın Pakistanın ixracının artırılması məqsədi daşdığı qeyd edilib. Söhbət zamanı energetika sahəsində əməkdaşlıq məsələləri də müzakirə edilib. Elə həmin gün imzalanan Azərbaycan Respublikası ilə Pakistan İslam Respublikası arasında enerji sahəsində əməkdaşlıq haqqında Sazişin bu sahədə uğurlu addım olduğu vurğulanıb.

Görüşdə humanitar və mədəni sahədə əlaqələr də müzakirə olunub. Prezident İlham Əliyev İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının Sammitinin yüksək səviyyədə təşkil olunması ilə bağlı baş nazir Məhəmməd Nəvaz Şərifə minnətdarlığını bildirib. Sonra görüş nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə geniş

Azərbaycan-Pakistan müttəfiqliyi - hərbi gücümüzdə güc qatan dostluq

Prezident İlham Əliyev Pakistanda ən yüksək səviyyədə qarşılandı; iki ölkə arasındakı sıx münasibətin ölkəmizə faydaları...

tərkibdə davam etdirilib.

Martın 1-də işə paytaxt İslamabadda İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının 13-cü Sammiti işə başlayıb. Prezident İlham Əliyev sammitdə çıxış edib.

Qeyd edək ki, Pakistanla Azərbaycan arasında yaxın əməkdaşlıq son illərdə sürətlə genişlənir.

Pakistan prezidenti Məmnun Hüseyn 2015-ci il martın 11-də, müdafiə sənayesi naziri Rana Tanvir Hussain 2016-cı sentyabrın 26-da, Pakistanın baş naziri Nəvaz Şərif isə 2016-cı il oktyabrın 13-15-də Azərbaycanda böyük nümayəndə heyəti ilə rəsmi səfərdə olublar.

Qısa müddətdə ən yüksək səviyyədə ard-arda səfərlər, Azərbaycan prezidentinin isə Pakistana son səfəri bir daha göstərir ki, iki ölkə arasında sıx müttəfiqlik münasibətləri qurulub.

Pakistan Azərbaycanın nüvə silahı olan ən yaxın müttəfiqi sayılır. Bu ölkə ilə müttəfiqliyin daha da dərinləşməsinin hansı əhəmiyyəti var?

Hərbi ekspert Üzeyir Cəfərov bildirdi ki, Pakistan məhz Qarabağ torpaqlarını işğal etdiyi üçün Ermənistanı diplomatik səviyyədə tanımayan tək ölkədir, ikincisi, nüvə silahı olan tək müsəlman ölkəsidir, üçüncüsü, müdafiə sənayesi inkişaf etmiş müsəlman ölkəsi kimi Azərbaycan üçün vacib bir dövlətdir, dördüncüsü, Qarabağda savaşa başladığı təqdirdə qeyd-şərtsiz, birmənalı Azərbaycanın yanında olacağını bəyan etmiş iki ölkədən biridir. Bütün bu amilləri və Azərbaycanın hər an onu boğmağa hazır olan ölkələr çərçivəsində olduğunu nəzərə alanda Pakistanın dövlətimiz üçün nə qədər geosiyasi və geostrateji əhəmiyyət daşıdığı ortaya çıxır: "Ayrıca Pakistan Türkiyə ilə də strateji

müttəfiq ölkədir. Məsələyə bu üç müttəfiq müsəlman ölkəsinin birliyi kontekstində yanaşanda Azərbaycanın təhlükəsizlik baxımından bu müttəfiqliyin əhəmiyyətinin daha böyük olduğu ortaya çıxır. Ona görə də Pakistan Azərbaycan üçün həm yaxın, həm də uzaq perspektivdə çox əhəmiyyətli müsəlman ölkəsidir. Bu baxımdan, Pakistanla iqtisadi, siyasi, hərbi əməkdaşlığın yüksək səviyyəyə qaldırılması ölkəmiz üçün böyük əhəmiyyət daşıyır.

Unutmaq lazım deyil ki, Pakistan 1991-ci ildə Azərbaycanın müstəqilliyini Türkiyə və Rumıniyadan sonra tanıyan üçüncü ölkə olub. Bundan başqa, rəsmi İslamabad Ankara ilə yanaşı, Dağlıq Qarabağ məsələsində Azərbaycanı dəstəkləməkdə və müdafiə etməkdə davam edir. BMT qətnaməsinə əsaslanaraq rəsmi Bakı da öz növbəsində, Pakistanı Kəşmir probleminin həll edilməsində dəstəkləyir. Rəsmi İslamabad dəfələrlə bəyan edib ki, Pakistan hər zaman Türkiyə və Azərbaycanın yanındadır, daim dost və qardaş ölkələri dəstəkləməyə davam edəcək. Odur ki, ikinci Qarabağ savaşı başlayacağı təqdirdə Pakistan Azərbaycanı ciddi dəstək olacaq. Hesab edirəm ki, Azərbaycanla Pakistan arasında hərbi müqavilə bağlanmalıdır. Ermənistanın Rusiya ilə belə bir sazişi mövcuddur. Yəni bunun üçün əlimizdə kifayət qədər əsas var".

Hərbi ekspertin sözlərinə görə, Pakistanla hərbi əməkdaşlığın genişləndirilməsi Azərbaycana üstünlüklər gətirir: "Bu gün dünyada 10 ən qabaqcıl hərbi-sənayesi inkişaf etmiş ölkə varsa, onlardan biri də Pakistandır. Uzun illərdir ki, bizim ölkələrimiz arasında bütün sahələrdə, xüsusən də hərbi və hərbi-texniki sahədə

ən yüksək səviyyədə əlaqələr mövcuddur. Biz yaxın perspektivdə Silahlı Qüvvələrimizin arsenalında Pakistan-Çin birgə istehsalı olan bu müasir döyüş texnikasını görmək imkanı əldə edəcəyik. Bu hərbi texnikanın çox böyük üstünlükləri var. Odur ki, tərəflər arasındakı münasibətləri pik nöqtəyə çatdırmaq gərəkdir. Keçən ilin yanvarında ölkəmizə rəsmi səfər edən Pakistanın Hərbi Dəniz Qüvvələri komandanı admiral Muhammad Zakaullah bildirmişdi İslamabad ikinci Qarabağ savaşı başlayacağı təqdirdə Azərbaycana öz dəstəyini əsirgəməyəcək.

Pakistan bu istiqamətdə mövcud şəraitə uyğun olaraq əlindən gələni edir. Məsələn, bir müddət əvvəl Azərbaycan Pakistandan orta və yaxın mənzilli müasir, yəni Ermənistanı darmadağın edə biləcək ballistik raketlər alıb. Bu barədə Pakistan kütləvi informasiya vasitələrində yayımlanan məlumatlarda deyilirdi ki, söhbət Pakistan istehsalı olan "Şahin-1" raketlərindən gedir. Bu raketlər 750 kilometr məsafədə hədəfi məhv etmək qabiliyyətindədir. "Hatf-1" raketləri isə "Şahin-1"-in təkmilləşdirilmiş formasıdır və daha uzaq məsafədə hədəfi vura bilir. Onun uçuş məsafəsi 3 min kilometrdir. "Pakistani defence" saytının məlumatına görə, bu raketlər yüksək dəqiqliyə malikdir və hava hücumundan müdafiə sistemləri onu tuta bilmir. Raketlər strateji obyektlərin, komanda məntəqələrinin və infrastrukturun məhv edilməsi üçün nəzərdə tutulub. Hərbi sənayesi bu dərəcədə inkişaf etmiş bir ölkə ilə müttəfiqlik təbii ki, Azərbaycanın üstünlüyüdür. Azərbaycanın hərbi sənayesinin inkişafına da Pakistanın köməyi dəyə bilər".

□ Etibar SEYİDAĞA

Moskva və İrəvan Bakıya qarşı ortaq layihə içində

Fevralın 26-da Azərbaycan öz tarixinin ən faciəvi günlərindən birinin - Xocalı genosidinin 25-ci ildönümünü qeyd etdi. Ancaq ildönümü günü informasiya saytlarında bu faciə ilə bağlı xəbərlərlə yanaşı, cəbhə xəttindən olan həyəcanlı xəbərlər də yer aldı. Həmin xəbərlərə görə, Ermənistanın növbəti təxribatının qarşısını alarkən Azərbaycan ordusunun 5 döyüşçüsü şəhid olmuş, üstəlik, onların cəsədlərini dərhal götürmək mümkün olmamışdı.

Belə hallar təəssüf ki, təmas xəttində birinci dəfə deyil baş verir. Milli qəhrəmanlar - Mübariz İbrahimov və Çingiz Qurbanov yada salmaq kifayətdir. Və ələlxüsus da ilk dəfə deyil ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri hamıya və heç kəsə ünvanlanmayan yaygın-narahatedici bəyanatlarla çıxış edirlər.

***

Bir çoxları fevraldakı bu bir neçə günlük döyüşləri ötən ilin aprelinde cəbhədə baş verənlərlə müqayisə edir. Lakin əksər ekspertlərə görə, keçən ilki hadisələrin təkrarlanmasından danışmaq mümkün deyil. Çünki nə hərbi toqquşmanın miqyası, nə "yerli coğrafiya", nə də hər iki tərəfdən həlak olanların sayı müqayisəyə gəlmir. Bununla belə, oxşarlıqlar da var və ən əvvəl odur ki, Ermənistan regionda yenidən vəziyyəti "kəskinləşdirmə oyununa" getməyə başlayıb.

İrəvan stilində "seçki kampaniyası"

Ümumən Cənubi Qafqazda çoxları üçün əlverişsiz olan bir realiti var: Qarabağ bölgəsində gərginliyin qalmasının birinci səbəbi Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü və torpaqlarımızın işğalının davam etməsidir. Təmas xəttindəki hər bir insident ayrılıqda araşdırılarkən yaxşı olar ki, bu məqam unudulmasın. Ancaq budəfəki "özəlliklərə" də şübhə yoxdur: iş ondadır ki, cəbhədəki "kəskinləşmə oyunu"nu növbəti dəfə Ermənistan başlayıb. O Ermənistan ki, onun rəhbərliyinin bu xüsusda öz daxili siyasəti məntiqli var.

İrəvanda şübhəsiz ki, "Böyük müharibə" planlaşdırılmayıb: çünki belə ssenariyə ən azından, uğura zəmanət yoxdur. Amma "nöqtəvi" gərginlik yaratmaq, ötən ilin aprelindeki uğursuzluğa görə revanş götürmək - bu cür ssenari, hər halda, Serj Sərkisyanın yaxın ətrafındakı "strateqlər" tərəfindən yazılıb. İrəvanda güman edirlər ki, belə bir hərbi əməliyyatın uğuru Azərbaycanı Qarabağ üzəmlənməsinə dair danışıqlarda daha "üzüylə" edər - xüsusən də o vaxt ki, diplomatik müstəvidə qüvvələr nisbəti Ermənistanın ziyanına dəyişməkdədir. Ən başlıcası, Qarabağdakı son provokasiyaya, hər şeydən göründüyü kimi, seçkiöncəsi dekorasiya üçün hansısa "balaca qələbə müharibəsi" rolu ayrılıb.

Qarabağ: müharibə sifariş, tətikdəki barmaq kimindir?

Xocalı soyqırımının ildönümünə təsadüf edən erməni təxribatında "qaz izi"; Rusiya Azərbaycana qarşı 90-cı illərdə iflas olmuş texnologiyaları işğalçının əli ilə yenidən dirçəltmək istəyir; Sərkisyanın seçki texnologiyasında "Qarabağ kartı"...

Bu yerdə yada salaq: lap yaxınlardak hesab edildirdi ki, Ermənistanın aprelinde parlament seçkiləri ən yaxşı halda prezident seçkilərinin "məşqi" olacaq. Ancaq indi situasiya tam fərqlidir. Seçkilərdən sonra işğalçı ölkədə yeni konstitusiya qüvvəyə minəcək. Həmin konstitusiyaya görə, prezidentin səlahiyyətləri baş nazirə parlament arasında bölüşdürüləcək. Hələ konstitusiya islahatları başlayanda bir çox ekspertlər ehtimal eləmişdilər ki, bu reformaları Sərkisyan müstəsna olaraq, prezidentlik postundan baş nazirlik postuna problemsiz keçmək üçün düşünüb. Onu da bildirirdilər ki, oxşar ssenarini Gürcüstanda Mixail Saakaşvili reallaşdırmağa cəhd edib. Doğrudur, Ermənistanında ya nəzərə alınmayıb ki, həlledici anda Saakaşvilinin partiyası seçkidə udub, ya da "inzibati resurslar" a ümid edərək eyni ssenarini özlərində təkrarlamaq qərarına gəliblər. Nə olur-olsun, indi Sərkisyanın yaxın ətrafında hakim partiyanın qələbəsinə artıq tam əminlik yoxdur.

Bu fonda Qarabağda hay-küylü uğur heç vaxt olmadığı qədar yerinə düşərdi. Di gəl ki, hər şey heç də İrəvanın arzulanacağı kimi yekunlaşmadı. Cəbhə xətti bir addım da dəyişmədi. Yeni rəhbər Viqen Sərkisyan başda olmaqla, Ermənistanın Müdafiə Nazirliyi isə öz itkiləri haqda susur.

Nəhayət, diplomatik cəbhədə də hadisələr İrəvan üçün heç də arzulanan şəkildə inkişaf eləmir. İrəvan politoloqları, qoy olsun lap Qrant Melik Şahnazaryan səviyyəsində, bağırrırlar ki, niyə bizim diplomatlarımızın səsi çıxmır? Hüquqşünaslar, ombudsmanlar çıxış edir, bəs diplomatlar hansı? Diplomatlar isə beynəlxalq hüquq normalarından yaxşı xəbərdar olan bir auditoriya qarşısında çıxış etməyə məhkumdur. Belə auditoriyada etnik təmizləmə formasında "xalqların öz müqəddəratını təyinetmə" məsələsinə istinad çətin ki, yerisin. Odur ki, Ermənistan "qalibiyyətli müharibə" əvəzinə ən yaxşı halda "hay-küylü çaq-çaq" alıb. Pis halda isə... Sərkisyanın indiki hadisələrin "siyasi bumeranq" effektiv zərbəsi hələ qabaqdadır.

Qaz şleyfi və Rusiyanın "təhriki"

Ola bilsin, buradaca nöqtə qoymaq, növbəti erməni təxribatının qarşısını alan Azərbaycanlı döyüşçülərinin mərdlik və şücaəti qarşısında baş əymək və yeni erməni təxribatlarına hazır olmağı məsləhət görmək lazım idi. Di gəl ki, daha bir məqamı qeyd etmək lazım gəlir. Məsələ ondadır ki, təmas xəttində vəziyyətin növbəti dəfə kəskinləşməsi Bakıda Cənub Qaz Dəhlizi ilə bağlı Məsləhət Şurasının 3-cü iclasından dərhal sonra baş verib. Özü də həmin iclasın gedişində bu super-

layihənin həyata keçirilməsi yönündə böyük bir nailiyyətin əldə olunduğu qeyd edilmişdi. Əlbəttə ki, Azərbaycanın neft-qaz layihələri çoxdandır ki, İrəvanda əsl isterika doğurur. Təkcə ona görə yox ki, neft-qaz kəmərləri tranzit haqları ilə birgə səliqəli şəkildə Ermənistanın yan keçir və nəticədə etibarilə regionun iqtisadi həyatından onu daha da kənarlaşdırır, həm də o səbəbə ki, İrəvanda, nəhayət, özləri üçün kəşdiriblər ki, Azərbaycan büdcəsinə axan neft dollarları və "qaz-avro"lar bilavasitə "Naqor" pilotsuz aparatları və "Qasırga" yayılma sistemləri ilə birbaşa bağlıdır.

Hərçənd belə görünür, Cənub Qaz Dəhlizi İrəvandan daha çox Moskvanı əsəbiləşdirir. Məsələ ondadır ki, bu layihənin reallaşması Rusiya üçün həm konkret gəlir itkisi, həm də və daha vacibi, Avropa ölkələrinə siyasi təsir rıçaqlarının itkisi deməkdir. Bu yerdə bir azca izahata ehtiyac var.

Əslində Cənub Qaz Dəhlizi mahiyyət etibarilə anti-Rusiya, anti-Putin layihəsi deyil. Ümumiyyətlə, heç kimin əleyhinə deyil. Onun bir bəsit hədəfi var: mavi yanacağı ixracatçıdan (Azərbaycan, "Şahdanz" yatağı) istehlakçıya (Cənubi Avropaya) maksimum etibarlı və sərfəli marşrutla çatdırmaq. O başqa məsələ ki, bu layihənin reallaşması yeni siyasi gəlişmə ilə eyni vaxta düşüb: Moskva olduqca qətiyyətli şək-

ildə Avropa qaz bazarından sıxışdırılır.

Sərt şəkildə ifadə eləsək, vəziyyətin bu cür dəyişməsinə Moskvadan savayı heç kim günahkar deyil. Bu barədə dəfələrlə deyilib. Rusiya üçün Avropaya "böyük qaz ixracı" epoxası 2005-ci ildə bitib - nə vaxt ki, Moskva ilk dəfə olaraq, özünün qaz tədarükündən təzyiq və siyasi şantaj kimi istifadə etməyə başlayıb. Hələ o zaman daha uzaqqörən ekspertlər xəbərdarlıq eləmişdilər: "Qaz silahı" effektiv ola bilər, lakin bəla ondadır ki, ondan yalnız bir dəfə istifadə etmək olar. Bundan sonra istehlakçılar idxalı şəxələndirməklə bu qəbildən xoşagəlməzliklərdən siqortalanmağa seyr edirlər.

Əlbəttə ki, Avropada "Qazprom"la müqavilələri tam pozmaq bəyanatı vermədilər.

susən də bunu öz forpostu Ermənistanın əli ilə niyə də etməsin? Xüsusən də elə bir zamanda ki, İrəvanın Moskvadan asılılığı ən yüksək həddədir.

Yeni belə bir genişmiqyaslı və təhlükəli təxribata Rusiyadan müvafiq "təhrik" olmadan çətin ki, gediləydi. Bundan sonrakı ssenari isə sadə və etibarlıdır: təxribat, panika, qaçqın axını, ölkədə daxili siyasi sabitsizlik yaratmaq üçün arzuolunan situasiya. Bunun ardınca, açıq danışacaq, iri həcmli sərmayələri, böyük layihələri, Azərbaycanın real müstəqilliyini uzun müddətə unutmaq lazım gələcək. Və eger bu zaman Moskvanın sevimli forpostuna da hansısa dividentlərdən siqortalanmağa seyr edirlər.

İstisna deyil ki, cəbhə xəttində növbəti təxribat, sadəcə, Xocalı faciəsinin ildönümü ilə

Fəqət, "energetik təhlükəsizlik", "ixracın şaxələndirilməsi" və s. Avropanın ən ali kabinetlərində səslənməyə başladı. ABŞ-dan bu siyasətə dəstək gəldi. Ola bilsin, coğrafi realitələr olmasaydı, Rusiyani heç nə və heç kimlə əvəzləmək mümkün olmazdı. Ancaq Avropanın alternativ variantı var və Azərbaycan onlardan biridir. Üstəlik, məhz Azərbaycan vasitəsilə çox da uzaq olmayan gələcəkdə Mərkəzi Asiyanın qazı da Avropaya çatdırıla bilər - bu isə sanballı həcmdir.

Şübhəsiz, istənilən halda Rusiyanın Avropa qaz bazarından tam sıxışdırıb çıxarmağın mümkün olmayacağıni deyənlər də haqlıdır. Ancaq iş ondadır ki, sadəcə, qaz satmaq və bundan gəlir götürmək üçün bazarda mövcud olmaq kifayətdir. Qaz tədarükündən təzyiq vasitəsi kimi istifadə etmək üçün əgər monopolist olasan - hansı monopoliya ki, Moskvanın əlindən deşilmiş balondan çıxan qazdan da sürətli çıxmaqdadır.

Nəhayət, belə miqyaslı layihənin reallaşmasından sonra ixracatçı ölkələrdə siyasi "dəyişikliklər" qaçılmazdır: Azərbaycanın Avropa dövlətləri ilə əlaqələri möhkəmlənir, Xəzərin şərq sahilində Qərbin nüfuzu artır - harda ki, dənənədək Rusiyanın yeganə alternativini əfqan "Taliban" idi. Belə bir situasiyada Rusiya Cənub Qaz Dəhlizi layihəsini pozmağa çalışacağı? Sual ritorikdir. Xü-

üst-üstə düşüb, təsadüfdür. Eger belədirsə də, həddən ziyadə diqqətçəkicidir. Bu nüans haqda bir çox ekspertlər, o cümlədən bu sətirlərin müəllifi dəfələrlə deyiblər. Bununla belə, yenə xatırladaq: həddən ziyadə çox şey 366-cı rus alayının Xocalını məhv etməsində iştirakçı olmasının təsadüf olmadığını göstərir - nə vaxt ki, alayın şəxsi heyətini, sadəcə, kim daha çox pul ödəyirdisə, ona müddə verirdilər. 1992-ci ilin fevralında SSRİ-nin parçalanması və MDB qurumunun qaynar izləri əsasında aydınlıq yox idi ki, keçmiş sovet respublikalarının yeni birlikdə real suverenliyi nədən ibarət olacaq. Başqa şeylərlə yanaşı, Moskva respublikalara milli güc strukturları əvəzinə hansısa MDB silahlı qüvvələrini yaratmağı təklif edirdi. Ayrı sözlə, Moskva komandanlığı altında sovet ordusunu saxlamaq niyyəti güdülürdü. Xocalının məhv edilməsi də Azərbaycana nümayiş etdirməli idi ki, milli silahlı birləşmələr öz vətəndaşlarını qoruya bilməyəcək.

O vaxt Kremlin hesablamaları baş tutmadı. Ancaq indi - Xocalı faciəsindən 1/4 əsr sonra Moskva və İrəvan yenə Bakıya hərbi-siyasi təzyiq etməyə çalışır. Amma ötən əsrin 90-cı illərində iflas olmuş "siyasi texnologiyalar" XXI əsrin ikinci onilliyində həтта nəzəri cəhətdə belə, uğur qazana, işləyə bilməz.

☐ **NURANI, məxsusi olaraq musavat.com saytı üçün**

Nyu-York səfərimiz bu şəhərdə yaşayan azərbaycanlıların hekayələri ilə davam edir. Hər biri şəhərin ayrı-ayrı hissəsində yaşasa da, ələmətdar günlərdə - anım, bayram tədbirlərində bir araya gəlirlər. Xocalı faciəsinin illərini ilə bağlı Ermənistan səfirliyinin qarşısında keçirilən aksiyaya zamanı gördüm çoxunu. Doğma dilimizdə, doğmalasmış zarafatlarla danışır, bir-birinə çay qonaqlığı vəd edir, çoxdan görünməyənlər umu-küsü edirdilər. Yaşamaq qayğısı Amerikada nə qədər güclü olsa da (burda insanlar saat hesabı qazanc əldə edirlər-müə.) mövzu Azərbaycan olanda əksəriyyət üçün axan sular belə dayanır. İşlərini atır, tədbirdə iştirak edir, sonra yenidən işə qayıdirlar.

Onlardan bir neçəsini tanıyaq. Köhnə bakılı, yeni nyu yorklular...

"Azərbaycanlı, gürcü, qazax... bunların hamısı amerikalılar üçün "Russian" dir"

Aqil Hüseynov 33 yaşındadır. 2016-cı ilin 27 fevralında Nyu-Yorka gəlib. Uşaqlıq arzusu olan Amerikaya Green Kard udaraq qovuşub: "Bir neçə il Green Kard oynadım. Nəhayət, üçüncü dəfə uddum. Sonra da gəlib burda yerləşdim. İlk dəfə bir az çətin idi. Heç kimim yox idi. Sonra yavaş-yavaş azərbaycanlılarla tanış oldum. Bruklində Münəvvər xanımın açdığı "Azərbaycan" restoranı var. Düzdür, Nyu-Yorkda çoxlu Azərbaycan restoranı var. Amma Münəvvər xanım yeganə restoran sahibidir ki, gələnlərə piti verir (gülür). Özləri əslən Şəkiddəndir və bu mətbəxin dadlı yeməklərini təbliğ edirlər".

Aqil danışır ki, ilk vaxtlar bura öyrəşmək çətin olub: "İndi öz şəxsi biznesim var. Azərbaycanda da bizneslə məşğul idim. Ekranların satışı ilə. Onu deyim ki, ilk vaxtlar psixoloji cəhətdən çox çətin idi. İlk növbədə mətbəx. Biz yediyimizi burda tapmaq çox çətinidir. Düzdü, dil bilirdim. Amma nə qədər ingilis dilində bilsək də, eyni mentalitetdə deyilik. Mədəni baryerlər də var. Azərbaycan amerikalılar üçün müsəlman ölkəsi sayılır. Azərbaycanlı, gürcü, qazax... bunların hamısı amerikalılar üçün "russian"dir. Bunlar üçün biz bir rusuq. Müstəqil olsaq da, bunların nəzərində hamımız sovet ölkələrindən gəlmişik. Burdan görürük ki, Rusiyanın bizə nə qədər təsiri var. Düzdü, biz hər zaman deyirik ki, Azərbaycan balanslaşdırılmış siyasət aparır, həm Qərbin, həm Rusiyanın xətrinə dəymir. Amma burdan baxanda görürük ki, bizim dəyərlər daha çox ruslara yaxındır. Azərbaycanın Qərbə çatması üçün yenidən bu proseslər baş verməlidir".

Müsahibimizin sözlərinə görə, "amerikalı" və "diskriminasiya" sözləri bir araya sığmır. Belə ki, amerikalıların gəlmələrə münasibəti çox gözəldir: "Rusiya da gəlmə gəlir, Amerikaya da. Amma Amerika demək olar ki, gəlmələrdən ibarət olduğu üçün hamı bir-birinə kömək edir. Amerikalılar nəsillicə gəlmələrdən ibarətdir. Ona görə də Avropadakı kimi gəlmələrə münasibət soyuq deyil. İlk gün aeroportdan metro ilə gəldim. Bir az çəşmişdim, yolu tapa bilmirdim. Amma yolda mənə kömək edən iki amerikalı düz bron etdiyim hotellə qədar mənə apardı. Bunu Azərbaycan görmək olar? Çətin ki... Xüsusən qaradəriliyə belə cəhət var. İllərdir sovet dönəmində bizə aşılamağa çalışırdılar ki,

amerikalılar kobud olurlar. Amma tamam əksi oldu".

Aqil Amerikaya gələndə daha bir həqiqəti özü üçün aşkarlayıb: "Bizim televiziyanın təbliğatının əksinə olaraq, Azərbaycan heç də dünyanın mərkəzində deyil. Azərbaycanı heç tanıyırlar desək, yanlışdır. Nəinki harada yerləşdiyini bilmirlər, heç belə ölkə olduğundan xəbərləri yoxdur. Anlayışları yoxdur. Türkiyəyə, Rusiyaya calayıb, bizim ölkəni tanımaq olar".

Müsahibimin Amerika xəyalları da xeyli uzağa gedir: "İstəyirdim ki, uşaqlarım burda tərbiyə alsınlar. Vizual cəhətdən yaxşı binalar tikilir. Bizim səkilər qranitdir, bunlarda köhnədir. Metrolarımızı müqayisə etsək, bizimki daha yaxşıdır. Bizdə infrastruktur inkişaf edib, amerikalılarda cə-

məyə heç də pis baxmıram. Azərbaycanda tolerantlıq olub. Bizdə beynəlmilət ailə qurmaq ənənəsi geniş yayılıb. Əgər insan ruhu ilə mənə yaxındırsa, millət faktoru önəmli deyil".

Amma xaricdə yaşayan bir çox azərbaycanlı kimi müsahibim də burda ermənilərin aktiv olmasından şikayətlənir: "Ermənilərin fəaliyyəti yüz dəfə yox, min dəfə Azərbaycan diasporasını fəaliyyətindən üstündür. Onların milli proqramı var, onun əsasında hərəkət edirlər. Məsələn, Rusiyanın da öz milli marağı var. Onların xarici siyasəti dəyişməz idi. İstəyir Putin gəlsin, istər sərxoş Yeltsin. Bizdə isə tarix silinir, sonra yenidən yazılır. Millətin tarixi olmayanda gələcəyini yazması çətin olur. Milli ideyası olmur".

arasında itmək qorxusu var. Təsvür edin, 8 milyon adam, qələbəlik, bir qarışqa belə görünür. Bu, adamı çox qorxudur. Tamam başqa bir dünyada yaşamaq... Biz bunların cəmiyyətində təzəyik. Yəni bu, o deməkdir ki, biz şəxsiyyət kimi burda sınırlı və cəmiyyət burda yenidən şəxsiyyət kimi yetişdirir. Mədəniyyət şoku deyilən hadisə məhz bu məqamda başlanır. İnanırsız, Amerikaya gəldiyim ilk günüm ilk saatında bu peşmanlığı yaşadım. Əşyalarımı götürüb hotellə qoydum, çıxdım bayıra. Və mənə belə bir təəssürat yarandı ki, indi Bakıya dönüş biletimi alacağam. Dedim, şəhərdə bir-iki dövrə vurum, heç olmasa tanıyım, sonra qayıdaram. Hotellə gələndə də öz-özümə dedim ki, mənə Bakıdan belə təmtəraqla yola salıblar,

Onların da amerikalı dostları "Azərbaycan" restoranına gəlir. Çox maraqlı mənərədir".

Mehriban Nəsibova isə Amerikaya ilk dəfə 2011-ci ildə gəlib. Kolumbiya Universitetində oxumaq üçün üçün bu ölkənin yolunu tutan gənc xanım 2013-cü ildə magistr dərəcəsinə bitirib: "2014-cü ilə qədər burda işlədim. Sonra Azərbaycan Universitetində dərs dedim. 2016-cı ilin avqustunda Amerikaya qayıtdım. Sentyabrdan burdayam. Burda daimi yaşamaq istəyirdim. İş icazəsi üçün müraciət etmişəm. İş vizası alsam, qalacağam. 2002-ci ildən Avropaya səyahət edirəm. Avropada daha çox diskriminasiya görmüşəm. Avropa daha çox düzənlidir. Orda 1 ay qalmışam. 1 ayda yaşam tərziini öyrənmək

Adam dönüb sənədən üzr istəyir, halbuki sən günahındır. Bakıda isə sənəni az qala itələyirlər. Sonra da qayıdıb çəp-çəp baxırlar ki, nədi, sənə borcum var, nə gözü-nü bərəldirsən?"

Nyu-Yorkda şəkili - Fərhad Nuriyev deyir ki, sənəti olana bu ölkədə yer var

Siz Nyu Yorkda Şəki ləhcəsinin necə şirin səsləndiyini təsvür belə etməzsiz. Amma 7 ildir Amerikada yaşayan Nuriyev Fərhadla söhbət edəndə özümde ani yaranan gülüş bütünü müsahibə boyunca davam etdi. Hətta deyirdim ki, ingilis dilində danışanda da Şəki ləhcəsinin elementləri özünü göstərirdi və müsahibimi bu qədər doğmalaşdıran da elə bu detal idi. Fər-

ABŞ-dəki azərbaycanlılar orada yaşamağın yollarından danışır

Aqil Hüseynov: "Bura gəlmələrdən ibarət olduğu üçün hər kəs bir-birinə kömək edir"

miyyət. Amma mən hesab edirəm ki, daş hər şey deyil. Daşa baxmaq istəsək, Misirə, İtaliyaya getmək olar. Orda daha qədimləri var. Cəmiyyətin inkişafı üçün KİV-lərdən, təhsildən başlamaq lazımdır. 200 manat maaş alan müəllimə görə gələcəkdə heç kim müəllim olmaq istəmir. Uğur qazanmış insan heç vaxt istəməz ki, onun əsas hədəfi müəllimlik olsun".

"Amerikalılar bir-birinə ağıl öyrətmir"

A.Hüseynov Amerikaya öyrəşdiyi kimi, amerikalılara da alışıb. Deyir ki, onların insani dəyərlərə, münasibətlər sistemə baxışı fərqlidir: "Onlar üçün şəxsi həyat önəmlidir. Burda heç kim heç kimə qınaq etmir. Hər öz həyatını yaşayır. O biz ki, kiməsə ağıl öyrətməyi özümü zərifə bilir. Bizdən nə qədər qabağa gediblər, amma bununla belə, heç kəs bir-birinə necə yaşamaq lazım olduğunu göstərmir. Kimsə bir başqasına yol göstərə bilər, amma necə yaşamağı öyrətmək? Bu, mümkün deyil".

Müsahibim bundan sonra Azərbaycana qayıtmağı düşünür. Dediynə görə, gənc olsaydı, bəlkə də başqa plan qurardı: "Amma 33 yaşım var. Bundan sonra yeni başlanğıc mənim üçün uyğun deyil. Hesab edək ki, 40 yaşdan sonra gəlib Azərbaycanda sifirdən başlamaq istəmirəm. Ailəli deyiləm. Həyatımı burda quracağam. Qeyri-millətlə evlən-

Mehriban Nəsibova: "Amerika yığma komandadır, burda hamıya yer var"

"Bu qədər adamın arasında itmək qorxusu var"

Arzular, planlar, qorxular... Aqili Amerikada ölçülər qorxudur: "Nyu Yorkda gördüyüm hündürüklər ilk növbədə gözümü qorxutdu. Nyu Yorkda 8 milyon əhali yaşayır. Bir belə adamın

ayıbdır qayıtmağım. (gülür) Bura gələndən iki ay sonra ad günüm idi. Onda dedim ki, kaş dostlarım yanımda olaydı. Zaman-zaman belə kövrəlmələr olur, amma keçir gedir. Burda mənim Bakıdan olan yəhudi dostlarım var. 90-ların əvvəllərindən köçənlərdir.

olmur. Amma Amerikalı görünəndən sonra fikrim dəyişdi. Ən böyük arzum burda oxumaq idi. Oxuya-oxuya, tələbəlik həyatında buranın yaşayışını six öyrəndim. Bruklin qatırına minəndə görürsən ki, içəridə ingilis dilində danışan çox azdır. İçəridə daha çox rusca, özbəkçə, türkçə danışılır. Diskriminasiya bütün ölkələrdə var. Avropada gördüyüm diskriminasiya burda yoxdur. Amerika sanki yığma komandadır. Manhettenə gətirsən, hiss edirsən ki, Amerikada-sən. Bruklin sanki postsovet məkanıdır".

Müsahibim Avropada diskriminasiyanın çox güclü olması məsələsinə aydınlıq gətirir. Deyir ki, bunu şəxsən özü yaşayıb: "Vizamın vaxtından 1 saat keçmişdi. Mən aeroportda idim, uçağa hazırlaşırıdım. Məni incitdilər, bir daha viza verməyəcəkləri ilə hədələdilər. Halbuki gecikmə təyyarənin vaxtına görə olmuşdu. Azərbaycandan bura gələndə dedilər ki, mədəniyyət şoku yaşayacaqsan. Amma bu, olmadı. Əksinə, illərdir xəyalımda yaşatdığım o cəmiyyətə qovuşmaq hissi vardı. Sadəcə, burda öyrəşmədiyim şeylər var. İlk vaxtlar iki oğlanın, iki qızın əl-ələ tutmasını görmək çətin idi. İndi o qədər də fikir vermərəm. Amma 2014-cü ildə Azərbaycana qayıdandan sonra ölkədəki xaosu, o kobudluğu, insanların aqressiyasını gördüm. Burda yolla gedəndə təsadüfən kiminsə çiyinə dəyirsən.

had bəy Amerikaya ailəsi ilə birgə Green Kard qazanaraq gəlib: "Bir oğlum, bir qızım Azərbaycandır, ailələri ilə birgə orda yaşayırlar. Bir oğlum və yoldaşım ilə birgə bura gəldik. Amerikaya gəlmək istəyirəm heç vaxt olmayıb. Sadəcə, Green Kard oyunu oldu, belə demək mümkünse, bəxtimiz gətirdi. O sözü Azərbaycandan çıxarmış hamı deyirdi ki, sən risk edirsən. Amma hər şeyi sifirdən başlamaq ciddi addımdır. 360 dərəcə fərqli bir ölkəyə gəlişən. Burda mebel işi ilə məşğulam".

"Amerikada iş qurmaq asandır" sualına cavabda müsahibim dedi ki, insanın nəse bir qabiliyyəti varsa, hansısa bir sənəti bacarırsa, burda yaşaya bilər: "Bacarıqsız adam üçün heç yerə dolanışmaq yoxdur. Mən öncə başqa yerdə işlədim. İş prinsiplərini öyrəndim. Ölçü vahidləri fərqlidir. Sonradan sərbəst şəkildə işlədim. Buranın çox çətinliyi olur, dözmək lazımdır. Birinci uğunlaşmaq şərtdir. İkincisi, dil problemdir. Üçüncüsü, kimse evi idarə etməli, çalışmalıdır. O adamın dili öyrənmək imkanı olmur. Bu şans cavanlara verir o halda. Mən də bu şans oğluma verdim. O, dili öyrənir, mənə çalışdır. Sevirməm kiminsə hesabına yaşamağı. Ona görə Avropanı seçmədim".

Fərhad bəy Azərbaycana qayıtmağı istəmir. Deyir ki, heç vaxt bura gəlmənin peşmanlığını yaşamağı: "Bunlar kiçik detallardır. Uşaqlarımın ikisi ailəlidir, Bakıdadır. Onları heç qonaq vizası ilə gətirə bilmərəm bura. Baxmayaraq ki, qərar və təminatları götürürük. Onlara deyirlər ki, ailən ordadırsa, gedib qayıtmaya bilərsən. Yekun olaraq bir şey deyə bilərəm - Azərbaycanla Amerika nəinki ayrı-ayrı ölkələr, ayrı-ayrı planetlərdir. Bunu heç kim unutmasın".

P.S. Səfərimizin Nyu-York bölümü burda yekunlaşır. Buradan Amerikanın paytaxtına, Vaşinqtona doğru yol alacağıq. Tramp Amerikanın ən qaynar nöqtəsinə, siyasi fırtınalar mərkəzinə. Reportaj və maraqlı müsahibələrlə söhbətlərimiz davam edəcəkdir.

Sevinc TELMANQIZI Nyu-York, Amerika

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDİF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Ötən ilin aprelindəki 4 günlük savaşın başlamasından 11 ay ötür. Əfsuslar olsun ki, keçən kifayət qədər böyük zaman kəsiyi postsovet məkanının bu ən üzücü və dağıdıcı münaqişəsinin həllində ciddi dönüşə gətirmədi. Vasitəçi dövlətlərin böyük müharibədə maraqlı olmadığı deyilsə də, onların, konkret olaraq, ATƏT-in Minsk Qrupunun ABŞ, Rusiya və Fransadan olan həmsədrlərinin sülh prosesinə real töhfəsini, köməyini görmədik.

Doğrudur, müəyyən cəhdlər oldu. Prezidentlərin Vyana, Sankt-Peterburq görüşləri təşkil edildi. Lakin bununla da hər şey bitdi, daha dəqiqi, vəziyyət köhnə axarına qayıtdı. Çünki konfliktin həllinə cəlb olunmuş güclər yenə də işğalçı Ermənistanla işğala məruz qalan Azərbaycan arasında bərabərlik işarəsi qoydular.

Bu azmış kimi, onlardan biri - Rusiya təcavüzkar ölkəyə Azərbaycanla hərbi disbalansı aradan qaldırmaq üçün yeni silahlar, digəri - ABŞ isə təmas xəttin-

də Azərbaycan ordusunun hərəkətlərini izləmək üçün müasir müşahidə-kəşfiyyat qurğuları verdi. Bununla da həmsədr dövlətlər təcavüzkar tərəfin özünü arxayın hissi eləməsi və Qarabağ məsələsində maksimalist mövqeyini davam etdirməsi üçün əllərindən gələni etdilər.

***

Sülh danışıqlarında dalan vəziyyəti fonunda əlbəttə ki, müharibə riskləri artmaqdadır. Çünki istənilən sülhün alternativini sa-vaşdır, hərbi əməliyyatlar-

Silahlı Qüvvələrə Yardım Fonduna daxil olan vəsait açıqlanıb

Martın 1-dək Silahlı Qüvvələrə Yardım Fonduna daxil olan vəsait açıqlanıb. Musavat.com-un Müdafiə Nazirliyinin saytına istinadən verdiyi məlumata görə, Azərbaycan prezidentinin 2002-ci il 17 avqust tarixli, 755 nömrəli fərmanı ilə təsdiq edilmiş Silahlı Qüvvələrə Yardım Fonduna 1 mart 2017-ci il tarixədək 80.385.012,74 AZN, 212.673,88 ABŞ dolları, 6235,69 avro və 5000,0 rubl vəsait daxil olub.

Qarabağ

YENİ ÜSAVAT
N 47 (6661) 2 mart 2017

Aprəl döyüşlərinin 11 ayı - 4 günlük savaşın əsas dərsi

Azərbaycan Dağlıq Qarabağ məsələsində son söz haqqını özündə saxlayır; **rusiyalı analitik:** "Ermənistanda Azərbaycanla sülh müqaviləsi bağlamaq tərəfdarlarının arqumentləri daha ucadan eşidilməyə başlayıb..."

dir. Ekspertlərin bu yöndə fikir-müləhizələrini və proqnozlarını təqdim etməyə davam edirik. Məsələn, musavat.com xəbər verir ki, Rusiyanın tanınmış politoloqu, "Şimal-Cənub" Siyasi Mərkəzinin aparıcı eksperti Aleksandr Karavayev 4 günlük aprel müharibəsindən keçən 11 ayı "Vestnik Kavkaza" nəşrinə şərh edib.

Ekspert bu müddətdə nizamlaşdırma prosesində zərəcə irəliləyiş baş vermədiyini təəssüflə qeyd edərək deyir: "Hazırda nizamlaşdırma prosesindən daha çox, balansın dəyişməsi, tərəflərin mövqelərinin və onların bir-birinə təzyiqli üsullarının dəyişməsi prosesi gedir. Eyni zamanda vasitəçilərin dəyişməsi baş verir. Bizim gözləmədiyimiz önündə münaqişə yeni dolaqda inkişaf edir - özü də bu zaman bilavasitə nizamlaşdırma olmadan söhbət getmir. Bilavasitə nizamlaşdırma o vaxt başlayacaq ki, münaqişə tərəfləri işğal altındakı ərazilər, qaçqınlar və müxtəlif təzminatlarla bağlı məsələlərin həllinə yönəlik hərəkət qaydasını razılaşdırmaq üçün danışıqlar masası arxasında əyləşəcək".

Politoloğun sözlərinə görə, aprel hadisələri Ermənistan daxili duruma ciddi təsir edib: "Bu kəskin alışıma Moskva və Vaşinqtonun diqqətini Qarabağ problemi-nə yönəltdi, həmçinin Ermənistanında atmosferi dəyişdi. Ermənistanında mövqelərin qütbləşməsi baş verdi. Bir tərəfdən patriotik və millətçi intonasiyalar artdısa, digər yandan, Azərbaycanla müqavilə bağlamaq tərəfdarlarının arqumentləri daha ucadan eşidilməyə başladı - hə-

lik onlar hakimiyyət tərəfindən eşidilməyə də. Azərbaycanla dialoq tərəfdarları cəmiyyətdə üstünlük qazandı, ancaq məhv də edilmədilər".

Siyasi analitik hesab edir ki, aprel hadisələrindən sonra Moskvanın hərəkətlərində də bir alqoritm müşahidə edilməyə başlayıb: "Mənim fikrimcə, Rusiya, hər halda lokal hərbi qarşıdurmaları istisna eləmir. Əks halda, o, Azərbaycana, sadəcə, silah satmazdı. Putin elə miqyaslı siyasətçidir ki, o, çətin ki, sadəcə olaraq, Qarabağda situasiyanın kəskinləşməsinə imkan versin. Əgər Putin qarşıdırsa, demək, mövcud balans dəyişməyə və İrəvanla dialoqu yeni mövqelərdən başlamaq məqsədilə işğal altındakı Qarabağ rayonlarında hərəkətlər üçün Bakının əlində müəyyən kart-blans var. Azərbaycanın müəyyən torpaqlarının azad edilməsinin danışıqlar səviyyəsində dəyişikliklərə gətirməməsi elə də vacib deyil, çünki söhbət kiçik addımlardan, hərəkətlər toplusundan gedir - hansının nəticəsini ki, yalnız bir neçə ildən sonra görə bilirik. Əsas odur ki, belə lokal döyüşlərdə Azərbaycanın uğurları, bütün cəbhə boyu gərginliyin artması fonunda Ermənistanın ictimai rəyində ölkənin siyasi-hərbi rəhbərliyinə qarşı iradlar artır və Azərbaycanla dialoq tərəfdarlarının dairəsi genişlənir".

Bakı Sülh Platformasına toxunan analitikin fikrincə, dinc nizamlaşdırma və hərbi qarşıdurma - bir medalın iki üzüdür: "Bu, Azərbaycanın müxtəlif mexanizmlərdən istifadə etməklə münaqişənin həllini necə gördüyünü əks

Aleksandr Skakov

etdirən kompleks hərəkətlərdir. İndi aydındır ki, hərbi xarakterli hərəkətlər olacaq. Eyni zamanda dialoq platforması inkişaf etdiriləcək, iqtisadi proqramlar genişləndiriləcək və Qarabağın iqtisadi yenidən qurulması üsulları yerli əhalinin diqqətinə çatdırılacaq. Bu, hərfi mənada paralel proseslərdir. Qoşunların təmas xəttində yeni kəskinləşmə baş verən kimi dialoq canlanacaq. Yeni vətəndaş təşəbbüsləri, iqtisadi təşəbbüslər artacaq".

***

Rusiyalı politoloqun şərhindən belə qənaət hasil olur ki, münaqişə zonasında hərbi toqquşma ehtimalı, hər halda, qalır. Odur ki, bir sual yenə öz aktuallığını saxlayır. Bu da Qarabağ savaşının qızıcağı təqdirdə Rusiyanın özünü necə aparması ilə bağlıdır. Görəsən, Moskvanın mövqeyi necə olacaq?

"Rusiyalı Qarabağ qorumaq məcburiyyətində deyil". Bunu İrəvanda keçirilən "Dağlıq Qarabağ konfliktinin zonasında situasiyanın gərginləşməsinin daxili və xarici faktorları" deyirmi mənasında çıxışı zamanı rusiyalı politoloq Aleksandr Skakov söyləyib (axar.az). "Bakı-Moskva və Moskva-İrəvan arasındakı

münasibətlər fərqlidir. İrəvan Moskva üçün tərəfdaş yox, müttəfiqdir. Azərbaycan isə Rusiyanın tərəfdaşdır. Biz hərbi sahədə öz tərəfdaşımızı yox, öz müttəfiqimizi müdafiə etməyə borclu yuq. Biz Dağlıq Qarabağa yox, Ermənistanla yardım etmək öhdəliyini götürmüşük. Rusiyanı tez-tez Dağlıq Qarabağı tanımaqda günahlandırırırlar, amma Qarabağı heç İrəvanın özü də tanımayıb", - deyir politoloq qeyd edib.

***

Rusiyalı təhlilçilərin şərhələrinə yekun vurub, bir daha belə qənaətə gəlmək olar ki, Dağlıq Qarabağ məsələsində beynəlxalq hüquq birmənalı şəkildə Azərbaycanın tərəfində olaraq qalır və hər nə qədər böyük güclər, ermənilərə gizli xristian təəssübkeşliyi ədalətli sülhə mane olsa da, məsələdə son və qəti söz Bakıya məxsusdur.

Bu haqqı Azərbaycan dan heç kim ala bilməz, əgər özümüz verməsək. Bu haqqı müdafiə eləmək üçün tək yol isə - güclənmək, güclənmək və yenə də güclənməkdir. Ermənistan üzərində əzici iqtisadi və hərbi üstünlüyə nail olmaqdır. 4 günlük aprel müharibəsinin əsas siyasi dərsi də elə budur.

“Əvvəlcə hamının bildiyi həqiqəti bir daha təkrarlayaq: əgər bu savaşa Azərbaycan sadəcə Ermənistanla üz-üzə qalarsa, kənar müdaxilə olmazsa, qələbə üçün hər cür imkan var. Düzdür, bəzən realılıqla əlaqəsi olmayan, düşməni aşağılayan fikirlər də eşidir ki, 3 günə, 1 həftəyə bütün əraziləri azad edə bilirik. Belə deyil. Qarşı tərəfin də müəyyən gücü var, üstəlik, Dağlıq Qarabağın mürəkkəb relyefini də nəzərə almaq lazımdır”.

Politoloq Şahin Cəfərli bu fikirləri “Yeni Müsavat”a Qarabağ ətrafında aparılan müzakirələrlə bağlı açıqlaması zamanı deyib. Ekspert hesab edir ki, düşmənin imkanlarını və situasiyanı real olaraq dəyərləndirməliyik: “Hərbi terminologiya ilə desək, “blitz-kriq” çox çətindir, amma hər halda, istər Azərbaycanın əlində olan daha müasir silahlar və silah sistemləri, istərsə də bariz canlı qüvvə üstünlüyü və digər amillər onu söyləməyə əsas verir ki, Azərbaycan bu müharibəni özü təkbaşına udmağa qadirdir. Yeni bu baxımdan Türkiyənin, Pakistanın və ya başqa bir kənar qüvvənin müharibədə bizim tərəfimizdə iştirakına ehtiyac yoxdur. Sadəcə olaraq, işğalın bu qədər uzun sürməsinə şərtləndirən acı gerçəklik ondan ibarətdir ki, Azərbaycanı tormozlayan geosiyasi reallıqlar var”.

Politoloqun sözlərinə görə, söhbət bölgəmizdə çox ciddi ağırlığa malik Rusiya amilindən gedir: “Bu, Azərbaycanın qarşısındakı başlıca çəkindirici faktordur. Rusiya-Ermənistan hərbi müttəfiqliyi, Rusiyanın bölgədəki maraqları bərdə uzun-uzadı danışımağa ehtiyac yoxdur, bu barədə dəfələrlə deyilib, yazılıb. Maraqlı doğuran əsas məsələ bundan

ibarətdir ki, Azərbaycan Rusiyanın bu neqativ təsirini necə neytrallaşdırma bilər və bunun yolu varmı? Ən yaxın müttəfiqimiz Türkiyə bizə necə yardımçı ola bilər? Sırf nəzəri baxımdan yanaşdıqda, qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanın Hərbi Doktrinası Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, ölkə ərazisində daimi əsasda xarici dövlətin hərbi bazasının yaradılmasına icazə vermir”.

Türkiyə hərbi bazasının Azərbaycanda qurulması imkanlarından bəhs edən Ş.Cəfərli bir məqamı da xüsusi vurğuladı: “Azərbaycanın Hərbi Doktrinasında bildirilir ki, hərbi-siyasi şəraitdə əsaslı dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə, Azərbaycan Respublikası öz ərazisində xarici hərbi bazaların yerləşdirilməsinə, yaxud digər formada xarici hərbi iştirakın yer almasına müvəqqəti icazə vermək hüququnu özündə saxlayır. Yəni zərurət yarandığı təqdirdə, tutaq ki, Türkiyə qoşunlarının Azərbaycanla gəlməsi və ya ölkə ərazisində Türkiyə hərbi bazasının yaradılması mümkündür. Lakin praktik baxımdan yanaşdıqda, təəssüf ki, bu məsələdə nikbinliyə elə də

“Azərbaycanı tormozlayan geosiyasi reallıqlar var”

Şahin Cəfərli: “Türkiyənin Rusiya ilə qarşı-qarşıya gəlmə riskini gözə alaraq, Dağlıq Qarabağda başlamaq biləcək irimiqyaslı müharibəyə müdaxiləsini gözləməyə dəyməz”

Şahin Cəfərli

əsas yoxdur. Türkiyə bizə öz istehsalı olan və bizim ehtiyac duyduğumuz silahları sata bilər, necə ki, satır. Bütün beynəlxalq təşkilatlar da aktiv siyasi dəstək verə bilər, necə ki, İndiyə qədər bu dəstəyi verir. Amma Türkiyənin münafiqşəyə birbaşa hərbi müdaxiləsini, Azərbaycana hərbi kontingent göndərməsini, Azərbaycanda Türkiyə hərbi bazasının yaradılmasını mümkün saymıram. Belə bir düşüncə

Rusiyanın çox sərt reaksiyasına səbəb ola bilər. Türkiyə bunu bilir. Biz də bilməliyik və xəyala qapılmamalıyıq. Anlamalıyıq ki, Türkiyə heç vaxt Rusiya ilə hərbi qarşıdurmaya getməz. Bu, əvvəllər də məlum idi, lakin Rusiya təyyarələrinin Türkiyə tərəfindən vurulması hadisəsindən sonra cəryan edən hadisələr bizə bir çox şeyi əyani şəkildə göstərdi. Əvvəla, məlum oldu ki, Türkiyənin siyasi, iqtisadi və

hərbi imkanlarını şişirtmək lazımdır. Aydın oldu ki, Türkiyənin Rusiyadan ciddi iqtisadi asılılığı var və o, Moskvanın bu sahədəki basqılarına tab gətirə biləcək durumda deyil. Mən tək enerji asılılığını, birgə həyata keçirilən “Türk axını” və “Akkuyu” AES layihələrini, Rusiyanın Türkiyə aqrar sektorunun əsas istehlak bazarı olmasını nəzərdə tutmuyam. Adıca turizm sahəsində Rusiyanın boykotunun Türkiyə turizminə nə qədər ciddi zərbə vurduğunu gördük. Türkiyə hökumətləri ölkəni Rusiyadan bu səviyyədə asılılığa salmaqla, ciddi strateji səhvə yol veriblər”. **Digər tərəfdən, ekspert qeyd etdi ki, Moskvanın əlində başqa təzyiq-təsir alətləri də var ki, bu sırada ilk növbədə Türkiyənin terror problemini qeyd etmək lazımdır:** “Türkiyə-Rusiya münasibətlərinin pisləşdiyi dövrdə türk ordusunun PKK-ya qarşı

əməliyyatları zamanı diqqət cəlb edən bir hadisə baş vermişdi: terrorçular Türkiyə hərbi helikopterini Rusiya istehsalı olan “İqla” kompleksi vasitəsilə vurmuşdular. Bu olaydan sonra müəyyən müddət Türkiyə PKK-ya qarşı əməliyyatlarda hücum helikopterlərindən istifadə etməyi dayandırmışdır. Yəni Rusiya lazım bildiyi anda PKK və digər terror təşkilatlarına dəstək verməklə də Türkiyəni sıxışdırmaq imkanına malikdir. Hərbi-strateji planda isə Rusiya Ermənistanı, Suriyadakı və Kırımın hərbi bazaları ilə Türkiyəni faktiki yarımmühasirə şəraitində saxlayır. Belə bir durumda Türkiyənin Rusiya ilə qarşı-qarşıya gəlmə riskini gözə alaraq Dağlıq Qarabağda başlamaq biləcək irimiqyaslı müharibəyə müdaxiləsini gözləməyə dəyməz”.

□ Cavid TURAN

Karapetyanın dünya ermənilərinə

“Qarabağa gəlin” müraciətinin pərdəarxası

Elxan Şahinoğlu: “Onun yeni təklifini dünyada yaşayan ermənilər ciddi qəbul etməyəcəklər”

Ermənistanın baş naziri Karen Karapetyan bütün dünya boyunca erməni millətindən olan peşəkarları Ermənistanla köçürək, rəsmi İrəvanın vəd etdiyi geniş iqtisadi islahatların həyata keçirilməsinə dəstək verməyə çağırıb. Onun facebook səhifəsindən ingilis, fransız, rus və ispan dillərində paylaşıdığı status Azərbaycanda hid-dət doğurub.

AzadlıqRadiosunun verdiyi məlumata görə, Karapetyan bildirir ki, soydaşların dəstəyinə xüsusən də biznes-mədəniyyəti və iş etikası sahəsində ehtiyac var.

“Biz diasporadan olan mənecərləri, habelə mədəniyyət xadimlərini, beynəlxalq miqyasda tanınan maarifçiləri, alimləri... pan-erməni məqsədlərə nail olunması üçün

Baş nazir yazır ki, Ermənistan diasporunun köməyi ilə bütün dünyada tanınmış təcrübələri cəlb edə bilər.

Qeyd edək ki, ötən ilin sonlarında da erməni baş nazirin bu tipli müraciəti yayılmışdı. Dekabrda müraciətində Karapetyan Suriyadan Ermənistanla gəlmiş ermənilərə müraciət edərək, Suriya ermənilərinin “əcdadların torpaqlarında” məskunlaşmalarını üçün əlindən gələni əsirgəməyəcəyini vəd edirdi.

Göründüyü kimi, erməni tərəfi işğal etdiyi Azərbaycan torpaqlarında yeni məskunlaşdırma siyasətini bu cür yollarla həyata keçirməyə çalışır. Tarix boyu öz məkrli siyasətlərindən bir

Elxan Şahinoğlu

addım da geri durmayan ermənilər indi də bu varianta əl atıblar.

Ekspertlər hesab edirlər ki, Azərbaycan tərəfi düşməni ölkənin bu iyrənc siyasətinə dərhal reaksiya verməli, beynəlxalq aləmdən də bu reaksiyanı göstərməyi tələb etməlidir.

Politoloq Elxan Şahinoğlu postunda uğur qazana bilməyən erməni baş nazirin populizmə yuvarlandığını söylədi: “Karapetyan baş nazir kreslosunda uğur qazana bilmir. Parlament seçkisinə isə bir ay qalıb, iqtisadiyyat və sosial həyatda müsbətə doğru dəyişən bir şey yoxdur. Ermənistanın

gərəkli resursu yoxdur ki, Karapetyan islahatlar apara bilsin, yeni gəlir mənbələri tapsın. Ona görə çətin vəziyyətdə qalan baş nazir populizmə yuvarlanıb. Onun yeni təklifini dünyada yaşayan ermənilər ciddi qəbul etməyəcəklər. Birincisi, Qərbdə məskunlaşan ermənilər rahat həyatlarını qoyub nəyin naminə Ermənistanla və ya işğal altındakı torpaqlarda məskunlaşmalıdırlar? Onsuz da illərdir xaricdəki erməni lobbisinin Ermənistanla gəndərdiyi pullar havaya sovurulub, korrupsiya mənbəyinə çevrilib. Buna görədir ki, vaxtilə monolit olan erməni lobbisi iki hissəyə bölünüb. Bir hissəsi Ermənistan hakimiyyətinin qatı tənqidçisinə çevrilib. İkincisi, ermənilər Ermənistanı tərk edib xaricdə özlərinə xoş həyat axtarırlar. Çünki Ermənistanın gələcəyi yoxdur. Gələcəyi olmayan ölkəyə kim yenidən qayıtmaq istəyər? Üçüncüsü, hətta ağır vəziyyətdə olan suriyalı ermənilər belə Dağlıq Qarabağda yerləşməkdənsə Ermənistan üzərindən Qərb ölkələrində qaçqın statusu almağa üstünlük verirlər. Buna baxmayaraq, ən pis vəziyyətdə olan suriyalı ermənilərin hansısa qismi Dağlıq Qarabağda yerləşə bilər. Ancaq onlar belə qorxu içindədirlər. Müharibədən qaçanlar yenidən müharibə ocağına düşüblər. Çünki bütün hallarda Dağlıq

Qarabağ münafiqşesinin həlli ilə bağlı danışıqlarda irəliləyiş olmazsa, müharibə qaçılmazdır”.

Politoloq Azərbaycan tərəfin hansı halda məsələyə reaksiya verməli olduğunu da qeyd etdi: “Məncə, rəsmi Bakı Karapetyanın açıqlamasına o zaman reaksiya verməlidir ki, o, məskunlaşma dedikdə işğal altındakı torpaqları nəzərdə tutsun. Bu halda, bəli, beynəlxalq vasitəçilərdən izahat tələb olunmalıdır. Ermənistan hakimiyyəti və Dağlıq Qarabağdakı hərbi xunta əhalini zor gücünə köçürən saxlayır. Atəş-kəs daima pozulur və atəş səsleri Dağlıq Qarabağın ən ucqar hissələrində belə eşidilir. Dağlıq Qarabağın erməni əhalisi illərdir bu şəraitdə yaşayır. Ona görə də imkanı olan Qarabağdan qaçmaq istəyir. Ermənistan hakimiyyəti isə həm bu köçürməni qarşısını almaq, həm də yeniləri ora köçürmək istəyir, ancaq belə şəraitdə yaşamağa hazır olanların sayı çox deyil. Karen Karapetyan Dağlıq Qarabağı məskunlaşdırma siyasətində dərinə gedərsə, bunun qarşısını diplomatik yollarla engəlləmək lazımdır. Bu da səmərə verməyə, top və raketlərimizin atəş səsleri vasitəsilə işğal altındakı torpaqlara məskunlaşanlara mesaj göndərmək lazımdır”.

□ Cavansir ABBASLI

Hazırda cəmiyyəti narahat edən məsələlərdən biri də pensiya yaşının artırılması ilə bağlı aparılan müzakirələrdir. Belə ki, Milli Məclisin Əmək və Sosial Siyasət Komitəsinin sonuncu iclasında "Əmək pensiyaları haqqında" Qanuna təklif edilən dəyişikliklər məsələsi müzakirəyə çıxarılıb. Pensiya yaşının 65 yaşa qaldırılması ilə bağlı təkliflər səsəndirilib. Bu isə əhəlinin narazılığına səbəb olub.

Qanunda nəzərdə tutulan dəyişikliklər haqqında Milli Məclisin Əmək və Sosial Siyasət Komitəsinin sədri Hacı Rəcəbli "Qafqazinfo"ya açıqlama verib.

O bildirib ki, qanunun iyun 1-dən etibarən qüvvəyə minməsi təklif edilir: "İndi qadınlarda pensiyaya çıxma yaşı 60-dır. Bu ilin sonunda 60 yaş yarımından pensiya yaşı hesab olunacaq. Hər il 6 ay müddət pensiya yaşının üstünə gələcək. Bu cür hesablama ilə 10 ilə qadınlara yaş həddi 65 olacaq".

H.Rəcəbli onu da qeyd edib ki, pensiya yaşının qaldırılmasının ziyanlı tərəfi yoxdur: "İnsanların ömrü uzanıb. Sağlamlıqları buna imkan verir. Müəllimlər, həkimlər bizlə qırğın edirlər ki, gümrüq, işləyə biləcək, amma siz bizi pensiyaya çıxardırınsız. Pensiya qadınlara dünyasını dəyişmə yaşı statistikaya əsasən 78,5 ildir. Biz qadınlara orta hesabla 78,5 yaşına qədər pensiya veririk. Amma bizim hesablamamızla pensiya haqqını ödəmə 12 il müddətinə verilməlidir (60+12). Yəni qadın 72 yaşına qədər pensiya almalıdır. Biz yuxarı yaş həddini müəyyən edə bilmədiyimizə görə, pensiyaya çıxma yaşını artıraraq 65 edirik. Yəni qadınlara pensiya yaşı 65-ə çatdıqdan sonra onlar minimum 12-13 il pensiya alaçaqlar".

İqtisadçı ekspertlər isə hazırkı durumda pensiya yaşının artırılmasını məqsədəuyğun hesab etmədiklərini bildirdilər.

İqtisadçı ekspert Vüqar Bayramov "Yeni Müsavat"ə açıqlamasında bildirib ki, pensiya islahatları ilə bağlı təklif olunan müəyyən müddələri dəstəkləmə və bəzilərini məqsədəuyğun hesab etmir: "Biz də 12 illik stajın ləğv edilməsinə müsbət yanaşırdıq. Bu son nəticədə 12 ildən daha az işləmiş, lakin nəticə etibarilə daha çox ödəniş etmiş vətəndaşların

"Pensiya yaşının artırılması məqsədəuyğun deyil"

Vüqar Bayramov: "Azərbaycanda orta ömür müddəti o qədər də uzun deyil"

da əmək pensiyasından faydalanmasına gətirib çıxara bilər. Biz bu kontekstdən 12 illik stajın ləğv edilməsini məqsədəuyğun hesab edirik".

İqtisadçı eyni zamanda pensiya yaşının artırılmasını doğru hesab etmədiyini bildirdi: "Azərbaycanda orta ömür müddəti o qədər də uzun deyil. Buna görə də daha məqsədəuyğun olar ki, pensiya yaşının artırılması həyata keçirilməsin. Bunun 10 il müddətində həyata keçirilməsi nəzərdə tutulsa da, bütün hallar-

da əmək pensiyasından faydalanmasına gətirib çıxara bilər. Biz bu kontekstdən 12 illik stajın ləğv edilməsini məqsədəuyğun hesab edirik".

V.Bayramovun sözlərinə görə, indiki məqamda burada əsas məqsəd bütçə vəsaitlərinə qənaət etməkdir: "Bu daha çox mərhələli şəkildə həyata keçirilməlidir. Ancaq pensiya yaşının artırılması nəticə etibarilə pensiya alanların

sayının azalmasına gətirib çıxaraçaq ki, bu da bütçə vəsaitlərinə qənaət etməyə imkan verəcək. Ancaq bizim tədqiqatlar onu göstərir ki, pensiya islahatları daha çox əlillik pensiyası ilə bağlı aparılmalıdır. Etiraf etmək lazımdır ki, əvvəlki dövrlərdə nəzarətin zəif olması səbəbindən əlilliyi olma-

yan insanlar da saxta yolla pensiya düzəldiblər. Bu da bütçə vəsaitlərinin səmərəsiz xərclənməsinə səbəb olub. Bu istiqamətdə nəzarəti gücləndirmək lazımdır".

MM-in İqtisadi Siyasət Komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov isə bildirdi ki, bu təkliflər Milli Məclisdə müzakirəyə çıxarıldıqdan sonra müəyyən qərar qəbul olunacaq: "Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi hazırda bu işlərlə məşğuldur. Bu məsələ ilə bağlı beynəlxalq maliyyə qurumlarının, o cümlədən Beynəlxalq Əmək Təşkilatının da müəyyən təklifləri olub. Ona görə də pensiya yaşının 65-ə qaldırılması məsələsinə baxılır. Ancaq biz hələ ki Milli Məclisdə bu məsələnin müzakirəsinə başlamamışıq. Burada sual doğuran məqamlar çoxdur. Yəqin ki, biz də fikirlərimizi bildirəcəyik. Son vaxtlar insanların orta ömür müddəti qısalıb. Hazırkı yaş həddi normal idi. Düzdür, bəzən bəzi artırılmayacaq. Hər il yanın il artacaq. 12 illik iş stajının götürülməsinə də müsbət tərəfləri var. Lakin bu dəyişikliklərin həm də mənfi cəhətləri var".

□ **Nərgiz LİFTİYEVA**

Antibayram hərəkatı

Samir SARI

İndi də sosial şəbəkələrdə Novruz bayramına qarşı qarşıya kampaniyasının elementləri müşahidə olunur. Ay, bu bayram atəşpərəstlikdən qalmayıb; vay, dinimizə ziddir; bay, kəndçi-kündçü bayramıdır; oy, Keçəl ilə Kosa xalqımızın adını batırır; eeyy, qapı pusmaq yaxşı şey deyil, qeyrət rəmzi olan papağı sovqat üçün qapılara atmaq olmaz və sair və ilaxır, daha nə bilim, nələr.

Söz yox, hamı belə düşünür, Novruz bayramını müqəddəs sayanlar çoxdur. Ancaq hiss olunur ki, anti-novruzçular dəstəsi yavaş-yavaş genişlənir. Bir gün mütəşəkkil qüvvə kimi ortaya çıxacaq, Novruz tonqalımızı dağıdacaqlar.

Bir Novruz bayamı deyil, ölkəmizdə antibayramçılar kontingenti, hərəkatı var.

Yekə bir qrup da Ramazana qarşıdır. Onlar da hesab edirlər ki, bu, ərəb bayramıdır, aktuallığını itirib, 1 ay boyunca gün ərzində ac-susuz qalmaq insan orqanizminə ziyanlıdır və s.

Qurban bayramının qədim yəhudi bayramı olduğunu bildirenlər, müasir dövrdə o bayramı yaşatmağın lazım olmadığını hər il israrla yazanlar da çoxdur.

İki ay əvvəl Yeni il bayramının başına nə gəldiyini gördünüz, Şaxta babanı alkaş, Qar qızı "quş" elan etdilər. Bu da xaçpərəst bayramıymış, gerek biz bunu qeyd etməyə, təqvim dəyişməsinə sakitcə, heç nə olmamış kimi yola verək, əksi günə batmaqdır.

14 Fevral - Sevgililər günü də artıq haram elan edilib. Bu il bu günə bağlı çoxlu pis-pis şeylər danışıldı, yazıldı: "Valentin müqəddəs deyilmiş, sözün birbaşa mənasında oğraş (aradüzəldən) imiş, homoseksuallığı da varmış, cinsi azlıqlara kəbin kəsirmiş" və sair. Beləcə, milli sevgililərin illərdən bəri qutladığı bayramın ortasına təzək sıçratıldı, getdi.

8 Martın əleyhdarları sovet dövründə də vardı. Çünki bərdən-birə ailədəki, kollektivdəki qadınlara hədiyyələr almaq üçün kişilər xeyli xərcə düşməli olurdular, bu üzündən ürəklərinin dərinliklərində 8 Mart - beynəlxalq qadınlar gününə qarşıydılar. Son vaxtlarda isə bu günün üzərinə əxlaq ləkəsi salınıb - heç demə, bu günün baniləri olan Klara Setkina və Roza Lüksemburq "təmiz ev qızı" olmayıblar, gəzirmişlər, çoxlu oturub-durduqları varmış. Belə qadınlara icad etdiyi günü necə bayram etmək olar? Bu, Həçər qeyrətli, Nigar ismətli qadınlara yaraşarmı?

İdeoloji bayram olan 1 Mayın zibilli sovet dövləti dağılandıqdan sonra çıxdı. Sanki ölkədə ta zəhmətkeşlər yoxdur və onlar həmrəylik günü keçirə bilməzlər. 9 May - Qələbə gününə isə güllə 8 mayda - Şuşa işğal olunanda deydi. Çünki 9 Mayın əsas müəllifi olan ruslar 8 mayı da ermənilərə peşqəş ediblər. Ona görə də biz artıq mayın 9-da bayram havasına köklənə bilmirik.

Ta nə qaldı? Əlamətdar günlər. Gül bayramına qarşı olanlar Qurtuluş gününə də qarşıdır, 28 Mayı (İstiqlal günü) bəyənəmənlər avtomatik olaraq 18 Oktyabrı (dövlət müstəqilliyinin bərpası günü) və 17 Noyabrı (Milli dirçəliş günü) da bəyənirlər.

Beləcə, bu ölkədə hamının birmənalı olaraq, yekdilliklə qəbul etdiyi, qutladığı bayram yoxdur. Hətta 31 Yanvar - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Gününə də do-dağ büzən, bu günə görə mübahisə edən, bir-birilə dalaşan adamlar var.

Eyni şəkərimiz "qara bayram"larımızda, faciəvi əlamətdar günlərdə (20 Yanvar, 26 Fevral, 31 Mart, 30 aprel, 8-18 May, 23 İyul, 23 avqust, 20 noyabr) də özünü göstərir. Mütləq mız qoyanlar, bəyənəmzlik, laqeydlik nümayiş etdirənlər olur.

Əslində isə bütün bayramlar uşaqlar üçündür. Onlar bu günlərdə tətillərdir, gəzməyə çıxır, əylənir, şənələnir, hədiyyə alır, əzizlənilir. Onlar nə Roza Lüksemburqu tanıyırlar, nə də başqa rozaları.

Üstəlik, mahiyyətindən, tarixi yaranış səbəbindən asılı olmayaraq, bayram bayramdır, şən gündür. Avropalılar öz bayramlarından belə iqtisadiyyatlarını inkişaf etdirmək, alış-veriş artırmaq, insanları daha da sosiallaşdırmaq, mehribanlaşdırmaq üçün istifadə edirlər.

Biz isə bayram üstündə də söyüşürük, dalaşırıq, küsüşürük...

Baş həkimi həbs olunan dispanserdə rüşvət yığışdırılıb

Arayış almağa gələn vətəndaşların sənədlərin arasına qoyduqları pul özlərinə qaçırtılıb

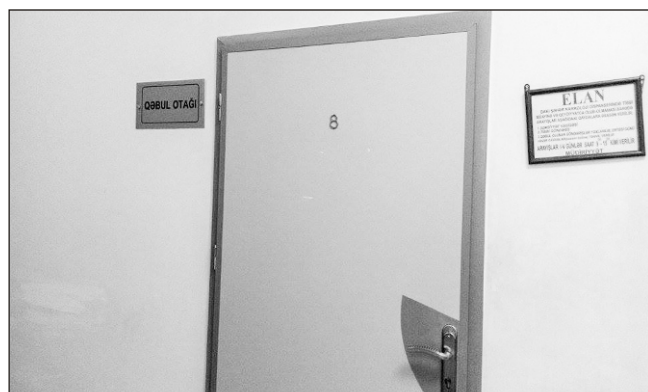
Bir neçə gün öncə Bakı Şəhər Narkoloji Dispanserin baş həkimi həbs edildi.

Dispanserdə vətəndaşlardan qeydiyyatda olub-olmama barədə arayış veriləməsi üçün pul istənilməsi barədə Bakı şəhər sakinindən 161 nömrəli "qaynar xətt" əlaqə mərkəzinə daxil olmuş müraciət Baş prokuror yanında Korruptsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsi və Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən araşdırılıb.

Keçirilmiş istintaq-əməliyyat tədbirləri nəticəsində dispanserin baş həkimi Hüseyn Həsənovun yanvar-fevral aylarında qeyd olunan müəssisədə tibb qeydiyyatçısı işləyən Mətanət Şamçıyevanın vasitəsilə narkoloji xəstəliklə əlaqədar qeydiyyatda olub-olmama barədə arayışların verilməsi müqabilində ayrı-ayrı şəxslərdən müxtəlif məbləğlərdə olmaqla, ümumilikdə 3190 manat məbləğində pulu rüşvət kimi tələb edib almasına şübhələr üçün əsaslar olduğundan Baş prokuror yanında Korruptsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində cinayət işi başlanıb.

H.Həsənova Cinayət Məcəlləsinin 311.1-ci (rüşvət alma) maddəsi ilə ittiham elan olunmaqla, barəsində məhkəmənin qərarı ilə həbs-qətimkan tədbiri seçilmiş və o, səhiyyə nazirinin müvafiq əmri ilə tutduğu vəzifədən azad edilib.

Hazırda Bakı Şəhər Narkoloji

Dispanserində vəziyyətin necə olduğunu öyrənmək üçün dispanserin yerləşdiyi ünvana yollandıq. Öncə kənardan müşahidə etdik ki, dispanserdə iş prosesi öz axarı ilə davam edir. Vətəndaşlar işçilər daxil olub, lazımı arayışlarını alırlar. Dispanserin qeydiyyat şöbə-

sindən öyrəndik ki, baş həkim vəzifəsindən azad olunduqdan sonra, onu həkim-narkoloq Lyudmila Cəfərova əvəz edir. Biz orada olduğumuz zaman Lyudmila xanım qəbul otağında vətəndaşları qəbul edirdi. Müşahidə etdik ki, qəbul otağının qarşısında dayanan

vətəndaşlar sənədlərinin arasına 10 manat qoyub içəri girirlər. Lakin onlar çıxdığı zaman bildirdilər ki, işlərinin tez başa gəlməsi üçün həkimə hörmət etmək istəsələr də, həkim bunu qəbul etməyib.

Lyudmila xanımın görüşməsi üçün biz də qəbul otağına daxil olduq. İçəridəki həkimlər bildirdilər ki, hazırda dispanserdə normal iş qaydası bərpa olunub. Onlar daha geniş açıqlama verməyə səlahiyyətlərinin çatmadığını bildirdilər.

Dispanserdə sərbəst şəkildə müşahidə aparıb, ümumi iş prosesi ilə də tanış olduq. Həkimlər söylədilər ki, baş həkimin həbs olunduğunu bilsələr də əlavə məlumatla sahib deyillər. Onlar da söylədilər ki, işlərinə qanuni qaydada davam edirlər.

Bakı Şəhər Narkoloji Dispanserindəki hazırkı durumla bağlı rəsmi məlumat almaq üçün Səhiyyə Nazirliyinin mətbuat xidməti ilə də əlaqə saxladığımız. Nazirliyin mətbuat xidmətindən bildirdilər ki, yaxın günlərdə mətbuata bu barədə açıqlama verəcəklər.

□ **Əli RAİS**
□ **Fotolar müəllifindir**

Bacısı ilə əl-ələ gəzən şəxsi bıçaqladı - 1 il 6 ay cəza aldı

Bacısı ilə əl-ələ gəzən qonşusunu bıçaqlayan şəxsə hökm oxunub. O 1 il 6 ay cəza alıb. Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurmaqda təqsirləndirilən Emin Cəfərovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başa çatıb. Musavat.com xəbər verir ki, hakim Ramella Allahverdiyevanın sədrliyi ilə keçirilən prosesdə hökm oxunub. Hökmə əsasən Cəfərov 1 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Hadisə ötən ilin iyununda Suraxanı rayonu Bülbülə qəsəbəsində baş verib. Emin Cəfərov onunla eyni məhəllədə yaşayan İsmət Qəmbərovu bıçaqlayıb. Cəfərov sinəsindən vurduğu şəxsi xəstəxanaya özü çatdırıb. Onun həyatını xilas etmək mümkün olub.

Cəfərov İ.Qəmbərovu bacısı ilə əl-ələ gəzməsi barədə söz-söhbətlər çıxdığı üçün vur-

duğunu deyib. İstintaqa ifadə verən Cəfərov 6 aydır bu söhbətləri eşitdiyini deyib. Sonuncu dəfə isə bacısı ilə Qəmbərovu bir yerdə görüb. Əvvəl əlbəyaxa olublar. Daha sonra Cəfərov cibində olan bıçaqla Qəmbərovun sinəsindən vurub.

Məhkəmə istintaqı zamanı tərəflər arasında barışıq olub.

□ İ.MURADOV

ÖZƏL TİBBİ SAHƏDƏ 20 İLLİK TƏCRÜBƏ! Xəstəlikdən əzab çəkən insanlara Əsasən Kişilərə! Diqqət!!! Axırınca Şans!!!

Azərbaycanda və yaxud xaricdə diaqnozun təsdiqi və tam müalicəsi mümkün olmayıbsa, **doktor VAİZ SƏMƏDOV** şəxsi tibbi metodikası ilə Sizin uğurlu və daha qarantili olaraq aşağıdakı xəstəliklərinizi müayinə və müalicə edə bilər.

- * Diaqnozu bilinməyən ağır hallar;
- * Xərçəngə şübhəli olan prostat düyünlü adenoması. Prostatitlər;
- * Cinsi zəiflikdən impotensiyadək, marağın və aktların azalması;
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gəcəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Sidikdə və spermada qan;
- * Spermanın azalması, itməsi;
- * Kişi cinsi orqanının birdən əyilməsi, balacalması;
- * Oğlan uşaqlarında cinsi orqanların (penisin və xayaların) yaşa görə balaca olması;
- * Ailədə olan hormonal və infeksiyon səbəbli sonsuzluq;
- * Tala-tala və hərtərəfli saçların tökülməsi;
- * Gecə-gündüz uşaq və böyüklərdə sidik aktların pozulmaları;
- * Baş-boyunda, onurğa-qılçaqlarda, qollar-ayaqlarda, qasıq-xayalarda ağrılar;
- * Psixo-nevroloji gərginlik, yuxusuzluq, qorxu, yaddaşın azalması və digər qərribə olan şikayətlər.
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalıqlar və ağırlaşmalar.

D-r V.Səmədovun əsas tibbi prinsipi - keyfiyyətli və təkrarsız müalicə aparmaq üçün xəstəliyin əsl və bütün səbəblərini aşkar etmək zəruridir.

Qəbula yazılmaq və ünvanı öyrənmək üçün saat 11-dən 23-ə dək, (050) 213-88-05 nömrəsinə, d-r Vaiz Səmədova zəng etmək olar. Qəbul növbə ilə hər gün saat 12-dən sonra başlayır.

Ruhi Əsəb Dispanserində xəstə palata yoldaşının gözünü çıxardı

Maşağa qəsəbəsində yerləşən 1 saylı Ruhü Əsəb Dispanserində müalicə alan xəstələrdən birinin gözü çıxarıldı. Bu haqda ailem.az-a xəsarət almış xəstə 51 yaşlı Mürvət Səfərovun qardaşı Allahverdi Səfərov şikayət edib.

Allahverdi Səfərov bildirib ki, qardaşı artıq neçə ildir idarəolunmaz vəziyyətdə olduğundan ruhi dispanserdə müalicə alır. Hadisə isə fevralın 26-da səhər saat 10.00 radələrində baş verib: "Qardaşımın sol gözünə xəsarət yetirərək çıxarıldı. Hadisənin kim tərəfindən törədildiyini deqiq bilmirik. Bir müddət əvvəl isə qabırğası sınımışdı".

A.Səfərov əlavə edib ki, qardaşı Zərifə Əliyeva adına Göz Xəstəlikləri Elmi-Tədqiqat İnstitutunda əməliyyat olunub: "Xəstəxanadan çıxandan sonra güman ki, qardaşımı yenidən həmin dispansərə qaytarmalı olacağıq. Çünki evdə baxılması durumunda deyil. Amma indi daha da narahatıq. Bu hadisə qardaşımın və digər xəstələrin tam təhlükəsiz şəraitdə olduqlarını şübhə altına alır".

Hadisənin hansı şəraitdə və kim tərəfindən törədildiyini öyrənmək üçün Maşağa 1 saylı Ruhü Əsəb Dispanseri ilə əlaqə saxlanıb.

Dispanserin baş həkim müavini Sevinc Cəmilqızı ailem.az-a bildirib ki, hadisə M.Səfərovun otaq yoldaşı tərəfindən törədilib: "Bazar günü M.Səfərovun otaq yoldaşı psixi durumu ilə əlaqədar ona əl qaldırıb. Əl qaldırarkən xəstə göz nahiyəsindən xəsarət alıb. M.Səfərova köməklik göstərilib, lazımi tədbirlər görülüb. Xəstə Z.Əliyeva adına Göz Xəstəlikləri Elmi-Tədqiqat İnstitutunda gözündən cərrahi əməliyyat olunub. Həkimlə də əlaqə saxlamışam və bildirilib ki, xəstənin görməsi bərpa olunub, durumu qənaətbəxşdir. Vəziyyəti yaxşı olduğundan sonra yenidən mərkəzimizə gətirəcəyik".

Baş həkimin müavini deyib ki, hadisə ilə bağlı akt da tərtib olunub və aktda qeyd edilib ki, bu fəsad xəstələr arasında münafiqə olan zaman yaranıb: "Hadisə xəstə oyanıq vəziyyətdə ikən bir saniyənin içində olub. Xəsarət yetirən xəstə oyanıq dispanser olduğunu və xəstələrin durumunu da nəzərə almalıdır. Heç bir həkim istəməz ki, xəstəsinə nəse olsun".

S.Cəmilqızı qeyd edib ki, 1 saylı Ruhü Əsəb Dispanserində hazırda 2 min 242 xəstə qeydiyyatdadır. Xəstələrin vəziyyətindən asılı olaraq bir otaqda 1, 2, yaxud 7-8 nəfər birlikdə saxlanılır.

Ötən il Azərbaycanda 42 hamilə qadında İV aşkarlanıb

"Ötən il Respublika QİCS-lə Mübarizə Mərkəzində 170 mindən çox hamilə qadın İV-infeksiyasına görə müayinə olunub".

Bunu "Report"a açıqlamasında Respublika QİCS-lə Mübarizə Mərkəzinin Epidemioloji Nəzarət və Profilaktika Şöbəsinin müdiri Afət Nəzərli deyib.

A.Nəzərli bildirib ki, onların 42 nəfərində İV aşkarlanıb və qeydiyyatda götürülüb: "Bu qadınların hər biri dünyaya sağ körpə gətirib".

Şöbə müdirinin sözünə görə, 2016-cı ildə İV-ə yoluxmuş 10 uşaq mərkəzdə daimi qeydiyyatda götürülüb: "Yeni dünyaya gəlmiş körpələr dərhal qeydiyyata götürülmür. 18 ay ərzində onlar müşahidədə olurlar. 18 aydan sonra analizləri götürüb baxırıq. Çünki 18 ay ərzində anadan olan anticisimlər orqanizmdə qalır. Əgər bu müddətdən sonra onların qanında anticisimlər təyin olunmursa, onda onlar qeydiyyatdan çıxarılır. Ötən il qeydiyyata götürülən uşaqların yaşları fərqlidir: 3 yaşa qədər olan da var, 3 yaşdan yuxarı olan da".

İnsan üçün ən təhlükəli bakteriyaların siyahısı açıqlandı

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) ilk dəfə olaraq antibiotiklərə qarşı davamlı inkişafı ilə bağlı xüsusi təhlükə kəsb edən 12 növ bakteriyanın siyahısını açıqlayıb.

"Report" xəbər verir ki, bu barədə ÜST nümayəndəsi Kristian Lindmeyer məlumat verib.

"Siyahı yeni antibiotiklərin hazırlanması üzrə tədbirlərin təciliyi baxımından üç kateqoriyaya bölünüb. Tərədici mikroblara kritik, yüksək və orta təhlükə dərəcəsi verilib. Bu təsnifat alimlərin yeni preparatların yaradılması sahəsində tədqiqatların aparılması zamanı prioriteti müəyyən etmək imkanı verəcək", - deyərək bildirib.

Kristian Lindmeyerin sözlərinə görə, ekspertlər qram-neqativ adlanan bakteriyaları xüsusi təhlükəli hesab ediblər.

"Onlar genetik materialın digər mikroorqanizmlərə ötürülməsi imkanına malikdirlər. Bu, antibiotiklərə qarşı davamlı xəstəlik törədicilərinin sayının sürətlə artmasına səbəb ola bilər", - deyərək əlavə edib.

Bakıda duman-çiskin olacaq, rayonlarda yağış yağacaq

Bakı və Abşeron yarımadasında martın 2-də havanın dəyişkən buludlu olacağı, arabir tutulacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman, çiskin olacaq. Cənub küləyi əsəcək.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyindən APA-ya verilən məlumata görə, havanın temperaturunun gecə 2-5° isti, gündüz 8-13° isti, Bakıda gecə 3-5° isti, gündüz 11-13° isti olacağı gözlənilir.

Atmosfer təzyiqi 768 mm civə sütunundan 764 mm civə sütununa enəcək. Nisbi rütubət gecə 75-85 %, gündüz 50-55 % təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Lakin axşam bəzi qərb rayonlarında yağıntılı olacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə duman olacaq. Şərq küləyi əsəcək.

Havanın temperaturunun gecə 0-5° isti, gündüz 11-16° isti, dağlarda gecə 2° şaxtadan 3°-dək isti, gündüz 5-10° isti olacağı gözlənilir.

Qarşından Novruz bayramı gəlir. Bu isə bahalaşmaya yeni bir bəhanə gəldiyini deməyə əsas verir. Hər il bayram öncəsi ət və ərzaq məhsullarının qiymətində artım müşahidə olunur. Bu il də bayram öncəsi bahalaşma dalğası gözəniləndir.

Maraqlıdır, bəs dövlət bunun qarşısını ala biləcəkmi? Hansı yollarla bayram öncəsi bahalaşma ənənəsinə son qoymaq olar?

İqtisadçı ekspert Vüqar Bayramov bildirdi ki, qiymətlərin monitorinqi həyata keçirilərsə, bahalaşmanın qarşısının alınması istiqamətində addımlar atıla bilər: "Fevral ayında rəsmi statistika manatın dollara nisbətən məzənnəsi möhkəmlənib. Əvvəlki dövrlərdə, xüsusən də idxal olunan məhsullarda qiymət artımını dolların möhkəmlənməsi ilə izah edirdilər. Xatırlayırınsınızsa, idxalla məşğul olan şirkətlər manatın möhkəmlənməsi, yeni dəyər qazanması bir ay müddətinə qalarsa, o zaman müvafiq qiymətlərin azaldılacağı bilirdim. Ancaq hələlik qiymətlərin azalması, xüsusən də idxal olunan məhsullarda qiymətlərin aşağı düşməsi müşahidə edilmir. Bu baxımdan, ilk növbədə iqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən monitorinqlərin davam etdirilməsinə ehtiyac var ki, manatın fevral ayında möhkəmlənməsi qiymətlərə təsir göstərmir. Əgər sahibkarlar süni şəkildə qiyməti yüksək saxlayarsa, o zaman qiymətlərin aşağı salınması ilə bağlı tədbirlərin həyata keçirilməsinə ehtiyac yaranacaq".

V. Bayramov qiymət artımının olma ehtimalının kifayət qədər yüksək olduğunu dedi: "Adətən mart ayında, xüsusən də Novruz bayramı ərəfəsində ərzaq məhsullarının qiymətində artım müşahidə edilir. İndiki məqamda fevral ayının yekunlarında manatın yanvar ayına nisbətən möhkəmləndiyini nəzərə alsaq, dövlət qurumlarının qiymət artımının qarşısını almaq üçün xeyli səbəbləri var. Biz proqnozlaşdırırıq ki, şirkətlər və bəzi sahibkarlar bayramlardan istifadə edərək qiymət artımına gedəcəklər. Böyük ehtimalla bütün bazarlarda monitorinqlərin edilməsi texniki baxımdan mümkündür deyil. Bu baxımdan, qiymət artımının olma ehtimalı kifayət qədər yüksəkdir. Təəssüf ki, sahibkarlar bayram ərəfəsində yüksək qiymətlərlə daha çox gəlir əldə etməyə çalışır. Bu, ənənəvi olaraq son on illərdə müşahidə edilən problemdir. Ona görə də düşünürəm ki, indidən bayramlar başlamamışdan mo-

nitörinqlərin aparılmasına, indiki qiymətlərlə bayram ərəfəsindəki qiymətləri müqayisə etməyə ehtiyac var. Qiymətlərin monitorinqi həyata keçirilərsə, bahalaşmanın qarşısının alınması istiqamətində addımlar atmaq olar. Ancaq sahibkarlar əvvəlki dövrlərdə olduğu kimi yenə də bayramlardan istifadə edib qiymətləri artıracaqsın, nəticə etibarilə Novruz bayramında daha yüksək qiymətlərlə ərzaq məhsullarının satılmasına gətirib çıxaracaq".

Bayram bahalaşma üçün yeni bəhanə olub

Vüqar Bayramov: "Sahibkarlar bayram ərəfəsində yüksək qiymətlərlə daha çox gəlir əldə etməyə çalışır"
Natiq Cəfəri: "Hansısa əmr və göstərişlə bunun qarşısını almaq mümkün deyil"

nitörinqlərin aparılmasına, indiki qiymətlərlə bayram ərəfəsindəki qiymətləri müqayisə etməyə ehtiyac var. Qiymətlərin monitorinqi həyata keçirilərsə, bahalaşmanın qarşısının alınması istiqamətində addımlar atmaq olar. Ancaq sahibkarlar əvvəlki dövrlərdə olduğu kimi yenə də bayramlardan istifadə edib qiymətləri artıracaqsın, nəticə etibarilə Novruz bayramında daha yüksək qiymətlərlə ərzaq məhsullarının satılmasına gətirib çıxaracaq".

Digər iqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri isə bildirdi ki, **hökumət bahalaşmanın qarşısını almaq üçün inzibati yollara əl atacaqsa, bu, gələcəkdə tamamilə əks-effekt verə bilər:** "Hökumət nə qədər inzibati yolla müdaxilə edəcəksə, sonradan qiymətlərin daha da çox qalxmasının şahidi olacağıq. Bunun qarşısının alınmasının yolu iqtisadi alətlərdən istifadə etməkdir. Yeni həmin müddət ərzində bayramlardan öncə müxtəlif ərzaq məhsullarının, gömrük rüsumları bir müddətlik ləğv edilə və ya azaldıla, vergi güzəştləri tətbiq olunabilir. Yaxud da rəqabətli mühit daha da yaxşılaşdırıla bilər ki, daha çox şirkət və yaxud da fiziki şəxs ölkəyə məhsul gətirə və bazara çıxarda bilsin. Bu da rəqabətli mühitdə qiymətlərin aşağı düşməsinə səbəb ola bilər. Əslində qiymət artımının obyektiv səbəbləri də çoxdur. Çünki idxaldan asılılığımız və mövsümü səbəblər var. İlin bu dövründə, yəni qışın sonu - yazın əvvəlində həmişə

yerli məhsulların qiyməti müşahidə olunur. Çünki mövsümlə əlaqədar yerli məhsullar artıq bitir. Çünki məhsulların saxlanması üçün bizim ciddi infrastrukturumuz yox idi. Payız aylarında məhsulu bu dövrə qədər saxlamaq mümkün olsun. Ona görə də bu dövrdə idxaldan daha çox asılılıq yaranır. Qiymətlərin artımının əsas səbəblərindən biri budur. Bu, təbii ki, obyektiv bir səbəbdir. Amma inzibati yollarla, hər hansısa bir əmrə, göstərişə, müdaxilələrə, hər hansısa yoxlamalarla bunun qarşısını almaq mümkün deyil. Çünki normal iqtisadi sistemi olan ölkələrdə heç vaxt süni qiymət artımı mümkün deyil. Əgər rəqabətli mühit varsa, qiymətlər süni şəkildə artırıla bilməz. Rəqabət mexanizmləri buna imkan verməz. Hökumətin əlində iqtisadi alətlər var. Bu dövr üçün müəyyən vergilərin və gömrük rüsumlarının azaldılması və yaxud da ləğv olunması ilə qiymətlərə təsir edə bilər. Bu yolu edəcəksə, effekti olacaq. Yox, əgər inzibati yollara əl atacaqsa, bu, gələcəkdə tamamilə əks-effekt verə bilər".

□ Günel MANAFLI

Qarabağ əlili haqsızlıqdan şikayətçidir

Vüqar Səfərov: "Ailə vəziyyətim ağırdır, məni get-gələ salırlar"

"İkinci qrup əliləm. Aldığım 110 manatlıq təqaüd nə dərmanlarıma yetir, nə də ailəmi dolandırmağa. Kirayə pulunu ödəyə bilmirəm. Mənə sosial yardım da verilmir. 2 qızım birgə çox çarəsiz durumdayam. Dərdimi danışmaq üçün müraciət etdiyim dövlət orqanları məni get-gələ salır". Bu sözləri Kürdəmir rayon Karrar kənd sakini Vüqar Səfərov redaksiyamızda olarkən deyib.

O, çox çətin vəziyyətdə olduğunu, hətta övladını məkətbə belə göndərə bilmədiyini deyir: "2000-ci ildə hərbi xidmətə çağırılmışam. Bakı şəhərində xidmətdə olmuşam. Daha sonra öz istəyimlə xidmətimi döyüş bölgəsində - Beyləqanda davam etdirmişəm. Düşmənlə çox yaxın məsafədə hərbi xidmət keçmişəm. Burada 2001-ci ilin may ayında ayağımdan iki güllə yarası al-

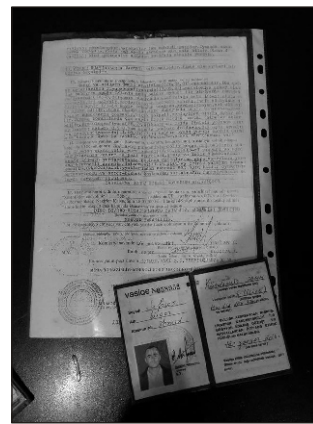
dim. Bir dəfə dövlət hesabına ayağımdan əməliyyat olundum. Hazırda ayağımda 13 qəlpə var. Əvvəllər mal-qaramız var idi, satın müalicə alırdım. İndi imkanım yoxdur. Mənə ikinci qrup əlilliyimə görə 115 manat təqaüd ayırıblar. Təqaüdümün artırılması, sosial müavinət ala bilmək üçün Sosial Müdafiə Nazirliyinə müraciət edirəm, ancaq məni get-gələ salırlar. Mənə aid

təqaüdü düzgün vermir. Az təminatlı ailələrə sosial yardım verilir. Bunun üçün Sosial Müdafiə Nazirliyinə müraciət etdim. Dedilər ki, get, evinin qeydiyyat sənədini gətir. Mənim kənddə bərbad, qəzalı vəziyyətdə bir evim var. Ev iki yerə bölünüb və orada yaşamaq mümkün deyil. 8 il öncə bununla bağlı Kürdəmir Rayon İcra Hakimiyyətinə müraciət etdim. Dedilər ki, büdcədə pul yoxdur, sizin ailə üzvləri çoxdur. Artıq 8 ildir ki, Kürdəmir rayonunda bizim evimizi düzəldəcək qədər büdcədə pul yoxdur. Bu yaxınlarda Kürdəmir Rayon İcra Hakimiyyətinə bir daha müraciət etdim. Dedim, mən iki qız uşağı ilə harada yaşayım, dərdimi kime deyim?! Hazırda yataq xəstəsi olan anam və ailəmlə birgə Bakıda kirayədə qalıram. Heç evimin pulunu verə bilmirəm. Bu ay bizi evdən çıxaracaqlar. Çox ağır vəziyyətdəyəm.

İmkansızlığa görə qızımı məkətbə belə göndərə bilmirəm. Allahın verdiyi nemətlərdən mənim övladım dada bilmir. Belə yaşamaqdansa, yaşamamaq yaxşıdır".

Şikayətçi qəzet vasitəsilə ölkə prezidentə müraciət edərək, onların dərdinə bir əlac tapmasını xahiş etdi.

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Elman Babayev bildirdi ki, VEM-TAS tətbiq olunduqdan sonra Vüqar Səfərov tərəfindən ailəsinə ünvanlı dövlət sosial yardımının alınması üçün elektron sistemə heç bir müraciət daxil olmayıb: "Ünvanlı dövlət sosial yardımının alınması üçün müraciət olunarkən guya çoxsaylı sənəd tələb olunması barədə Kürdəmir rayonu, Karrar kənd sakini Səfərov Vüqar Əhməd oğlunun şikayəti tamamilə əsassızdır və onun artıq 1 ildən çoxdur ki, sosial yardım sisteminin tam avtomatlaşdırıldığından məlumatlı olduğunu göstərir. Belə ki, Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin 23 fevral 2015-ci il tarixli Fərmanına əsasən, ünvanlı dövlət sosial yardım sisteminin elektron infrastrukturunu qurulub və 2016-cı il fevral ayının 15-dən ünvanlı dövlət sosial yardımını üzrə Vahid Elektron Müraciət və Təyinat Alt Sistemi (VEMTAS) fəaliyyət göstərir. Mükəmməl proqram təminatları üzərində qurulan bu sistem ünvanlı dövlət sosial yardımının alınması üçün müraciətin edilməsi, müraciətlərə baxılması və yardım təyin olunub-olunmaması barədə qərar qəbulu, habelə həmin qərarlar barədə vətəndaşların məlumatlandırılması prosesinin tam avtomatlaşdırılmış şəraitdə, heç bir məmur müdaxiləsi mümkün olmadan, şəffaf şəkildə həyata keçirilməsini təmin edir".

E. Babayev əvvəllər çoxlu sənədlər tələb edildiyini, indi isə bunun olmadığını dedi: "Vətəndaşlar təmsil etdikləri ailələrin sosial yardım almaq hüququna baxılması üçün yalnız bir sənəd - ailəni təmsil etmələri barədə notarial qaydada təsdiq edilmiş ərizə ilə internet bağlantısı olan istənilən nöqtədən nazirliyin "Ünvanlı sosial yardımla bağlı müraciətin edilməsi" e-xidməti vasitəsilə "Ərizə-bəyannamə"ni dolduraraq sistemə daxil etməklə kifayətlənirlər".

□ Günel MANAFLI

MUSAVAT

Son səhifə

N 47 (6661) 2 mart 2017

Bəhsə girib içki içdilər və öldülər

Rumınyada iki nəfər daha çox spirtli içki içmək üçün yarışa girib və necə deyirlər, ölənədək içiblər. Bu barədə lenta.ru saytı "The Mirror"a istinadən xəbər verir. 39 yaşlı kişinin cəsədi 26 fevralda aşkarlanıb. Polis hesab edir ki, ölüm hadisəsi spirtli içkinin dozasına görə olub. Hadisənin zərəkətlilik zəminində baş tutmadığı üzə çıxıb. Belə ki, iki dost hansının içkiyə daha dayanıqlı olduğunu öyrənmək üçün yarışa giriblər. Onlar bir-birinin ardınca çoxlu sayda pivə içiblər. Günün ikinci yarısından içməyə başlayan dostlar gecə saat 10-da içki məclisini yekunlaşdırıblar. Onların digər dostları deyir ki, tez-tez "alkoqol yarışlarında" öz güclərini sınaayırlarmış.

Hadisəni araşdıran istintaqçılar ehtimal edir ki, kişilər dem qazından zərərçəkən nəticəsində də dünyasını dəyişmiş ola bilərlər.

Cəsədlərin tapılmasından sonra polis 5 nəfəri saxlayıb. Mümkündür ki, onlar da bu oyunda iştirak etdikləri halda, önlərə yardım etməyiblər.

Banan bu xəstəlikləri müalicə edir

Bananda C, B1, B2, PP, E vitaminləri, şəkər, karotin və fermentlər var. O, üzvi, xüsusilə alma turşuları, efir yağları və mədə-bağırsaq xəstəliyində faydalı nişasta ilə zəngindir. Kalium bananda xüsusilə çoxdur, belə ki, orta ölçülü bananda onun miqdarı 450 mq-a qədər olur. Banan insan orqanizmində serotonin ömələgətmə qabiliyyətinə malikdir ki, buna da xoşbəxtlik harmonu deyirlər.

Arterial təzyiqi olan adamlara xeyirlidir. Norveç alimləri müəyyən ediblər ki, hər gün 2 banan yeyən adamların təzyiqi aşağı salması üçün dərman tələb olunmur.

Qəbizlikdə 150 qr bananın üzünə küncüt səpib yemək. Bunu 7 gün davam etdirmək. Latin Amerikasında göy

öskürəyi və güclü öskürəyi bananla müalicə edirlər. Çox dəymiş 2 ədəd bananı ələkdən keçirib bu kütlənin üzəri-nə 1 stəkan isti su tökün. Bu içkidən qaynar halda, gündə 1-2 stəkan qurtum-qurtum için.

Saçlarınız uzanmırsa...

Saçların vəziyyəti insanın sağlamlığının göstəricilərindən biridir. Bəzən qadın fikir verir ki, onun saçları, demək olar uzanmır.

Bu simptom həm saç və baş derisi, həm də digər orqan və sistemlərinin xəstəliklərinə işarə ola bilər.

- Saçların gec uzanmasının əsas səbəbləri:
- 1. Seboreya (kəpək).** Seboreya zamanı saçların soğanaqlarının qidalanması pozulur ki, nəticədə saçlar gec uzanır və sürətlə tökülür.
  - 2. Vitamin çatışmazlığı.** Sağlam və gözəl saçlar üçün vacib olan vitaminlər bunlardır: A, C, E, B qrupu. Bu vitaminlərin çatışmazlığı zamanı saçlar gec uzanır, tökülür, solğun və cansız olur.
  - 3. Həzm sistemi xəstəlikləri.** Bu xəstəliklər zamanı orqanizmə qida ilə daxil olan vacib maddələrin sorulması prosesi pozulur ki, nəticədə orqanizmdə vitamin-mineral çatışmazlığı yaranır.
  - 4. Qalxanvari vəzi xəstəlikləri.** Qalxanvari vəzinin fəaliyyətinin zəifləməsi (hipotireoz) zamanı saçlar çox gec uzanır və tökülür.
  - 5. Güclü və uzunmüddətli stresslər** zamanı saçların uzanması ləngiyir.

Bəbir 6 nəfəri yaraladı və kənddən qaçdı

Hindistanda bir bəbir 6 nəfəri yaralayıb. Bu barədə "Daily Mirror" xəbər verir. Bəbir Hindistanın şərq-qərb hissəsində yerləşən bir kənddə istirahət edirmiş. Yerli sakinlər heyvanı görüb, onu seyr etmək üçün həndəvərə yığışblar. Qələbəlik bu vəhşi heyvanda aqressiya oyadıb. Heyvanın zərərsizləşdirilməsi üçün mütəxəssisi gözləmək istəməyən ohali öz gücləri hesabına davranıblar. Onlar balıqçı torunu götürərək, bəbiri tutmağa cəhd ediblər. Amma balıqçı toru bu heyvanı uzun müddət saxlaya bilməyib. Bəbir ordan çıxıb qaçıb və eyni vaxtda 6 nəfərə hücum edib. Onları yaraladıqdan sonra isə kənddən qaçdı. Tezliklə kəndə vəhşi heyvanlar üzrə mütəxəssis gölib. O, bəbiri zərərsizləşdirib və daha sonra qəfəse salıb.

13 fevralda isə Hindistanda 6 nəfəri öldürən pələngi yaxalayıblar.

QOÇ - İmkan daxilində çalışın ki, təşəbbüskarlıq başqalarında olsun. Çünki bu gün istənilən riskiniz iflasa uğraya bilər. Daxili gücünüzü ənənəvi vəzifələrinizin icrasına yönəldin.

BUĞA - Aqlınız kəsməyən və ya keçmiş qaranlıq olan istənilən şəxslə işbirliyi qurmaqdan çəkinin, ağır fəsadları ola bilər. Əgər planınızda olsa, uzaq səfərə çıxın ki, daxili rahatlığınız bərpa olunsun.

ƏKİZLƏR - Maraqlı insanlarla rastlaşacağınızdan xəbər verən Göy qübbəsi bu təqvimdən razı qalacağını bəyan edir. Əgər daxili orqanlarınızı qoruya bilsəniz, hər hansı fəsad olmayacaq.

XƏRÇƏNG - Qarşınızda unikal bir tarix dayanıb. Demək olar ki, bütün proseslərdən mənfəət götürəcəksiniz, əlbəttə, əgər bütün planlarınız ədalət prinsiplərinə söykənərsə. Dilinizi duasız etməyin.

ŞİR - Ümumi gedişat maraqlı bir təqvim yaşayacağınızı bəyan edir. Hər şey yenidən başlayın. Əgər üç dəfədən çox cəhd etdiyiniz işlər boşa çıxırsa, onlardan imtina edin. Səfərə çıxma bilərsiniz.

QIZ - Boş dayanmağa lüzum yoxdur. Hər fürsətdən yararlanın: istirahət və əyləncələri arxa plana salın. Ola bilsin ki, axşama doğru sevincinizi artıran fəaliyyət sürprizləri yaşayasınız.

TƏRƏZİ - Kosmik fon uğursuz olduğu üçün bir çox məsələlərə ehtiyatla yanaşmalısınız. Maliyyə sahəsində işə bütün növ planlarınızı dondurduğunuz məsləhətdir. Yalandan keçən işlərdən yayının.

ƏQRƏB - Səhər saatlarında müəyyən problemlərdən keçəcəksiniz. Təminatınızı qorumaqla bu gərginliyi minimal itki ilə başa vura bilərsiniz. Günün qalan vaxtı müsbət çalarlı olacaq.

OXATAN - Təxminən saat 15-ə qədər nəzərdə tutduğunuz planların əksəriyyətini reallaşdırma biləcəksiniz. Hansısa problemin yaranacağını düşünməyin. Sonrakı müddətdə isə diqqətli olmalısınız.

OĞLAQ - Astronomik quruluşun o qədər də qənaətbəxş olmaması köhnə münaqişələri təzələməyinizin qorxulu olacağını göstərir. Bu səbəbdən bütün gücünüzü neytrallığınızı qoruyun.

SUTÖKƏN - Düşərli bir gün yaşayacaqsınız. Ailə üzvlərinizlə, gündəlik ünsiyyətdə olduğunuz insanlarla mülayim davranın ki, bu hal davamlı olsun. Şəxsi büdcənizi bərk-bərk qoruyun.

BALIQLAR - Ötən günlərin gərginliyindən əsər-əlamət qalmayacaq. Üstəlik, gələcək həyatınızda önəmli rol oynaya biləcək şəxslərlə rastlaşmaq ehtimalınız da var. Müqəddəs məkanlara mütəlq baş çəkin.

Qoroskop

(2 mart)

Səbuhi Rəhimli

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Sızanaqlarınız varsa, sevinin

İngiltərə alimləri araşdırmalar nəticəsində aşkar ediblər ki, yeni-yetməlik dövründə sızanaqlardan əziyyət çəkən insanlar dəri ilə bağlı problemləri olmayan insanlarla müqayisədə öz yaşlardan daha cavan görünür və daha çox yaşayır.

Həmçinin bu insanlarda dəridə qırıqlar çox gec əmələ gəlir. "TechTimes" xəbər verir ki, alimlər hələ ki bunun dəqiq səbəbini təyin edə bilməyiblər. Həkimlərin fikrinə görə, sızanaqlardan əziyyət çəkən insanların xromosomlarında bəzi fərqlər var ki, bu fərqlərin olması onlara daha gec qocalmağa və daha çox yaşamağa imkan verir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılıb. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.